STATSBYGG

STATSBYGG

Mulighetsstudie for RidduDouttarMuseat (RDM)

Samlokalisering, Samisk museum i Karasjok

De samiske samlinger (SVD), Samisk kunstmuseum og Senter for samisk samtidskunst (SDG) i Karasjok.

Mulighetsstudie oktober 2019

STATSBYGG

Innhold

Mulighetsstudie for Samiske museer i Karasjok 5

0 Sammendrag 6

1 Innledning 9

1.1 Mandat 9

1.2 Bakgrunn for oppdraget 9

1.3 Gjennomføring av utredningen 9

1.4 Organisering av prosjektet 10

1.5 Begrepsbruk i dokumentet 10

1.6 Grensesnitt til andre prosjekter 10

2 Behovsanalyse 11

2.1 RDMs virksomhet 11

2.1.1 SVDs og RDMs historie (kort) 11

2.1.2 RDM har både museumsfaglig ansvar og driftsansvar 12

2.1.3 RDM forvalter både de samiske samlinger (SVD) og Samisk kunstmagasin 12

2.1.4 RDM skal formidle samisk kunst og kultur i et samisk perspektiv 13

2.1.5 RDMs bygningsmasse 14

2.1.6 Samhandling mellom de ulike lokasjonene i Karasjok 16

2.1.7 RDMs samfunnsansvar 17

2.2 Samisk senter for Samtidskunst (SDG) er mer enn en interessent 19

2.3 Interessentanalyse 20

2.3.1 SVD eierstiftelsen 20

2.3.2 Kunst og håndverk i Karasjok 20

2.3.3 Andre museer 21

2.3.4 Undervisning og forskning 24

2.3.5 Næringsliv og turistinteresser i Karasjok 25

2.3.6 Offentlige instanser 27

2.4 Politiske og juridiske føringer 28

2.4.1 Politiske føringer: større og mer robuste museer med økt fokus på faglighet 29

2.4.2 Bååstede 30

2.4.3 Lovverk og retningslinjer 31

2.5 Konsekvenser av å drive videre som i dag 32

2.6 Prosjektutløsende behov 33

3 Mål 34

3.1 Om RDMs mulige fremtidige samfunnsrolle 34
3.2 Samfunnsmål 36
3.3 Effektmål 37
4 Mulighetsstudie 38
4.1 Rapportens håndtering av mulighetsrommet 38
4.2 Rehabilitering eller nybygg? 38
4.2.1 Muligheter i eksisterende bygg 39
4.2.2 Mulige konsepter relatert til rehabilitering/nybygg 41
4.3 Mulige samarbeidsløsninger og samlokaliseringer 43
4.3.1 Samarbeid med SDG utenfor RDM-SVDs museumsbygg 43
4.3.2 Samarbeid med SDG i RDM-SVDs lokaler 44
4.3.3 Samarbeid med Sapmi Park 45
4.4 Mulige konsepter for funksjonelt innhold 46
4.4.1 Null-alternativet 46
4.4.2 Minimumsalternativ for SVD (geografisk fokus) og kunst-MAGASIN 47
4.4.3 MUSEUM for SVD (geografisk fokus) og samisk kunst 48
4.4.4 Museum for SVD (Sapmi-perspektiv) og Samisk kunst 48
4.4.5 Museum for SVD (geografisk fokus) og samisk kunst inkl. galleri for samtidskunst (SDG) 49
4.4.6 Samisk museum med stor og bred satsing på kunst og kulturhistorie 49
5 Dimensjonering av areal 51
5.1 Introduksjon 51
5.2 Arealer for RDM i dagens bygg, og i tidligere prosjekt / referanser 51
5.3 Dimensjoneringsgrunnlag og arealer for RDMs behov 53
5.4 Mulig areal for RDMs hovedfunksjoner, med høy måloppnåelse. 58
5.5 Mulig tilleggsareal for eventuell samlokalisering med SDG 58
5.6 Utkast til arealramme for alternativene i kap. 4.4 59
6 Oppsummering og anbefaling for videreføring 60
6.1 Oppsummering og anbefalinger for videreføring i alternativanalyse 60
6.1.1 Oppsummering og sammenstilling av konseptene 60
6.1.2 Statsbyggs anbefaling av konsepter for videreføring til alternativanalysen 62
6.2 Formelle forutsetninger for å realisere et prosjekt 62
Vedlegg 1: Historikk – en oppsummering 63
Vedlegg 2: Statsbyggs faglige analyser 65

Vedlegg 3: Arealer for RDM i dagens bygg 70
Vedlegg 4: Om byggeprogram 2011 71
Vedlegg 5: Noen illustrasjoner / bilder 72

STATSBYGG

Mulighetsstudie for Samiske museer i Karasjok

Mulighetsstudien skal belyse mulig realisering av hensiktsmessige lokaler for det samiske museet RDM – RidduDuottarMuseat, og også se på samlokaliseringsmuligheter i Karasjok.

RDM har to enheter i Karasjok: De samiske samlinger / Sámiid Vuorká Dávvirat (DSS / SVD) (i rapporten omtalt som SVD) og Samisk Kunstmagasin. Samlokaliseringsmulighet skal omfatte både samling av RDMs to enheter, og mulig ytterligere samlokalisering med Samisk senter for samtidskunst / Sámi Dáiddagouvddáš (SDG) i Karasjok.

Rapporten følger oppsettet for første del av et konseptvalgsnotat (KVN). Normalt skal hele sakskomplekset belyses i et KVN-notat, men i dette prosjektet er usikkerhetene store mht. hva og hvor mye som bør realiseres som del av statlige forpliktelser, og notatet deles derfor i to. Dette oppdraget omfatter derfor kun første del av KVN-notatet, og stopper etter gjennomført mulighetsstudie. På den måten er det mulig å vurdere omfang av konkrete alternativanalyser inkl. kostnadskonsekvenser på et senere tidspunkt. Lokalsamfunnets behov og holdninger omtales kun i begrenset omfang.

Oslo, oktober 2019

Hege Maria Eriksson
Direktør for Rådgivning og tidligfase

Lise Bergflødt
Fung. avd. direktør for Rådgivning og tidligfase

STATSBYGG

0 Sammendrag

Innledning
På oppdrag fra Sametinget har Statsbygg utarbeidet en mulighetsstudie for Det samiske museet RidduDuottarMuseat (RDM) i Karasjok: De samiske samlinger (SVD) og Samisk Kunstmagasin. Utredningen omfatter vurdering av nybygg vs. rehabilitering/tilbygg av eksisterende bygningsmasse, samt ulike varianter av samlokalisering og samhandling mellom de to RDM-enhetene og Samisk Senter for Samtidskunst (SDG) i Karasjok. Oppdraget er utformet i tråd med kravene for et konseptvalgsnotat fram til mulighetsstudien, men i tråd med oppdragsbrevet er alternativanalyse og kostnadskalkyler ikke medtatt.

Behovsanalyse og mål for prosjektet
De samiske samlinger (SVD) har hatt en vanskelig start med branner og tap av materiale. SVD fikk eget nybygg i 1972, som det første samiske kulturbygg bygget for statlige bevilgninger, og bygget har vært viktig for utvikling av samisk identitet. SVDs kulturhistoriske gjenstander er samlet inn i et Sapmi-perspektiv; museet skulle dekke hele Sapmi, og SVD fikk status som Samisk nasjonalmuseum i 1996.

Etter en museumsreform i 2002 som tok sikte på å få færre og mer robuste museer, ble RDM (inkl. SVD) etablert i 2006 som ett av seks likestilte, konsoliderte museer med geografisk ansvar, og RDM har ansvar for Vest-Finnmark. RDM-SVD mistet samtidig status som nasjonalmuseum. SVD-bygget var eid av den samiske Museumsforeningen frem til 2006, men eierskapet ble da overført til SVD eierstiftelse, som ble opprettet for dette formålet. De står fortsatt som eiere, men vedlikeholdsansvaret er overført til RDM.

Utstillingene er i hovedsak ikke endret siden 1985, og RDMs besøkstall er lave sammenlignet med tall for andre liknende museer, og besøkstallene er også synkende. RDM har ikke hatt tilstrekkelig inntekstgrunnlag til å opprettholde verdibevarende vedlikehold av bygget, og SVDs museumsbygg fremstår i dag som nedslitt og med betydelige feil og mangler. Deler av bygningsmassen kan ikke benyttes til tiltenkte formål.

RDM forvalter Sametingets kunstsamling. SVD begynte innsamling av samisk kunst på slutten av 1970-tallet, men gikk over til å kjøpe kunst med støtte fra Norsk Kulturråd og senere Sametinget. Kunstsamlingen er unik i Sapmi, og RDM har et nasjonalt ansvar for samisk kunst. Samlingen lagres i et leid bygg annet sted i Karasjok, og RDM har ingen utstillingsarena for kunsten. RDM har i tillegg mangelfulle fasiliteter for konservering av kunst og pakking for forsendelser av denne.

Mulighetsstudien skal også inkludere en drøfting av samarbeid med Samisk senter for samtids-kunst (SDG). SDG ble stiftet i 1986, og får driftstilskudd fra bl.a. Sametinget og Finnmark fylkes-kommune. Primæraktiviteten er nå gallerivirksomhet for internasjonal samtidskunst med særskilt fokus på billedkunst fra hele Sapmi, og SDG deltar i et regionalt nettverk for dette (70% statlig finansiert).

Interessentanalysen viser ingen interessekonflikter knyttet til aktuelle/mulige tiltak for RDM, og alle instansene vil kunne ha gjensidig nytte av at RDM styrkes. Reiselivsinteressene har imidlertid idag lite fokus på RDM, og turister gir variable tilbakemeldinger. Det er etablert et samisk «opplevelses-senter» i Karasjok (Sapmi Park), og dette er til en viss grad i konkurranse med RDM. RDM vil i fremtiden også kunne få konkurranse fra det samiske museet på finsk side (Siida, i Enare) som nå skal utvides vesentlig.

Politiske og juridiske føringer for både kulturhistoriske museer og for kunstområdet trekker i samme retning: føringer om færre og mer robuste enheter og større fokus på faglighet. Dette gjelder også for samiske museer, og prosjekt Bååstede om tilbakeføring av samiske gjenstander til samiske museer er ledd i å styrke samisk kultur og identitetsbygging.

SVD-bygget har i dag ikke tilfredsstillende areal og eller teknisk standard / innklima. Dette innebærer at gjenstandene vil kunne skades eller forringes raskere enn nødvendig, og SVD vil ikke kunne ta i mot gjenstandene fra Bååstede-avtalen. Uten omfattende rehabilitering av SVD-bygget og tilbygg til dette vil det ikke være noen utstillingsarena for samisk kunst, det er heller ikke muligheter for å stille ut mer omfattende materiale fra SVD (samlingene), fra de overførte gjenstandene iht. Bååstede-avtalen, eller å ha temporære tematiske utstillinger. RDM vil ikke ha fullverdige konserveringsfasiliteter, og de vil ha mangelfulle muligheter for å drive forskning og formidling utover det nivået de i dag har. Samhandling med SDG er også utfordrende i dag pga. manglende fasiliteter for pakking av kunst og gjenstander. RDM vil ikke kunne ivareta noen av «de fire F'er» (se pkt. 1 under) på en forsvarlig måte.

Denne situasjonen utgjør i hovedtrekk det prosjektutløsende behovet. Basert på dette er samfunnsmålene for prosjektet formulert slik:

1. RDM skal forvalte, formidle, forske og fornye hele sin historisk viktige kunst- og kulturhistoriske samling i et Sapmi-perspektiv
2. RDM skal være et museum som viser bredden av og nødvendige bånd mellom samisk kunst, kultur, tradisjon, språk og historie – i fortid, nåtid og fremtid.
3. RDM har et særlig nasjonalt ansvar for samisk kunst, som må ivaretas.

Mulighetsstudie og arealdimensjonering
Oppdragets mandat gir rom for et stort antall alternativer, så i mulighetsstudien har vi strukturert stoffet i prinsipielle aspekter: først vurderinger knyttet til nybygg eller bruk av eksisterende bygg, deretter ulike samarbeidskonstellasjoner, og til slutt fysiske konsepter relatert til ulik funksjonsinnhold.

Det eksisterende bygget har vesentlige verneverdier både med arkitektoniske kvaliteter og med symbolske verdier knyttet til samisk historie og identitetsbygging. Bygget fremstår nedslitt og tekniske anlegg mangler eller er defekte, men tilstandsvurderinger viser at hovedkonstruksjoner er i god stand. Foreløpige vurderinger tilsier at renovering med tilbygg vil være et realistisk alternativ.

Samlokalisering av RDMs to avdelinger i Karasjok er utgangspunktet for utredningen, og dette problematiseres ikke ytterligere. Samlokalisering mellom RDMs kunstmiljø og Samisk senter for samtidskunst (SDG) drøftes som del av mulig samarbeidsform, men slik samlokalisering kan reise prinsipielle spørsmål knyttet til «identitet» for et museum og et galleri, m.m.

Det er tatt med 5 mulige konsepter utover en gjennomgang av nullalternativet, dvs. å videreføre dagens situasjon (4.4.1). Ett konsept omfatter dagens funksjoner med tillegg av magasiner og arealer for gjenstandsbehandling, men uten økt areal for kunstmuseum (4.4.2). Neste alternativ har også med utstillingsarealer for kunst (4.4.3). Deretter følger et alternativ som også gir rom for å vise et samisk perspektiv der kulturhistorie, kunsthåndverk og kunst m.m. sees sammen (4.4.4). Til slutt følger to alternativer som også inkluderer arealer for SDG, som tilleggsareal til RDM – det første av disse (4.4.5) har SDGs arealer som et tillegg til alternativ 4.4.3, og det siste av disse (4.4.6) har SDGs areal som et tillegg til alternativ 4.4.4.

Alternativet 4.4.4 har høy måloppnåelse. Det gir rom for visning av den samiske kunsten og også gir muligheter for å vise kunsten og kulturhistorien i et bredt samisk perspektiv der både større deler av SVDs samlinger og Bååstede-materialet kan vises. Alternativ 4.4.6 åpner i tillegg for et

bredere samarbeid mellom RDMs kunst og samisk samtidskunst (SDG), som gir en særlig god måloppnåelse på det siste samfunnsmålet, om ansvar for samisk kunst. Dette alternativet har høyest måloppnåelse.

De øvrige alternativene vil ha lavere måloppnåelse. Alternativene 4.4.3 og 4.4.5 har ikke rom for å vise større del av de kulturhistoriske samlingene og har dermed ikke muligheter for å vise hele bredden av det samiske perspektivet, og 4.4.3 har heller ikke utvidet perspektiv på kunsten. Alternativene 4.4.2 og 4.4.1 har ikke oppfylt noen av samfunnsmålene.

Arealdimensjoneringen tar utgangspunkt i alt. 4.4.4, fordi dette alternativet har høy måloppnåelse for RDM uten tilleggsareal for andre funksjoner (dvs. uten SDG). Vi har også vurdert arealbruken i de øvrige alternativene i forhold til alt. 4.4.4.

Utkast til brutto areal for alt. 4.4.4. er satt til 6.330 m2 BTA, hvorav 1800 m2 BTA vil kunne være i renovert eksisterende SVD-bygg.

Mulighetsstudien gir ingen klar anbefalling om alternativ. Kostnader vil være del av alternativanalysen.

1 Innledning

1.1 Mandat

Oppdragsgiver er Sametinget, og oppdraget er definert slik i oppdragsbrev av 07.12.2018:

> *Oppdraget gjelder mulig realisering av hensiktsmessige lokaler for Det Samiske Museet (RDM), begge i dag er lokalisert i Karasjok i delvis uegnede lokaler. Oppdraget omfatter vurderinger og studier av ulike alternativer for 1) restaurering/ ombygging av eksisterende museumsbygg eller nybygg for de samiske samlinger (SVD) i Karasjok og 2) nytt bygg for samisk kunstmuseum/kunstmagasin, samt ulike samlokaliseringsalternativer for de to enhetene. I tillegg ønskes også en vurdering av alternativer knyttet til samarbeids-løsninger/-muligheter med Samisk senter for Samtidskunst (SDG). Rapporten skal følge oppsettet for et konseptvalgsnotat, men avsluttes etter mulighetsstudien.*

Oppdraget er også forankret hos Kulturdepartementet (KUD) via møter og annen kontakt.

1.2 Bakgrunn for oppdraget

RiddoDuottarMuseat (RDM) er en samisk museumsstiftelse som består av fire samiske museer i Vest-Finnmark, pluss et kunstmagasin. Denne rapporten omhandler kun de to enhetene som er lokalisert i Karasjok: a) De Samiske samlinger (Samiid Vuorka-Davvirat - SVD), og b) Samisk Kunstmagasin. Kunstmagasinet holder i dag til i leide lokaler i Karasjok, og for museumsbyggene for SVD er eid av en egen eierstiftelse, SVD eierstiftelse.

Museumsbygningene for SVD har vesentlige tekniske mangler, slik at et tidligere utstillingsareal i kjelleren er nå stengt for publikum og det er risiko for at museumsgjenstander kan bli skadet. SVD eierstiftelse, som eier SVD-bygget, samlingen og en del av kunstsamlingen, har i styrevedtak i 2017 vedtatt å overføre museumsbygget til Statsbygg. På bakgrunn av dette henvendte RDMs direktør og styrelederen i SVD Eierstiftelse seg derfor sommeren 2017 til Sametinget og Statsbyggs regionkontor Nord og fremmet et ønske om at museumsbyggene skulle overdras til Statsbygg så raskt som mulig – i praksis vederlagsfritt på gitte betingelser, og den underliggende hensikt var at lokalene skulle rustes opp.

Basert på henvendelsen om mulig overdragelse av SVD-bygget til Statsbygg, innhentet Statsbygg tilstandsrapporter for museumsbyggene sommeren 2017. Statsbygg avslo tilbudet om overdragelse, da behovet for oppgradering av bygningsmassen ville være for omfattende til å kunne realiseres innenfor husleieordningen. Selv en vederlagsfri overdragelse vil medføre behov for investeringsbevilgning.

1.3 Gjennomføring av utredningen

Utredningen er gjort i henhold til Utredningsinstruksen (1) og Instruks for bygge og leiesaker (2).

Formålet med Utredningsinstruksen er å legge et godt grunnlag for beslutninger om statlige tiltak. Som minimumskrav stiller instruksen krav om at en utredning skal besvare følgende spørsmål:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Bygge og leiesaksinstruksen gir en presisering av kravene i utredningsinstruksen for statlige bygge- og leiesaker. Av instruksen fremgår det blant annet at utredninger skal ivareta hensynet til effektiv areal- og ressursbruk, og skal omfatte analyse av arealbehov, overordnet vurdering av lokalisering, kostnads- og usikkerhetsanalyse og vurdering av leie i markedet eller statlige lokaler.

Det fremgår videre at det normalt ikke skal planlegges for vekst i antall ansatte, og dersom dette gjøres må det redegjøres for og begrunnes særskilt.

Hele sakskomplekset skal belyses i et normalt KVN-notat, men i dette prosjektet er usikkerhetene store mht. hva og hvor mye som bør realiseres som del av statlige forpliktelser, og notatet deles derfor i to. Dette oppdraget omfatter derfor kun første del av KVN-notatet, og stopper etter gjennomført mulighetsstudie. På den måten er det mulig å vurdere omfang av konkrete alternativanalyser inkl. kostnadskonsekvenser på et senere tidspunkt. Lokalsamfunnets behov og holdninger omtales kun i begrenset omfang.

1.4 Organisering av prosjektet

Utredningen er utarbeidet i perioden november 2018 - september 2019. Utredningen gjennomføres i regi av Statsbygg ved RA (Rådgivning og tidlig fase - seksjon for Areal og konseptutvikling). Prosjektleder har vært sjefarkitekt Sidsel Jerkø, og kvalitetssikrer har vært seniorrådgiver Marit Østensen. Utredningen følger metodikk for konseptvalgnotat og er gjort i tråd med føringer i utredningsinstruksen.

Det er avholdt møter med representanter fra Sametinget og RDM, samt at det er gjennomført befaringer, innhentet opplysninger og holdt orienteringsmøte med SVD Eierstiftelse, Samisk senter for samtidskunst (SDG), Samisk kunstnerforbund (SDS) og andre viktige interessenter. Saken har også vært drøftet på møte med KUD. Faktadelene, kap. 1-3 har vært på høring hos involverte parter.

1.5 Begrepsbruk i dokumentet

Institusjoner og organisasjoner har både samiske og norske navn, og ofte også lange navn.
I rapporten vil vi benytte kort-former for de mest brukte navnene. Vi tar med en liten oversikt:

RDM	RiddoDuottarMuseat	Det konsoliderte samiske museet for regionen Vest-Finnmark. RDM omfatter 4 museer og et samisk kunstmagasin. RDM er en driftsstiftelse, og er den statlige virksomheten som har uløste behov
SVD	SVD/DSS Sámiid Vuorká Dávvirat / De samiske samlinger	Dette er navnet på det kulturhistoriske samiske museet i Karasjok, som er ett av de fire museene som inngår i RDM.
SVD-bygget		Bygningsmassen der RDMs administrasjon og SVD (museum inkl. samlinger) holder til.
SVD eierstiftelse	SVD/DSS eierstiftelse (eller bare Eierstiftelsen)	Formelle eiere av SVD-bygget og mesteparten av gjenstandene i samlingene
SVD-OBL / DSS-SU	Sámiid Vuorká-Dávviriid ovttasbargolávdegoddi De samiske samlingers samarbeidsutvalg	Samarbeidsutvalg mellom SVD eierstiftelse og RDMs virksomhet. Begrepet er ikke benyttet i rapporten.
Museums-foreningen	Sámiid Vuorká-Davvirat (SVD) musea- ja historjásearvi De Samiske Samlinger (DSS) museum- og historielag	Museumsforeningen var initativtaker til innsamling av gjenstander i 1939, og stftet museet SVD i 1996 (SVD ble da en privat stiftelse).
SDG	Sámi Dáiddagouvddáš Samisk senter for samtidskunst	
SDS	Sámi Dáiddačehpiid Searvi Samisk Kunstnerforbund	Initiativtakere til SDG

1.6 Grensesnitt til andre prosjekter

Dette oppdraget har ingen konkrete grensesnitt mot andre statlige byggeprosjekter.

2 Behovsanalyse

2.1 RDMs virksomhet

RDM er en samisk museumsstiftelse som består av fire samiske museer i Vest-Finnmark, pluss et kunstmagasin:

- *De Samiske samlinger (Samiid Vuorka-Davvirat – SVD), i Karasjok kommune*
- Kautokeino bygdetun, i Kautokeino kommune (GGS)
- Porsanger museum, i Porsanger kommune (POM)
- Kokelv sjøsamiske museum, i Kvalsund kommune (JMM)
- *Samisk Kunstmagasin, i Karasjok kommune*

De to enhetene i Karasjok er ikke samlokalisert i dag, men holder til i hver sine lokaler. For museumsbyggene for SVD er det opprettet en egen eierstiftelse.

Museene under RDM-paraplyen har samlinger som består av fotografisk materiale, kulturhistoriske gjenstander, bygninger og anlegg. RDM forvalter også Sametingets kunstsamling innkjøpt via Sametingets innkjøpsordning for kunst og kunsthåndverk (dáiddaduodji), samt en kunstsamling tilhørende SVD eierstiftelse som er innkjøpt av museets egne midler og med bidrag fra Norsk Kulturråd.

2.1.1 SVDs og RDMs historie (kort)

Historikken til RDM inkl. forhistorien for SVD, Kunstmagasinet og Samisk Kunstnersenter er oppsummert i *Vedlegg 1: Historikk*. Her tar vi kun med noen av de viktigste hovedpunktene.

I 1939 ble en samisk museumsforening etablert for innsamling av samiske gjenstander. De første samlingene og arkivene gikk tapt under 2. verdenskrig. En stor del av opplysningene og gjenstandstypene ble reetablert ved hjelp av ekstraordinær og frivillig innsats, men i 1964 ble protokollene igjen utsatt for brann. I 1972 fikk SVD eget museumsbygg som var statlig finansiert under forutsetning om at dette *ikke* skulle være et lokalt museum, men dekke hele Sapmi. SVD fikk status som Samisk nasjonalmuseum i 1996.

Etter flere museumsreformer som tok sikte på å få færre museumsenheter med klarere ansvar, ble RDM i 2006 (opprinnelig Nordvestsamisk Museumssiida) etablert som en paraplyorganisasjon for SVD og tre andre tidligere lokale museer i Vest-Finnmark pluss det Samiske kunstmagasinet. Samtidig mistet SVD sin status som Samisk nasjonalmuseum. RDM er idag ett av seks likestilte samiske museer som har et ansvar for å vise den samiske kulturen innenfor hvert sitt geografiske område. RDM dekker Vest-Finnmark, og RDM viser primært nordsamisk kultur fra vidde til kyst i Vest-Finnmark. RDM forvalter fortsatt også De Samiske samlinger (SVD) med gjenstander fra hele Sapmi. RDM er vedtaksinstitusjon for utførsel og innførsel av samiske kunst- og kulturgjenstander etter forskrift til §23 i Lov om kulturminner.

Det kulturhistoriske museet SVD begynte innsamling av *samisk kunst* på slutten av 1970-tallet. I startfasen hadde de også salgsutstillinger på eget initiativ, med kunst fra medlemmer i Samisk kunstnerforbund (SDS). Samisk senter for samtidskunst overtok salgsutstillings-virksomheten da de ble etablert, og SVD ble mer et museum. SVD gikk dermed over til å kjøpe inn kunst med støtte fra Norsk Kulturråd, for å få god nok kvalitet på kunstsamlinga og for å sikre kulturarven. Samlingen har frem til nå blitt jevnlig utvidet ved årlige innkjøp av ny kunst, via to ulike innkjøpsordninger. Innkjøpsordningen med direkte midler fra Kulturdepartement ble avviklet i 2017, mens Sametingets innkjøpsordning for kunst og kunsthåndverk er opprettholdt.

Som følge av Bååstede-rapporten fra 2012 (se kapittel 2.4.2) om tilbakeføring av samisk kulturarv var det estimert at RDM skulle motta ca. 750-1000 gjenstander fra Norsk Folkemuseum og Kulturhistorisk museum ved UiO i Oslo. Den fysiske overføringen er utsatt fordi museumsbygget i Karasjok ikke tilfredsstiller kravene til bevaring.

2.1.2 RDM har både museumsfaglig ansvar og driftsansvar

Nordvestsamisk museumssiida ble etablert i 2006 som en driftsstiftelse med administrasjonssted ved SVD i Karasjok. Stiftere var museet De samiske samlinger (Samiid Vuorka-Davvirat / SVD), Kokelv sjøsamiske museum, Kautokeino kommune og Porsanger kommune. Stiftelsen endret navn til RiddoDuottarMuseat (RDM) i 2007. De forvalter museer og eiendommer som andre eier.

Museet i Karasjok heter Sámiid Vuorka-Dávvirat / De Samiske Samlinger (SVD/DSS). Museumsbygget og det meste av museumssamlingene og noe av kunsten eies av SVD eierstiftelse, som har et annet organisasjonsnummer enn RDM. Kokelv sjøsamiske museum er selveid, mens Kautokeino bygdetun og Porsanger museum er eid av hver sin kommune. De lokale eierne har en representant hver i RDMs styre, som også har en representant fra Karasjok kommune (som er vertskommune for RDM – SVD) og to representanter fra Sametinget.

Det Samiske kunstmagasinet forvaltes også av RDM. Dette er primært Sametingets kunstsamling, som hovedsakelig er innkjøpt via årlige bevilgninger fra Sametinget. RDM leier lokaler for kunstmagasinet annet sted i Karasjok.

RDM har det museumsfaglige ansvaret for alle museene og museumssamlingene, og RDM har arbeidsgiveransvaret for alle ansatte.

RDMs driftsutgifter skulle iht. stiftelsesdokumentenes §5 dekkes av tilskudd fra Sametinget, stiftelseskommunene Kautokeino og Porsanger, Finnmark fylkeskommune og av egne inntekter. Institusjonen kan også søke andre finansieringskilder om støtte til prosjekter og til museets løpende utgifter. Vertskommunen Karasjok har gitt driftstilskudd siden 2015.

RDM har i dag utfordringer knyttet til driftsbudsjettet, og driftstilskuddene har variert fra år til år. SVD Eierstiftelse sa opp sin driftsavtale med RDM i 2012 og dette ble effektuert i 2014, men det ble inngått ny driftsavtale i 2015. Sametingets tilskudd går direkte til RDM (ikke til SVD eierstiftelse), og at tilskuddet skal primært dekke museumsdriften.

RDMs administrasjon hadde i 2017 seks ansatte med tilhold i SVDs bygg i Karasjok, og er en fellestjeneste for de fire lokale kulturhistoriske museene og kunstmagasinet. I tillegg kommer ansatte ved hvert av lokalmuseene, og RDM i Karasjok har dermed ytterligere to faste fagstillinger, en renholder i 80% stilling, samt flere typer ekstrahjelp på ulike vilkår: helgevakt, arbeidspraktikant, språk-konsulent, og 3,5 sommerguider.

2.1.3 RDM forvalter både de samiske samlinger (SVD) og Samisk kunstmagasin

RDM forvalter i dag de samiske samlingene (SVD). De samiske samlingene i Karasjok omfatter i dag ca. 5 000 gjenstander, og dette er den største sammenlignende gjenstands-samlingen i Norge. Det meste er organisk materiale: skinn, tre, bein, tekstiler m.m., men de mangler konserveringsfasiliteter – se pkt. 2.1.2 under. Aktiv konservering er ikke mulig selv om de har kompetanse, og dette er utredet i 1997 og i 2010.

RDM forvalter også det samiske kunstmagasinet / Sametingets kunstsamling. Kunstmagasinet omfatter i dag en kunstsamling på over 1.300 verk. Kunsten var og er viktig også for kulturhistorien, fordi det samiske perspektiv gjennom tradisjonshåndverk og kunst viser

materialkunnskap og tradisjon – fra bruk til skulpturelle verk, eller fra bruk til pynt. Kunsten har imidlertid ikke nødvendigvis særegne samiske uttrykk, men skapes også utfra frie prinsipper.

Samisk Kunstmagasin er Sápmis eneste kunstsamling i offentlig eie, og samlingen er derfor enestående i sitt slag. Enkeltobjekter og tematiske utstillinger fra samlingen leies ut til gallerier over hele verden. Men mangel på egnede fasiliteter for å pakke ned kunsten for frakt har dessverre ført til flere skader på utlånt kunst, og manglende fasiliteter for konservering vanskeliggjør reparasjoner.

RDM har et nært samarbeid med Samisk senter for Samtidskunst (SDG) som driver et kunstgalleri i Karasjok, og med andre norske kunstmuseer, samt at de har et globalt kontaktnett for gjensidig utveksling av kunstverk. På lokalt plan har dette samarbeidet noen praktiske utfordringer, pga. fraktbehovet mellom kunstmagasinets lokaler og SDGs visningsarealer.

2.1.4 RDM skal formidle samisk kunst og kultur i et samisk perspektiv

Ved museet i Karasjok er det permanente basisutstillinger i det meste av utstillingsarealene, både om nordsamisk og sjøsamisk kultur. Utstillingene er formet tematisk og ikke kronologisk. Gjenstandene er vist i særegne montre som ble designet av den samiske kunstneren Iver Jåks til basisutstillingene som ble åpnet i 1985. Som del av de permanente utstillingene har SVD en draktsamling med samiske drakter fra størstedelen av Sápmi. I tillegg er det en liten avskjermet sone for temporære utstillinger (foto, tematiske utstillinger osv.) – både egenproduserte og innleide. RDM har også en digital formidlings-app (kalt VAPPUS) som i dag er i bruk for friluftsmuseet.

RDM produserer også selv mindre vandreutstillinger / skoleutstillinger og bidrar med digitalt materiale til andre museer. I jubileumsåret 2017 deltok RDM bl.a. ved hovedarrangementet i Trondheim med utstillingen «Dialog i tid». I samarbeid med flere andre instanser/museer (SDG, OCA og Alta Museum) har RDM også bidratt til utstillinga «La elva leve – dokumentasjonssenter i Masi»: RDM er i ferd med å styrke sine relasjoner både innenfor kulturhistoriske museer og kunstmuseer, nasjonalt og internasjonalt.

Samiske kunst er en naturlig del av den samiske kulturformidlingen ved RDM. Men museet i Karasjok mangler lokaler for visning av kunsten fra Kunstmagasinet. De driver imidlertid en omfattende utlånsaktivitet av kunst fra magasinet, og sender kunstmateriale til gallerier over hele verden – oftest til større utstillinger med urfolksperspektiv. Manglende muligheter for å vise kunst ved RDM i Karasjok var også tema for en «performance» på Nordnorsk Kunstmuseum (NNMK) i Tromsø i våren 2017: *Sámi Dáiddamusea: There is NO!* (dvs: *Det er ikke noe samisk kunstmuseum!*). Utstillingen ble kuratert av NNMK i samarbeid med RDM og eksterne fagfolk.

Til en samlingsbasert virksomhet / museum følger også forpliktelser til bevaring/konservering, forskning m.m. Dette har for tiden lavere aktivitetsnivå enn det RDM både har fagkunnskap, engasjement og ønsker om å gjennomføre, og dette begrunnes fra dem bl.a. med at verksteder og konserveringsarealer i dag ikke holder akseptabel standard for den type virksomhet.

RDM har i dag et samlet sett lavt aktivitetsnivå og synkende besøkstall, selv om besøkstall for 2017 (det samiske jubileumsåret) viser en liten økning (som ikke vises på figuren til venstre under; der vises heller ikke besøkstallet for 2018, som var 5315). Figuren under viser alle de fire lokalmuseene under RDM, og SVD i Karasjok er markert med rødt. SVD hadde en markant nedgang fra 2013 til 2014, og det er mulig å anta at dette kan ha sammenheng med åpningen av Sapmi Park (for «samiske opplevelser») og konkurranse fra andre severdigheter i Karasjok.

RDMs besøkstall ligger også langt under andre museer de liker å sammenligne seg med, se figuren til høyre under. Figuren viser besøkstall pr. innbygger i de byene de er lokalisert. For RDM vises det samlete tallet for alle fire museumslokasjoner fordelt på kun Karasjoks innbyggere, dvs. at besøkstallene i Karasjok egentlig er enda mindre enn figuren viser. *Deanu ja Varjjat* er museet som dekker Øst-Finnmark, dvs, Tana, Nesseby og Sør-Varanger. *Siida* er det finske *Samemuseet* i Ánár (Enare), og *Ajtte* er det svenske *Fjell- og Samemuseum* i Jokkmokk.

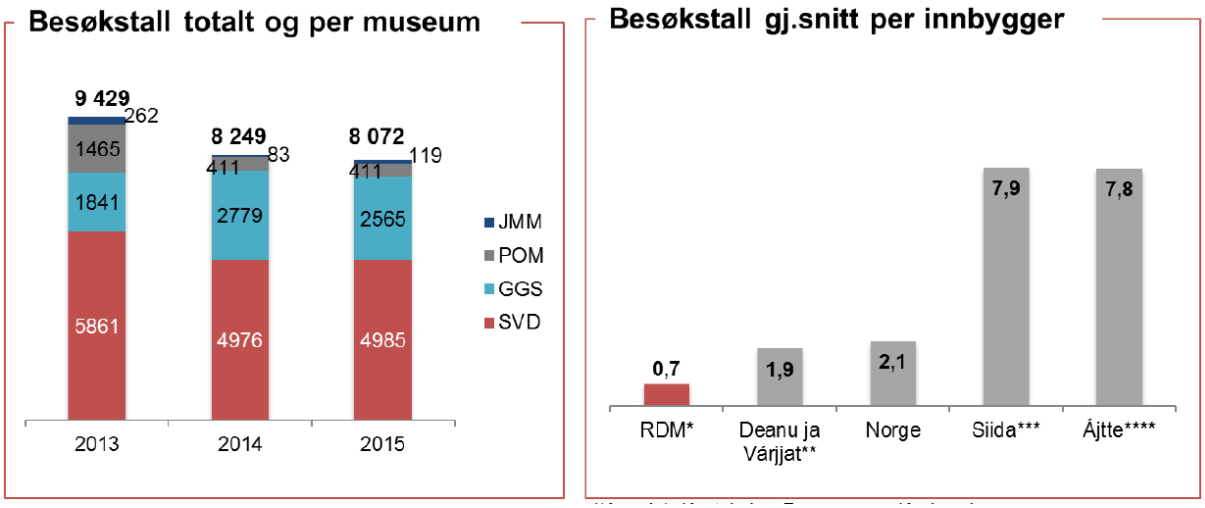

Figur 1 Besøkstall for RDM Kilde: RDMs strategiplan 2017

2.1.5 RDMs bygningsmasse

RDM-SVDs museumsbygg: historikk

Museumsbygget for De samiske samlinger (SVD) ble oppført i 1972, som det første offentlige bygget som ble bygget spesielt for samisk kulturformål med statlig finansiering. Arbeidet med nytt museumsbygg hadde da pågått siden 1958, med ekstra tyngde etter at Den Samiske Ungdomsskolen (DSU) i Karasjok brant i 1964 samtidig som samlingene ble oppbevart der. Samlingene hadde tidligere brent under krigen. Den første byggebevilgningen ble gitt i 1968, og det ble da forutsatt at museet *ikke* skulle være et lokalt museum for Karasjok og Tana, men dekke hele Sapmi som et «spesialmuseum for samenes eget område».

I jubileumsåret 2017 arrangerte RDM i samarbeid med flere et seminar kalt «Museum on fire – part 2», der byggets betydning for det samiske samfunnet ble løftet frem: Nybygget i 1972 hadde for første gang gitt folk en følelse av frihet til å snakke sitt eget språk og utøve sin kultur på egne premisser i en tid da dette ikke var selvsagt. Utstillingenes montre og et stort veggrelieff i vestibylen som var designet av den viktige samiske kunstneren Iver Jåks ga bygget en ytterligere samisk identitet. Utsmykningen forsterket stoltheten over bygget.

Figur 2

Iver Jåks:
Gudenes dans

Veggrelieff i vestibylen av musemsbygget

Kilde: RDM

Ved åpningen av SVD-bygget i 1972 var Museumsforeningen eier av bygget. Da SVD ble ett av de konsoliderte museene under RDM i 2006, ble samtidig SVD eierstiftelse opprettet for å ivareta eieransvaret for bygningsmassen og for hoveddelen av de samiske samlingene. SVDs Museums- og historielag er opptatt av at det eksisterende bygget også i fremtiden skal benyttes for SVDs virksomhet.

Figur 3. SVD-bygget sett fra hovedatkomsten. Kilde: UiT.

SVD-byggets tilstand.

SVD-bygget har ikke vært forvaltet på en bærekraftig måte, og bygget har hatt et stadig økende vedlikeholdsetterslep. Det har vært gjennomført tekniske tilstandsanalyser av gjenstander og/eller bygningsmassen både i 2002, 2003, 2010 og i 2017. Konklusjonen har alle gangene vært at bygget er i dårlig stand, og at det er behov for omfattende opprustingstiltak både for å ivareta bygget, særlig for tekniske installasjoner. Tiltakene er nødvendige for å hindre at de samiske samlingene blir påført (ytterligere) skade eller forringes unødig raskt.

Byggets tekniske mangler førte bl.a. til at rommene der den innkjøpte samiske kunsten ble oppbevart måtte stenges for bruk. Den samiske kunstsamlinga ble i 2015-2016 flyttet til andre leide lokaler i Karasjok (Samisk Kunstmagasin), se under.

SVDs museumsbygninger i Karasjok er fortsatt i dårlig stand, og det er ikke foretatt utbedringer i forhold til den tilstanden som er redegjort for i tilstandsanalysen av 2017. Det kan i tillegg se ut som om det er ytterligere mangler ved bygget som bør utredes bedre (bl.a. knyttet til tidligere lekkasjer). Utover den tekniske tilstanden er det signaler fra kulturminnefaglig hold og fra det samiske miljøet i Karasjok om at byggets spesielle historikk og den særegne og samtidig tidstypiske arkitekturen og dets betydning for samisk identitet vil kunne medføre mulig vern/fredning av museumsbygningene, slik at renovering bør utføres med særlig omtanke. Byggets potensiale for videreutvikling utdypes i *kapittel 4: Mulighetsstudie.*

Pga. tekniske feil/mangler er i dag et tidligere utstillingsrom i kjelleretasjen stengt for dette formålet og benyttes som lager. Det er også andre rom i kjelleren som ikke kan benyttes til de tiltenkte funksjonene, men hovedmagasinet i kjelleren holder et stabilt inneklima. Dette rommet er derfor overfylt, samtidig som takhøyden er for lav til at det kan installeres kompaktreoler. Bygget mangler også vesentlige funksjoner som konserveringsatelier og utstillingsverksted. Uten slike fasiliteter er aktiv konservering ikke mulig, samlingene forvitrer raskere enn nødvendig, og

utskifting av basisutstillingene er i praksis ikke mulig uten å stenge museet i byggeperioden. Ytterligere oversikt over funksjoner og arealer m.m. redegjøres for i *kapittel 5: Dimensjonering*.

RDM: Samisk kunstmagasin kan ikke stille ut kunsten i sine lokaler

RDM leier i dag lokaler for Samisk kunstmagasin hos Sapmiko AS i Jeagilvarmadii 54, Karasjok. Leieavtalen ble inngått 1. mars 2015, og den utløper 1. mars 2025 uten forutgående varsel, men med mulighet for forlengelse i inntil 5 år. Arealene omfatter samlet 370,5 m2 BTA (uten andel fellesareal) fordelt på en underetasje og 1. etasje, og er ombygget etter tidligere funksjoner for Forsvaret.

Avtalen ble inngått både fordi lagringsforholdene i SVDs museumsbygg ikke var tilfredsstillende for kunsten og fordi det var plassmangel i dette. Korridorarealer i kjelleretasjen er tatt i bruk til oppbevaring av samlinger m.m., og flere rom er ikke i forskriftsmessig stand for den type arkiv.

De leide lokalene er brukbare for lagring av kunst, selv om atkomsten er noe upraktisk. Men lokalene mangler i praksis visningsarealer, konserveringsatelier og pakkerom for utlån m.m.

Bygget ligger i en annen del av Karasjok enn SVD, og lokalene er for små og trange for å kunne vise kunsten, de er uten publikumsfasiliteter, og det er heller ikke tilfredsstillende inneklima for å kunne stille ut mye av den kunsten de har i magasinene.
RDM mangler også konserveringsatelier for kunsten der, og lokalene har heller ikke plass for tilfredsstillende pakkerom (for å sende / ta imot kunst). Pakkerom er nødvendig når all visning av kunst forutsetter transport under tildels harde klimatiske forhold. De har eksempler på at kunst har blitt skadet pga. dårlig emballering i forsendelsene, og uten godt konserveringsatelier er reparasjoner vanskelig.

Tidligere planer for utvidelse/renovering av SVDs bygningsmasse

Det har vært jobbet for å etablere et samisk kunstmuseum siden 1970-tallet. I 2007 videreførte Sametinget dette arbeidet, ved at et mulig nybygg ble konkretisert i et romprogram (utarbeidet av Atelier2). På oppdrag fra Sametinget ble dette deretter utredet frem til byggeprogram av Statsbygg i 2010-2011[1]. Begrunnelsen for prosjektet var den gang plassmangel i magasinene og behov for renovering av bygningsmassen.

Dette prosjektet ble skrinlagt i 2012 bl.a. av formelle årsaker. Forholdet mellom statlige interesser knyttet til statlige investeringer og SVD eierstiftelses ønsker var ikke tilstrekkelig avklaret mht. eierskap/drift av bygningsmassen etter en eventuell statlig finansiert byggesak.

De formelle sidene knyttet til mulige byggetiltak for RDM er imidlertid endret siden 2012, ettersom RDM og SVD eierstiftelse nå jobber sammen om å finne gode løsninger både for bygget, for samlingene og for RDMs aktiviteter. SVD eierstiftelsens tilbud fra 2017 om å overdra sin bygningsmasse til Statsbygg står fortsatt ved lag pr. 2019.

Det er ingen endring i situasjonen for Samisk kunstmagasin siden 2015, dvs. at disse holder til i et leid bygg i en annen del av Karasjok.

2.1.6 Samhandling mellom de ulike lokasjonene i Karasjok

RDMs to enheter i Karasjok – SVD og Samisk kunstmagasin – ønsker å utnytte potensialet ved å være del av samme organisasjon ved å sette den historiske kunsten i sammenheng med kunsthåndverket i de samiske samlingene og med et kulturhistorisk perspektiv. Dette krever at de

[1] Byggesaken som ble ført frem til ferdig byggeprogram i 2011 hadde den gang prosjektnr. 11667 / arkivnr. 200902132-5 i Statsbygg, og materialet omfattet bl.a. både tilstandsrapport for eksisterende bygg og en Plan- og miljø-utredning (PMU-notat) for tomta tilknyttet eksisterende museumsbygg.

også kan stille ut kunsten fra kunstmagasinet i samme bygg som de har de kulturhistoriske utstillingene. Dette er ikke mulig i dag, fordi utstillingsarealet i dagens bygg er for lite.

RDM-Samisk kunstmagasin og Samisk senter for Samtidskunst (SDG) ønsker også tettere kontakt for å kunne se større sammenhenger. SDG omtales nærmere i neste avsnitt (kap. 2.2). SDGs utgangspunkt er samtidskunsten, og de ønsker å se denne sammen med kunsthåndverk og historisk kunst. I dag er den eneste reelle muligheten for å kunne få dette til om RDMs kunst fra kunstmagasinet og eventuelt RDMs gjenstander innen kunsthåndverk fra SVD-samlingene ble fraktet over til SDGs utstillingsarealer.

Som kartutsnittet under viser, er det relativt sett store avstander mellom de tre aktuelle lokasjonene, så alle gjenstander som skal fraktes mellom disse tre lokasjonene må pakkes for frakt før de kan flyttes. Klimatiske utfordringer i Karasjok forsterker dette behovet. Men hverken SVDs museumsbygg eller RDMs leide lokaler for kunstmagasinet har tilfredsstillende pakke-fasiliteter, så frakt kan i dag representere en barriere for et slikt samarbeid, selv internt i Karasjok. Det er særlig stor risiko for skade på eldre kunstverk, og store formater.

RDMs to lokasjoner i Karasjok vist i forhold til SDGs plassering

2.1.7 RDMs samfunnsansvar

RDMs to enheter i Karasjok har de største og viktigste samlingene av både samiske kulturhistoriske gjenstander (SVD) og samisk kunst (Kunstmagasinet) i Norge, og hele Sápmi. Begge samlinger har gjenstander som er samlet inn i et Sápmi-perspektiv.

RDM er i dag ett av tilsammen seks likestilte og konsoliderte samiske museer i Norge, og disse museene skal samlet fremstille/formidle samenes historie og kultur. Museene er organisert med et ansvar for formidling av kulturhistorien innen hvert sitt geografiske område, og hvert museum

dekker derfor idag formelt kun ulike deler av samenes kulturarv – innenfor den delen av Sápmi som ligger i Norge.

RDM skal iht. denne inndelinga kun ha et musealt ansvar for den sjøsamiske og nordsamiske kulturhistorien med Vest-Finnmark som geografisk ansvarsområde – pluss et nasjonalt musealt ansvar for å forvalte og å vise den samiske historiske kunsten.

RDM har et tett samarbeid med de øvrige fem samiske museene i Norge. Matrisen under viser alle de seks samiske museene, med sine geografiske ansvarsområder og egne faglige satsinger:

Museum, *lokalisering*	Geografisk ansvar	Faglig ansvar og *fokus*
Saemien Sijte *Snåsa*	Trøndelag og sørover.	Samisk museumsvirksomhet i det sørsamiske området. *Sørsamisk kulturhistorie*
Árran lulesamiske senter *Tysfjord* + Beiarn	Nordland	Samisk museumsvirksomhet i det lule- og pitesamiske området. *Lulesamisk kulturhistorie*
Várdobáiki samiske senter *Evenes*	Nordre Nordland og Sør-Troms, Lofoten og Vesterålen	Samisk museumsvirksomhet fra Ballangen i Nordland til sørlige deler av Troms, inkl. Lofoten og Vesterålen. *Markesamer og sjøsamer. Samisk skimuseum.* *Samisk bygningsvern.* *Samisk språk, kunst og kulturformidling*
Senter for nordlige folk AS *Kåfjord*	Midt-Troms og Nord-Troms	Samisk museumsvirksomhet fra midtre deler av Troms til Nord-Troms *Økomuseum. Samspill mellom samer, nordmenn og kvener*
RidduDuottarMuseat (RDM), *Karasjok* + Kautokeino, Porsanger, Kvalsund	Vest-Finnmark	Samisk museumsvirksomhet i Vest-Finnmark. *Nordsamisk kultur på vidde og sjø.* *Samisk kunsthistorie.*
Tana og Varanger museumssiida *Varangerbotn (Nesseby).* + Tana, Neiden, Kirkenes	Øst-Finnmark	Samisk museumsvirksomhet i Øst-Finnmark *Sjøsamisk museum med fokus på Varanger. Finnmarks forhistorie, samisk håndverk og samisk samtid. Samisk tro & mytologi. Kulturminneområdet Mortensnes. Savios kunst. Kvensk/finsk og norsk kultur/historie. Pomorer, partisaner og grensehistorie.* *Neiden: Skoltesamer*

RDM har et geografisk ansvar for sin region på lik linje med de øvrige samiske museene, men RDM har i tillegg fortsatt noen nasjonale funksjoner på vegne av alle de seks samiske museene, bl.a. ved at de er forvalter inn-/utførsel av samiske kulturminner.

RDM-Samisk kunstmagasin er enestående i sitt slag med et nasjonalt ansvar som er tillagt RDM, og kunstsamlinga har gjenstander fra hele Sápmi. RDM er i dag ikke et kunstmuseum, ettersom de ikke har visningsarealer for kunst. Å kunne vise denne kunsten er et viktig samfunnsansvar for RDM. Dette må i dag ivaretas ved å sende kunst til andre visningsareaner i mangel av mulige egne visningsarenaer.

RDMs samfunnsansvar vil også være å vise alle sine gjenstander i et Sapmi-perspektiv – dvs. å vise en tematisk sammenheng mellom kunst, kunsthåndverk, håndverk og kulturhistorie. Denne delen av sitt samfunnsansvar kan de ikke ivareta i dag – og de kan heller ikke forvalte disse unike samlingene på en forskriftsmessig måte, bl.a. pga. mangel av konserveringsfasiliteter.

Disse seks konsoliderte samiske museene er imidlertid ikke alene om å formidle samisk historie og kultur, og RDM har også et samarbeid med andre museer som har utstillinger relatert til samisk kultur eller andre urfolks-temaer – både nasjonalt og globalt. Se omtale av disse i *interessentanalysen, kapittel 2.3*.

2.2 Samisk senter for Samtidskunst (SDG) er mer enn en interessent

Denne rapporten skal i tillegg til RDMs behov også omfatte "*vurdering av alternativer knyttet til samarbeidsløsninger/-muligheter med Samisk senter for Samtidskunst (SDG)".* Samlokalisering med SDG kan være en mulig løsning, og SDG er dermed en mulig part (ikke bare interessent).

SDGs historikk og rolle

Samisk senter for Samtidskunst – Sámi Dáiddagouvddáš (SDG) er en stiftelse eid av Samiske Kunstneres Forbund (Sámi Dáiddacehpiid Searvi - SDS), og ble stiftet i 1986. Sametinget gir driftstilskudd til senteret, og de mottar i tillegg driftsstøtte fra Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune og Karasjok kommune. SDG ble egen stiftelse i 2014 med Sametinget, Karasjok kommune og SDS som stiftere.

Visjonen til Samisk senter for Samtidskunst er å være en ledende formidler av samisk samtids-kunst og være en synlig aktør på samtidskunstarenaen. SDG er det eneste samiske senteret for samtidskunst, så i realiteten er det ledende både nasjonalt og internasjonalt. SDGs formål er å støtte og å formidle samisk samtidskunst og samisk kunsthåndverk/dáiddaduodji av høy kvalitet. De driver gallerivirksomhet i Karasjok der de viser internasjonal samtidskunst med særskilt fokus på billedkunst fra Sápmi, og de har butikk med salg av kunst og kunsthåndverk m.m.

SDG er del av et nasjonalt nettverk, hvor bl.a. Svolvær kunstnersenter også deltar. Nettverket er 70% statlig finansiert. SDG er imidlertid uten grenser: de dekker hele Sapmi.

Utover dette har SDG tidligere disponert en kunstnerbolig: *Iver Jåks residens*, som er et hus der samiske kunstnere kunne bo i en periode på 2 mnd. og ha tilgang til atelier, og de kunne ha en utstilling med egne verk. Dette varr et populært tilbud, og det var 700 søkere til residensen i 2014. Residensen hadde imidlertid dårlig standard, og er avviklet som tilbud til samiske kunstnere.

Aktivitet og nåsituasjon

SDG har i dag 4 ansatte. De er samlokalisert med Kunstskolen i Karasjok, i arealene til den tidligere Samiske folkehøgskolen i Karasjok. Lokalene er leid av private på en 10-års kontrakt.

SDG har 8-10 utstillinger pr. år, og det kommer ca. 60-70 personer til åpningene av utstillingene. Etterpå vises utstillingene for skoleklasser, og SDG deltar med formidling i Den kulturelle skolesekken. SDG har i dag også et samarbeid med den lokale Kunstskolen, både for praktisk bruk av fasiliteter, og annet samarbeid.

SDG ønsker likevel et sterkere samarbeid med Samisk kunstmagasin, som er en institusjon som etter SDGs syn har flere spesialiteter og faglig kompetanse, og som kan inspirere samtids-kunstnere med sitt dypdykk i historisk samisk uttrykk. De ser et behov for å samle de marginale ressursene på det samiske kunstfeltet og få et samlet sett sterkere fagmiljø. Kulturdepartementet (KUD) har bl.a. stillet spørsmålstegn ved om RDM har tilstrekkelige ressurser til kunst, og SDG mener at samlokalisering av RDM og SDG vil kunne gi store synergieffekter på kunstfeltet.

SDGs bygningsmasse

SDG leier lokaler i den tidligere Samiske folkehøgskolen og har delvis sambruk med Kunstskolen i Karasjok, og lokalene er leid på 10-års-kontrakt. Staten/Sametinget er ikke direkte involvert i avtalene om lokaler, utover at SDG får driftsstøtte fra bl.a. Sametinget.

SDG har gode utstillingslokaler (også i norsk kunstnersenter-sammenheng), der både samiske kunstnere og Kunstskolens elever kan ha utstillinger, og det er også plass for en liten butikk for salg av kunst m.m. Senteret er attraktivt, og det er stor søknad om utstillingsplass. SDGs administrasjon har også gode arbeidsplasser i bygget.

2.3 Interessentanalyse

2.3.1 SVD eierstiftelsen

SVD eierstiftelsen
SVD eierstiftelsen ble opprettet i 2006, samtidig som den nye museumsreformen ble iverksatt og RDM ble opprettet. Eierstiftelsen eier museumsbygningene i Karasjok og størstedelen av samlingene (museumsgjenstandene, bygninger i friluftsmuseet og annet materiale), og den bygde videre på Museumsforeningens virke.

Museumsforeningen/Eierstiftelsen har helt siden museumsbygget sto ferdig i 1972 nedlagt et stort arbeid i å skaffe driftsmidler til museet og samlingene. Det var statlig finansiering i perioden 1975-2002 (over Kulturdepartementets budsjett), og de fikk også tilskudd fra andre offentlige instanser i ulike perioder (bl.a. Finnmark fylkeskommune), men disse tilskuddene ble overført til RDM etter konsolideringa i 2006.

Eierstiftelsen overdro i 2006 driftsansvar for gjenstander og bygninger til RDM, som ikke har hatt tilstrekkelig inntektsgrunnlag, ressurser og kunnskaper til at de har kunnet drive systematisk og tilstrekkelig vedlikehold av SVD-bygget. Tilstandsrapporter fra 2002 (gjenstander) og 2003 (bygningsmassen) påviste dårlig tilstand, og tilstanden er blitt ytterligere forringet i årene som har gått siden dette, og er dokumentert i tilstandsrapporter i 2010 og 2017, og i andre registreringer.

SVD eierstiftelse har derfor i 2017 i samråd med RMD tilbudt å overdra bygningsmassen til Statsbygg, og de står fortsatt ved sitt tilbud. Eierstiftelsen ønsker i så fall forkjøpsrett dersom staten på et senere tidspunkt skulle ønske å avhende eiendommen. Eierstiftelse skal uansett opprettholde eierskapet til det meste av SVDs innsamlede kulturmateriale.

Eierstiftelsen er svært bekymret for bevaringen av den unike samiske arven som er samlet i SVD, og ser med uro på at gjenstandene forvitrer unødig raskt. Eierstiftelsen ser det derfor som viktigst at de samiske museumsgjenstandene snarest blir ivaretatt på en god måte, fortrinnsvis i den bygningen som ble reist for å ivareta dem, og de er også åpen for mellomløsninger som innebærer delvis riving og større tilbyggsdel. Dette innebærer bl.a. at de ønsker at dagens bygningsmasse skal opprustes, eventuelt også utvides. Eierstiftelsen er positiv til samlokalisering mellom RDM og SDG, eventuelt også Karasjok kommune, og de ser gjerne at anlegget videreutvikles til et multikultursenter i et Sápmi-perspektiv.

2.3.2 Kunst og håndverk i Karasjok

Samisk Kunstnerforbund (SDS – Sámi Dáiddačeahppiid Searvi)
Samisk Kunstnerforbund (SDS) ble stiftet i 1979, og har som formål å være faglig organisasjon for samiske billedkunstnere, kunsthåndverkere og kunstneriske fotografer fra hele det samiske området. SDS skal ivareta medlemmenes faglige, økonomiske, sosiale og ideelle rettigheter og interesser. De har idag ca. 50-60 aktive medlemmer fra hele Sapmi.

SDS er eier og stifter av Samisk Kunstnersenter (SDG). SDS har samme rolle innenfor Sapmi som Kunstnerforbundet har i det norske storsamfunnet, og har siden 1989 også hatt forhandlingsrett med den norske stat.

SDS ønsker å være en selvstendig organisasjon, ikke en del av en kulturhistorisk organisasjon og/eller være del av et museumsinstitusjon. De støtter imidlertid SDGs syn på muligheter for å oppnå synergieffekter ved samlokalisering mellom SDG og Samisk kunstmagasin, men de vil ikke tilrå en samlokalisering dersom dette skjer innenfor rammen av deres nåværende gallerilokaler.

Kunstskolen i Karasjok
Kunnskapsdepartementet godkjente i 2010 Kunstskolen i Karasjok etter privatskoleloven. Kunstskolen i Karasjok tilbyr ett- og toårige innføringer i kunstfag, både teoretisk og praktisk, og utdanningstilbudet er på nivå med videregående skole, og er uten parallell i det offentlige. Kunstskolen i Karasjok åpnet høsten 2011. Samiske kunstnere hadde da arbeidet i over 20 år med å få opprettet en egen kunstnerutdanning. Kunstskolen i Karasjok er en stiftelse med et styre som består av tre yrkesaktive kunstnere (valgt av Samisk kunstnerforbund, SDS), og et medlem valgt av Karasjok kommune.

Skolen holder til i lokalene for den tidligere Samiske folkehøgskolen, og bygningen inneholder atelierer, verkstedlokaler, arbeidsrom, forelesningsrom, elevrom og andre spesialrom. Skolens fasiliteter kan også benyttes av elevene på kveldstid og i helger. Skolen er samlokalisert med Samisk senter for samtidskunst (SDG), men Kunstskolens elever har likevel ikke tett kontakt med SDG i dag, bl.a. fordi elevene er mye yngre enn aktørene tilknyttet SDG. Det antas at et styrket kunstmiljø i Karasjok vil være bra også for skolen – uavhengig av hvordan dette er organisert og/eller lokalisert internt i Karasjok.

2.3.3 Andre museer

Norges Museumsforbund og Samisk Museumslag
RDM er tilsluttet Norges museumsforbund og Samisk museumslag.

Norges museumsforbund er interesseorganisasjon for museumspolitisk arbeid og -faglig utvikling. Formålet er å videreutvikle museenes innsatsområder (fornying, forvaltning, forskning og formidling), og å bidra til kompetanseheving og kunnskapsdeling mellom museene. Medlemsorganisasjonene forplikter seg til å følge faglige og etiske standarder for museer satt av ICOM (the International Council of Museum, som har medlemmer i 136 land).

Samisk Museumslag er en organisasjon for samiske museer og andre museer med samiske samlinger i Norge. Laget ble opprettet i 1989, og kom etter en inaktiv periode i fast drift først etter 1995. Det var først en selvstendig organisasjon, men gikk fra 1. januar 2007 inn som seksjon i Norges Museumsforbund.

Disse organisasjonenes interesser vil være å støtte de løsninger som gir best museumsfaglig løsning, og som også styrker RDMs rolle for å synliggjøre samisk kultur og historie.

Andre samiske museer i Norge
Innledningsvis må vi vise til kapittel 2.1.7 foran, hvor RDMs samfunnsansvar belyses i forhold til en «ansvarsfordeling» innenfor den samiske museumsverdenen – hvor RDM er ett av seks likestilte og konsoliderte samiske museer. Alle de seks samiske museene omtales samlet der.

Generelt vil alle disse museene støtte at RDM får samlet sin aktivitet under samme tak og med bedre muligheter for å stille ut sine samlinger inkl. kunstsamlinga, og at RDM får utbedret sine lokaler i tråd med dette.

Disse seks konsoliderte samiske museene er imidlertid ikke alene om å formidle samisk historie og kultur, og RDM har også et samarbeid med andre museer som har utstillinger relatert til samisk kultur eller andre urfolks-temaer – både nasjonalt og globalt.

Matrisen under viser andre norske museer som har utstillinger eller ansvar for å formidle kunnskap om samisk historie og kultur.

Museer i Norge med samiske temaer	*Ansvar for samiske tema*	*Eget fokus*
6 likestilte samiske museer (iht. matrisen i kap. 2.1.7)	Norsk del av Sapmi, geografisk inndelt.	Museene har et ansvar for hvert sitt geografiske område innen norsk del av Sapmi, med de samiske gruppene (subkulturene) som finnes i egne områder. Noen har også et tematisk samisk fokus i tillegg, som viser enkeltelement av kulturen.
Alta museum	Verdensarvsenter for bergkunst, og museum for Altas historie. Helleristningsfeltet Hjemmeluft m.m.	Museet har mange utstillinger, både faste og midlertidige. Museets hovedtema er knyttet til verdensarven, men mange av utstillings-temaene har et tett grensesnitt mot samisk kultur og historie. Samisk kultur er ikke et eget tema i de faste utstillingene nå, men har vært tema i tidligere temporære utstillinger.
Tromsø museum (TMU), del av Universitetet i Tromsø, (UiT).	Samisk arkeologi. Forvaltningsansvar for samiske arkeologiske funn; Sapmi's historie	Museet har en fast (og oppdatert) utstilling om samisk historie / samfunn nå, og de har også digital utgave av dette.
Kulturhistorisk museum (KHM), del av Universitetet i Oslo (UiO)	Samisk kultur vs. andre urfolkskulturer på hele nordkalotten	Likheter / ulikheter mellom nordlige urfolk, over hele nordkalotten, hvor samisk kultur vises mot andre sammenlignbare kulturer. Viser også andre kulturer i Norge og verden.
Norsk Folkemuseum, Oslo	Samisk kultur og levemåte før og nå.	Viser ikke *samenes historie* som en lineær fortelling, men har omtale av mange historiske hendelser med stor betydning for samene. Omfatter bl.a. næringsveier, tro, drakter og gjenstander.
DigitaltMuseum Inkl. gjenstandsbasen *Primus*	Dokumentasjonsbase for samlingene i norske og svenske kulturhistoriske museer. Søkbar.	Omfatter ca 4,5 mill. objekter, inkl. fotografier, gjenstander, kunstverk, designobjekter, arkitekttegninger/modeller og bygninger. Det pågår et arbeid med å kartlegge de samiske gjenstandene, og å bruke samiske navn.

Samiske museer ellers i Norden
Sapmi dekker områder i Sverige, Finland og Russland, i tillegg til områdene i Norge. Både i Sverige og i Finland er det samiske museer, som dekker hvert av disse landenes del av Sapmi, med eget fokus og tilgrensende tilleggstemaer.

Sverige:
Ájtte – Svenskt Fjäll- och Samemuseum (i Jokkmokk).
Ájtte er hovedmuseum for den samiske kulturen i svensk del av Sapmi og et spesialmuseum for fjellområdets natur og kultur, samt et informasjonssenter for fjellturisme i Sverige.
Museet viser til at Jokkmokk er porten til den lapplandske fjellverdenen, med gruvekultur, vannkraft, skogsbruk – og Laponia, som er Lapplands verdensarv (på UNESCOs liste fra 1996), med sin natur, kultur og et (samisk) nomadeområde.

I de faste utstillingene er det temaer som bl.a. omfatter samiske drakter og sølv, "trommetid" med tro, religion og sjamantrommer, generell historie, og "att reda seg": dvs. om livet i en lavvo. Museet har også stadig nye temporære utstillinger og vandreutstillinger.

Finland:
Siida – samisk museum i Finland (i Enare kommune)
Siida er det samiske museet i Finland, og det ligger i Enare kommune hvor også Det finske sametinget er lokalisert. Museet har ansvar for alle samiske kulturminner i hele Finland (også fra andre regioner). Siida inneholder også et naturhistorisk informasjonssenter.

Museet ble etablert som *Enare samemuseum* i 1959, av den samiske foreningen Samii Litto. Dette friluftsmuseet fikk sitt første hus i 1960 og åpnet for publikum i 1963. De ble omgjort til en stiftelse i 1986, og fikk en nybygg som ble åpnet i 1998.

Det planlegges for tiden en større utvidelse av dette museet, som ligger relativt nær grensa til Norge og dermed til Karasjok / RDM.

Relevante kunstmuseer i Norge
Ingen av landets kunstmuseer regnes som visningssteder spesielt for samisk kunst; hverken for historisk kunst, samtidskunst eller kunsthåndverk. Et samisk kunstmuseum mangler på nasjonalt nivå, og realisering av dette er derfor et samstemt ønske fra landets visningssteder for kunst.
Vi tar med en liten oversikt over relevante kunstmuseer i Norge.

Samisk kunstmuseum
Dette finnes foreløpig ikke – men RDMs Samiske kunstmagasin har materiale fra hele Sapmi. Dette er en unik samling historisk samisk kunst, og er den eneste samlinga av sitt slag. Samlingen rommer kunstverk primært fra nyere samisk historie.

Nordnorsk Kunstmuseum (Tromsø)
Nordnorsk Kunstmuseum i Tromsø ble etablert i 1985 som en stiftelse med mål om å spre kunnskap og interesse for billedkunst og kunsthåndverk i Nord-Norge, etter at behovet for dette var grundig utredet på nasjonalt nivå.

Nordnorsk Kunstmuseum har ansvar for hele den nordlige landsdelen. De har en fast utstilling hvor kunstnere fra begynnelsen av 1800-tallet til i dag presenteres, og viser til enhver tid også ulike temporære utstillinger med både historisk og samtidig kunst. I 2010 opprettet de en egen avdeling for landsdelsdekkende program, og avdelinga produserer årlig 2-3 mellomstore utstillinger som turnerer i de tre nordligste fylkene pluss Svalbard, pluss at de har rundt 20 mindre undervisningsbaserte vandreutstillinger til nærmere 200 skoler i hele landsdelen.

I det samiske jubileumsåret 2017 produserte de i samarbeid med RDM museumsperformancen *Sámi Dáiddamusea: There is NO! ("Det er ikke noe samisk kunstmuseum!")*. Denne utstillinga mottok flere priser: den vant Kunstkritikerprisen 2018, Tromsø kommunes kulturpris 2017 og Norsk Publikumsutviklings pris for *Neste praksis* 2017. Nordnorsk Kunstmuseum ble også kåret til *Årets museum 2017* av Norges Museumsforbund.

Utstillinga *There is NO!* viser med all mulig tydelighet at Nordnorsk Kunstmuseum ønsker at et Samisk kunstmuseum bør bli en realitet så raskt som mulig, og at de støtter dette aktivt.

Nasjonalmuseet (Oslo)
Nasjonalmuseet i Oslo ble etablert i 2003 gjennom sammenslåing av Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunstmuseet, Arkitekturmuseet, Kunstindustrimuseet og den tidligere enheten

”Riksutstillinger”, dvs. alle de sentrale og nasjonale museene for kunst og design. Museets ulike enheter skal samlokaliseres i et nybygg i Oslo i 2020.

Nasjonalmuseet har til nå ikke hatt spesielt fokus på samisk kunst eller kunsthåndverk. Men de har samiske kunstnere representert ved museet (Iver Jåks og John Savio har til sammen 74 verk der, og det er også andre samiske kunstnere i samlingene). De anerkjenner nå at det samiske bør ha en plass i museet, og har innledet et samarbeid med bl.a. RDM.

Annet / Oppsummert
I tillegg til kunstmuseene er det også mange kunstgallerier, og mange av dem viser fra tid til annen temporære utstillinger med samiske temaer. Det siste eksemplet er Dronning Sonjas kunsthall i Oslo, som i perioden februar-mars 2019 viste samisk kunst, og som tidligere har hatt en utstilling med samiske drakter.

2.3.4 Undervisning og forskning

RDM skal iht. sine samfunnsmål jobbe med forskning, i tillegg til formidling og øvrige museale aktiviteter. RDM samarbeider derfor med flere institusjoner innen undervisning og forskning.

Samisk Høgskole i Kautokeino (Sámi Allaskuvla, Guovdageainnus)
Samisk høgskole i Kautokeino er en viktig samarbeidspart i forhold til både immateriell kulturarv og samisk håndverk. Høgskolen har bl.a. gode verksteder for doudji, med mulighet for samarbeid om teknikker knyttet til dette. Det viktigste elementet i samarbeidet med Den samiske høgskolen handler imidlertid om forskning og samarbeid med høgskolens stipendiater om ulike forskningstemaer.

Universitetet i Tromsø (UiT)
RDM har samarbeid med UiT både via Tromsø museum og den samiske arkeologien, og via det samfunnsvitenskapelige fagmiljøet ved universitetet. Eksempelvis har UiT for tiden en ansatt som nylig har skrevet en PhD om Samisk Kunstmuseum (Monica Grini). RDM er også i dialog med andre om potensielle forskningsprosjekter.

Universitetet i Oslo (UiO) - konserveringsfag
RDM ønsker et tettere samarbeid med UiO enn i dag, fordi UiO har utdanninger i konserverings-fag. Dette er spesielt viktig for RDM, fordi mange av de samiske gjenstandene både har særegne materialer i forhold til andre museer, men også fordi gjenstandene er fremstilt med andre teknikker. Dette innebærer at det også må drives forskning på konserveringsteknikkene. For å kunne ivareta gjenstandene ved RDM-SVD på en forsvarlig måte, er samarbeidet med UiO en avgjørende faktor som også kan bidra til å forsøke å kompensere for de manglende fasilitetene for konservering ved RDM – det siste kun som en midlertidig ordning.

RDM ønsker også å videreutvikle dette samarbeidet til å kunne bli et nytt og eget tema innenfor deres utstillinger: *samiske produksjonsmetoder og konserveringsteknikker* knyttet til materialer brukt i samisk håndverk.

UiO har også konserveringsfag for kunst, og samarbeidet med UiO er også av stor betydning for RDM / samisk kunstmagasin.

Samisk videregående skole i Karasjok
RDM har et samarbeid med den samiske videregående skolen i Karasjok, bl.a. studieretning Bygg og anlegg (BYA). Det faglige temaet for samarbeidet er å bygge opp kompetansen på bygningsvern for samiske byggeteknikker, hvor elevene skal lære prosessuell restaurering (dvs. helt fra de henter ut trær på rot, og til ferdige konstruksjoner).

Grunnskoler i Karasjok – Den kulturelle skolesekken
RDM har pr. i dag ikke noe samarbeid med grunnskolene i Karasjok kommune.

RDM har både selve museet/utstillingene og de samiske samlingene, og de har et friluftsmuseum for samiske kulturminner. I tillegg har de nylig ferdigstillet en *krigshistorisk kultursti,* og de har tilbudt at denne kunne inngå i kommunens opplæringstilbud, men Karasjok kommune har foreløpig ikke tatt imot dette tilbudet.

Oppsummert
RDM har et tett samarbeid med noen universiteter/høgskoler: UiO (konserveringsfag), UiT (samfunnsfag og Tromsø museum) og Samisk høgskole i Kautokeino (samarbeid med ulike stipendiater/forskere som søker fordypning i samiske temaer). Disse samarbeidsrelasjonene bidrar både til faglig utvikling ved RDM, og generelt til å styrke forskning på relevante temaer.
I tillegg kommer samarbeidet med Samisk videregående skole i Karasjok (bygningsvern).

Disse utdannings- og forskningsinstitusjonene vil ha egeninteresse i at RDM får nye og hensiktsmessige lokaler, og vil derfor støtte et mulig tiltak for RDM.

2.3.5 Næringsliv og turistinteresser i Karasjok

RDM og de øvrige samiske museene har hatt som en av sine hovedoppgaver å samle kunnskap om samisk historie, kunst og kultur, og å formidle denne med sikte på å styrke den samiske identiteten og kulturen. De samiske miljøene har derfor vært den viktigste målgruppa for de samiske miljøene. Men turistinteresser og næringsliv i Karasjok er også viktige målgrupper.

Næringsliv i Karasjok
Viktige næringer i kommunen er bl.a. reindrift og jordbruk, samt andre utmarksnæringer.
Men det er kvartærnæringene (offentlig forvaltning, tjenesteyting osv.) som sysselsetter flest arbeidstakere i kommunen. Reiselivet er derfor også en viktig del av næringslivet i kommunen, og et godt og attraktivt museum vil kunne styrke denne næringen.

Reiselivsinteresser
Nordnorsk Reiseliv AS
Nordnorsk Reiseliv AS ble stiftet i 2009 og er en sammenslåing av tidligere Nordland- Troms- og Finnmark Reiseliv, og de har avdelingskontorer i Alta, Tromsø og Bodø. De dekker også Svalbard som reisedestinasjon. Deres formål er å etablere og videreutvikle Nord-Norge som et bærekraftig helårs reisemål gjennom å utvikle, markedsføre og tilrettelegge for salg av nordnorske reiselivsprodukter og derigjennom bidra til sysselsetting i landsdelen. De arbeider for å øke kjennskapen til hva landsdelen har å by på, både nasjonalt og internasjonalt.

Deres hjemmesider skal bidra til denne økte kunnskapen til landsdelen, men de har generelt svak henvisning til samisk kultur. RDM er ikke nevnt i deres hjemmesider, med unntak av avdelinga Kautokeino bygdetun. Og av de øvrige fem konsoliderte samiske museene er kun Arran i Tysfjord nevnt, på tross av at alle unntatt Saemien Sijte i Snåsa ligger innenfor det geografiske området denne reiselivsorganisasjonen har som reisedestinasjon.

Vi ser imidlertid at SDG i Karasjok blir trukket frem, og deres galleri for samisk samtidskunst får stor og positiv omtale.

Scandic Hotels, Karasjok
Dette er det største hotellet i Karasjok, og de har mange brosjyrer om aktiviteter for turister.
De har imidlertid for tiden ikke informasjonsbrosyrer om RDM lett tilgjengelig for publikum.

TripAdvisor
Vi har også sjekket tilbakemeldinger fra turister som faktisk har besøkt RDM, ved å se hva de har kommentert på det store nettstedet for den type tilbakemeldinger: TripAdvisor.

TripAdvisor innleder med å rangere de 10 beste tingene å gjøre i Karasjok (som turist). Da kommer RDM / De samiske samlinger på en 5. plass, og med nokså middels rating (3,5 av 5 poeng), bak Sametinget på 1. plass og bak tre små og kommersielle turiststeder – men før Samisk senter for samtidskunst og Sapmi Park. På et lite sted som Karasjok bør det kanskje kunne betegnes som noe skuffende at det viktigste museet med nasjonale forpliktelser ikke kommer enda høyere opp i rangeringa.

De konkrete tilbakemeldingene er heller ikke bare lystig lesing for RDM. Vi tar med to av innleggene fra juli 2018:

> *Gammeldags og utdatert*
> Gammel bygning med morsom kunst av en samisk kunster lagd som en del av bygningen. Lukter derimot gammelt og rart. Kassene for tingene ser hjemmesnekret ut, uproff utseende, teksten ser gamle ut og ganske så utdaterte. Ingen sammenheng i utstillingen, ligner på en samling av forskjellige ting kastet inn i kasser som er skudd på veggen.
>
> Lavvo/gammen inne var veldig kul og elvebåten.
> Ingen ansatte som smiler, tar betaling og thats it.
> Ingen info eller liten info på uteavdelingen.
>
> *Interessant*
> Interessante historier og mange gode utstillinger, men dessverre er både bygning og utstilling preget av dårlig vedlikehold, det virker som det ikke er noe som følger opp løpende. Her kan de trenge en oppfrisking.

Samlet inntrykk fra næringsliv / turistnæringa
RDM-SVD vurderes i dag ikke som en turistdestinasjon med stor attraksjonsverdi – og dette gjenspeiles både i markedsføring av regionen som turistdestinasjon, og i tilbakemeldingene fra turister som har besøkt museet. RDM har imidlertid inngått i et samarbeid med reiselivsnæringa om et utviklingsprosjekt for reisemål i Karasjok og Porsanger, og andre tiltak.

Sápmi Park
Sápmi Park er et «samisk opplevelsessenter» som markedsfører en stor bredde av samisk kultur. De tilbyr å oppleve en Siida med reinsdyr (foring av reinsdyr, lassokasting, joik m.m.), et «magisk teater» (en multimediapresentasjon om samenes gamle tro og syn på verden; kalt *Stálubakti, Åndenes fjell*), eksempler på både sommer- og vinterboplasser, samisk håndverk (glassblåsere, sølvsmeder og andre håndverkere i arbeid), og at de har et stort utvalg av både doudji og kunsthåndverk i sin butikk. De har også en egen kafe i hovedhuset, og en restaurant i «storgammen» - begge deler åpent kun i sommerperioden.

Sápmi Park (formelt: Sápmi AS) ble åpnet i 2008, men i 2012 ble de kjøpt av Rica-kjeden, som brukte store ressurser på å videreutvikle tilbudet frem mot 2014 – som var første sesong med nye eiere. Rica-kjeden eier også Scandic Hotels i Karasjok, og opplevelsessenteret er lokalisert helt nær dette hotellet, sentralt plassert i Karasjok.

Sápmi Park tok den gang kontakt med RDM for å få RDM til å utarbeide mer faktabasert informasjonsmateriell om samisk kultur, med sikte på å dele ut til turistene, «fordi turistene hadde etterpurt det». RDM ønsket heller at Sápmi Park skulle henvise turistene til museet for å få slik informasjon, bl.a. med henvisning til den fysisk korte avstanden mellom disse to virksomhetene. Da dette ikke ble utfallet av dialogen, er resultatet i dag at det ikke er noe etablert samarbeid

mellom disse to virksomhetene, som begge henvender seg til turister for å formidle samisk kultur og som ligger med kort gangavstand fra hverandre, slik kartutsnittet under viser.

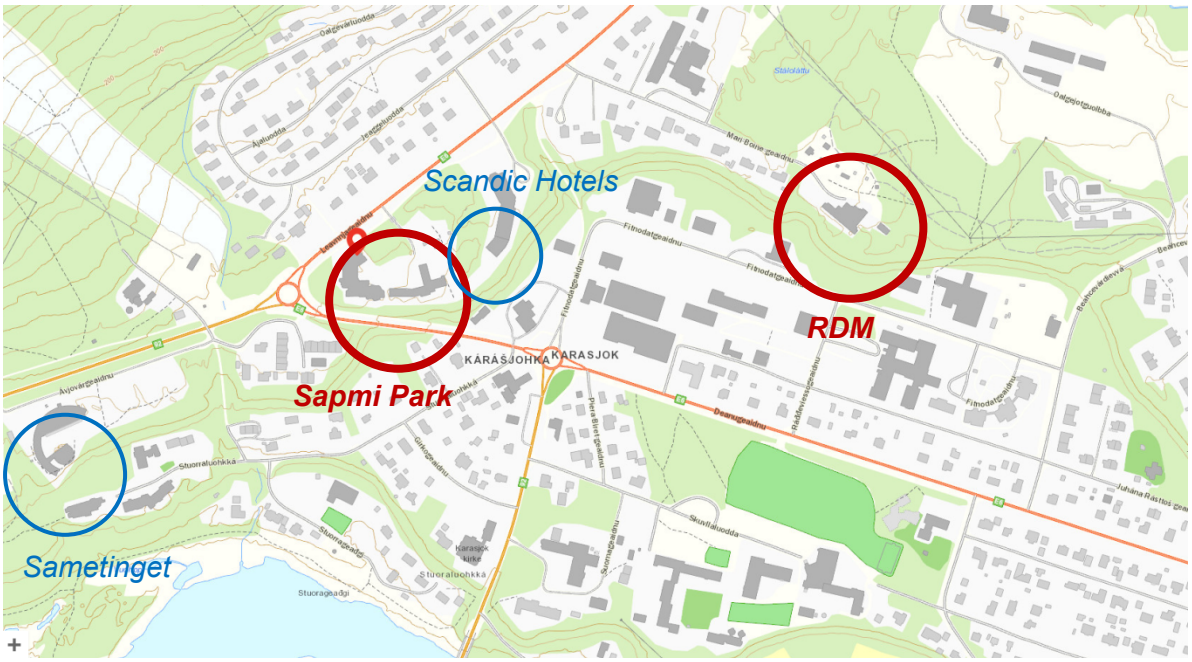

Sápmi Park er nå en reell «konkurrent» til RDM mht. besøkstall. Dette kommer også klart frem av statistikken over RDMs besøkstall, som viser en brå nedgang i 2014, dvs. Sápmi Parks første sesong med nye eiere og etter de store investeringene.

2.3.6 Offentlige instanser

Regjering, departementer og Sametinget

RDMs aktiviteter finansieres primært over Sametingets budsjetter, som er underliggende etat under KMD.

Dersom det er aktuelt med en byggebevilgning for rehabilitering, tilbygg og/eller nybygg av et samisk kulturbygg, vil en bevilgning måtte fremmes over Kulturdepartementets (KUDs) budsjettposter. KUD forutsetter da at et eventuelt tiltak er prioritert av Sametinget, og at tiltaket i så fall skal realiseres i regi av Statsbygg, og at fremtidig husleie skal følge ordningen for samiske kulturbygg.

Sametinget har forvaltningsansvar for samiske kulturbygg / kulturinstitusjoner, og har dermed ansvar for budsjettering av statlige bidrag til slike formål. Som del av dette arbeidet må Sametinget prioritere mellom ulike formål innen sektoren.

Forvaltningsansvaret innebærer også at Sametinget skal gi styringssignaler til det samiske miljøet innen sektoren bl.a. via utredninger m.m., som grunnlag for videreutvikling av samisk kultur. Sametinget har derfor vært oppdragsgiver og/eller deltatt aktivt i viktige utredninger på området, som museumsreform og konsolidering av de seks samiske museene, og utredning om tilbakeføring av samiske gjenstander (Bååstede-rapporten). En videreutvikling av RDM må prioriteres av Sametinget i tråd med dette.

Finnmark fylkeskommune

Fylkeskommunenes ansvar er nå i endring, og de har nylig fått et utvidet ansvar for kulturminner m.m. Dette innebærer at de i fremtiden vil ha større interesse av å følge med på videreutvikling av RDM og de kulturminnene de forvalter.

Fylkeskommunen har også et ansvar for regional næringsutvikling, og reiselivsnæringa vil kunne være en viktig støttespiller for å få et attraktivt samisk museum.

Karasjok kommune
Karasjok kommune har ved flere anledninger ytret ønske overfor RDM, Sametinget og andre, at de vil kunne være interessert i å leie lokaler i et fremtidig RDM-bygg. Kommunen har stort behov for større og mindre møtelokaler/auditorier, og kommunen mangler en «storstue» hvor de bl.a. kan ha større konferanser, kinotilbud eller andre kulturarrangementer. Kommunen ser også positivt på mulig samdrift mellom RDM og SDG, og er generelt positive til samdrift mellom ulike interessenter for å kunne skape et mer levende kulturliv (et «multikulturhus»).

Karasjok kommune er forøvrig vertskommune for RDM. Stiftelsedokumentene for RDM forutsetter ikke finansiell støtte fra Karasjok kommune, men kommunen har likevel bevilget driftstilskudd siden 2015.

Karasjok kommune er også planmyndighet for et eventuelt byggetiltak.

Annet / oppsummert
Andre kommuner er også interessenter i utviklinga av RDM, særlig de kommunene som er vertskommuner for de øvrige avdelingene til RDM (Kautokeino, Porsanger og Kvalsund kommuner). Men kommunene er for tiden ikke aktive pådrivere for RDM.

Alle de berørte kommunene har imidlertid svak kommuneøkonomi, og deres engasjement for RDM har variert gjennom årene. Viljen til å støtte er tilstede, men det kan se ut som om behovet for stram økonomisk prioritering har medført svakere økonomisk støtte til RDM.

Sametinget og de statlige/fylkeskommunale offentlige instansene ser at det er viktig å ta vare på museets samlinger (og eventuelt bygningsmasse), da dette støtter en overordnet målsetting om å styrke og å ivareta samisk historie, kunst og kultur. Det vil forøvrig være en politisk beslutning å vedta konkrete prioriteringer for å oppnå dette.

Alle interessentene vil i utgangspunktet vil støtte videre utvikling av RDM, selv om det kan finnes noen nyanser i synet på dette avhengig av hvilket konsept som velges. Det overordnede bildet viser at det generelt er stor oppslutning om styrking av RDMs aktiviteter, både fra kunst- og kultursektoren i Karasjok, fra andre museer, fra undervisnings- og forskning-sinstitusjoner og fra næringsliv og turistinteresser i Karasjok. Dette gjelder i særlig grad dersom disse investeringene omfatter rehabilitering av eksisterende museumsbygg.

2.4 Politiske og juridiske føringer

Under redegjør vi for de mest relevante overordnede politiske mål, lover og forskrifter som har relevans for dette konseptvalgsnotatet. Samfunnsmålet må vurderes i lys av disse føringene, og eventuell underoppfyllelse av disse må identifiseres. Det er i dag politiske føringer både for museumssektoren som helhet, for kunstfeltet, for ivaretaking av samisk kultur og identitet, og for RDM mer spesielt via bl.a. Bååstede-rapporten om tilbakeføring av samisk kulturarv.

Føringer	Tittel
Politiske føringer	• Meld. St. 8 (2018-2019): Kulturens kraft • 2013: Sametingets museumspolitiske redegjørelse 2013 • 2012: Rapporten Bååstede – tilbakeføring av samisk kulturarv. • Meld. St. 23 (2011-2012): Visuell kunst (2 vedlegg til kap. 6.1.3)

	• St.meld. 49 (2008-2009) Framtidas museum • 2004: Sametingsrådets melding om samiske museer • St.meld. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving
Lover og forskrifter	• Kulturminneloven • Arkivloven • Retningslinjer for avhending • Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

I tillegg finner vi også noen føringer i årsrapporter m.m. fra Sametinget.

2.4.1 Politiske føringer: større og mer robuste museer med økt fokus på faglighet

I 2002 overtok Sametinget forvaltningsansvaret for de samiske museene, samtidig som en nasjonal museumsreform ble igangsatt som en oppfølging av *St.meld. 22 (1999-2000): Kjelder til kunnskap og oppleving*. Et av hovedmålene i museumsreformen var en omlegging til færre enheter og fokus på økt faglighet ved landets museer.

Sametingsrådets melding om samiske museer (2004) fulgte opp museumsreformen ved å samle ulike samiske museer til kun seks konsoliderte og likestilte samiske museer, med geografiske ansvarsområder (som omtalt tidligere). Denne organisatoriske endringen ble gjennomført i 2006.

St.meld. nr. 49 (2008-2009) Framtidas museum gjør opp en slags status etter gjennomføring av museumsreformen. Den setter ytterligere fokus på den faglige dimensjonen gjennom å fokusere på de fire innsatsområdene («de fire F'er»): forvaltning, forskning, formidling og fornying.

I *Sametingets museumspolitiske redegjørelse 2013* slås det fast at Sametinget vil prioritere at intensjonene i tidligere føringer for de samiske museene følges opp og forsterkes.

Meld. St. 23 (2011-2012): Visuell kunst omtaler i kap. 3 kunstpolitiske mål generelt, og i kap. 11 samisk kunst spesielt. Det er ingen samlet fremstilling av feltet «visuell kunst» før denne stortingsmeldinga, og den har derfor en grundig gjennomgang av status. På samme måte som museumsreformen ønsket å styrke den sektoren ved å samle institusjonene til større enheter med mer robuste fagmiljøer, ansees det som viktig å få større og bredere arenaer innen visuell kunst, med sikte på at den kan bli mer synlig og at flere deler av feltet kan bli sett i sammenheng – eksempelvis historisk kunst, kunsthåndverk og samtidskunst. Det skilles imidlertid noe mellom «visuell kunst» (billedkunst og kunsthåndverk) og «design og arkitektur», fordi siste gruppa også må forholde seg til andre næringer og premisser. Et hovedmål er økende profesjonalisering, sikring av et mangfold, og styrking av feltet. Satsinga på Nasjonalmuseet som en sterk, synlig og nasjonal institusjon for hele feltet understreker dette, men de sier samtidig at denne institusjonen og dette kunstfeltet også er avhengig av sterke regionale institusjoner.

De kunstpolitiske målene som trekkes frem (nasjonalt) er:

1. sikre at flest mulig får tilgang til, kunnskap om, forståelse og opplevelse av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur av god kvalitet
2. sikre at det samles inn, forskes på og bevares et kvalitativt godt utvalg av objekter innenfor billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur
3. styrke produksjon, kunstnerisk bredde og nyskapning av kunst i offentlige rom
4. bedre sikrings- og bevaringsforholdene av kunstsamlingene i henhold til nødvendige oppdaterte sikrings- og bevaringsplaner

I meldingas Kap. 11 om samisk kunst, henvises først til *St.meld. 28 (2007-2008): Samepolitikken*, der forpliktelsene for å styrke samisk identitet og kulturelt mangfold understrekes, og der det slås fast at myndighetene har ansvar for å ivareta dette mangfoldet. Primært gjøres dette via Sametinget, som har ansvar for både å sikre dette mangfoldet og å prioritere mellom aktuelle

tiltak. Samisk kunst blir ivaretatt både gjennom museene, og (for samtidskunst) i kulturhusene. To museer trekkes frem: RDM (pga. kunstmagasinet) og Saviomuseet i Sør-Varanger.

I samme kapittel omtales også planene for et Samisk kunstmuseum og Statsbyggs oppdrag for å realisere dette (i perioden 2007-2011) – og argumentene for dette bygget er at det vil kunne bidra til å synliggjøre Norges urbefolkning og den flerkulturelle kompetansen, samt at et slikt grenseoverskridende perspektiv vil være en betydelig styrke for utviklingen av det visuelle kunstmiljøet i Norge. Men dette prosjektet ble som tidligere omtalt skrinlagt i 2012, bl.a. av formelle årsaker.

I kapittelet fremheves også betydningen av å styrke den viktige koblingen mellom håndverk/ duodji og design innenfor den samiske kulturen, bl.a. som grunnlag for å utvikle nye næringer. Dette innebærer et ønske om å koble historiske uttrykk og tradisjonelt håndverk til samtidskunst, og de fremhever også betydningen av å vise de samiske visuelle uttrykksformene for ikke-samiske miljøer.

Meld. St. 8 (2018-2019): Kulturens kraft viser den overordna politiske retninga for kulturpolitikken fremover, og redegjør for prioriteringer og nye kulturpolitiske mål. Et hovedpoeng er at kunst og kultur er ytringer med samfunnsbyggende kraft, og er en nødvendig del av et velfungerende demokrati, og som også kan bidra til å fremme toleranse og skape identitet. Fylkeskommunene skal også få et større ansvar for kulturoppgavene.

Denne meldingas kap. 10: *Relevans og representativitet i kulturlivet* handler om mangfold og integrering i vid forstand innenfor kulturområdet, og her trekkes samisk kunst frem. Det vises til flere utstillinger i det samiske jubileumsåret 2017: deltakelse av samiske kunstnere på Documenta 14 i Kassel og Aten (internasjonal kunstmønstring om urfolks kunst og tankegods), den prisbelønte utstillinga «There is NO» på Nordnorsk Kunstmuseum i Tromsø i samarbeid med RDM, Kulturrådets årskonferanse 2017 som fokuserte på samisk kunst under tittelen «Samisk vrede», og protestprosjektet Pile o'Sapmi (av Maret A. Sara, om samiske rettigheter).

Kapittelet avsluttes med prioriteringer og videre oppfølging i 11 aksjonspunkter, hvor 6 av disse handler om samisk kunst og kultur. Av disse er 2 aksjonspunkter særlig aktuelle for RDM:

- Leggje til rette for at kunnskap om samane og nasjonale minoritetar blir formidla over heile landet
- Medverke til at kunsten og kulturen til samane og nasjonale minoritetar i større grad blir ein del av kulturlivet i heile Noreg som alle skal ha høve til å oppleve.

2.4.2 Bååstede

Bååstede er et prosjekt som ble startet i 2012 for å tilbakeføre samiske gjenstander fra Norsk Folkemuseum og Kulturhistorisk museum i Oslo til de seks konsoliderte samiske museene som hører inn under Sametingets ansvarsområde, basert på en avtale underskrevet i Sametinget 19. juni samme år, der de to Oslo-baserte institusjonene forpliktet seg til å avlevere samiske museumsgjenstander. Selve ordet «bååstede» betyr «tilbake» på sørsamisk.

I alt omfattet avtalen plikt til å avlevere om lag 2000 gjenstander til de seks konsoliderte samiske museene, det vil si halvparten av den samiske samlingen som befant seg ved Norsk Folkemuseum. KHM hadde i 1951 deponert sin del av denne samlingen ved Folkemuseet. De to museene i Oslo skulle stille arkivmateriale til rådighet for de seks samiske museene, som grunnlag for utvelgelsen av hvilke gjenstander disse museene anså som mest aktuelt å få tilbakeført. Deretter skulle en kommisjon med representanter fra alle de involverte partene avgjøre hvilke gjenstander som skulle avleveres. Avtalen la opp til at tilbakeføringen skulle være fullført høsten 2017. Av de 2000 gjenstandene som skulle avleveres, la Bååstede-rapporten opp

til at ca. 1000 gjenstander skulle overføres til RDM. Endelig avtale omfatter 736 konkrete gjenstander.

Det var imidlertid satt krav om at mottakerstedet (dvs. RMDs bygningsmasse) kunne sikre tilfredsstillende fysiske forhold, som en sikkerhet for at ikke gjenstander skulle skades. RDMs bygningsmasse tilfredsstiller ikke de fysiske kravene for dette, og samiske museumsgjenstander skades / forvitrer raskere enn nødvendig nå. RDM har heller ikke konserveringsfasiliteter for å kunne gjennomføre renovering og/eller forebyggende konserveringstiltak på gjenstandene. Ingen av de gjenstandene som skulle avleveres fra Norsk Folkemuseum er flyttet nordover til RDM.

Norsk Folkemuseum kommenterer Bååstede-prosjektet slik på sin nettside:

> Det er en forutsetning at gjenstander ikke skal flyttes fra gode bevaringsforhold ved Folkemuseet til dårligere forhold, og det er derfor nødvendig med utbygging av magasin- og utstillingslokaler ved alle de samiske museene før den fysiske flyttingen av gjenstander kan skje. Avtalen innebærer at cirka 2000 samiske gjenstander blir tilbake ved Norsk Folkemuseum, og museet understreker at tilbakeføringen ikke skal medføre at museet vil nedprioritere sine oppgaver når det gjelder forskning og formidling av samisk kultur.

Sametinget kommenterer også Bååstede-prosjektet i alle sine seneste årsrapporter, og de påpeker hvert år betydningen av i sette de samiske museene i stand til å ta imot de gjenstandene som skal tilbakeføres fra Norsk Folkemuseum. På lik linje med de andre samiske museene, kan RDM fortsatt ikke kan ta imot sine gjenstander.

2.4.3 Lovverk og retningslinjer

Kulturminneloven

Siden kulturminneloven ble vedtatt i 1978 har samiske kulturminner som er eldre enn 100 år vært automatisk fredet, hvilket betyr en flytende tidsgrense for fredning av funnene, noe som har medført enkelte utfordringer. 22. juni 2018 ble dette endret, slik at det nå er en fast fredningsgrense som innebærer at samiske kulturminner som er fra 1917 eller eldre er automatisk fredet. Året 1917 representerer et viktig vendepunkt i samisk historie.

Arkivloven

Bestemmelsene i arkivloven skal sikre en helhetlig samfunnsdokumentasjon. Formålet er å ta vare på arkiv som inneholder rettighetsdokumentasjon eller har verdi for forskning, kultur og forvaltning. Sammen med utfyllende forskrifter setter de bl.a. fysiske krav til lokalitetene for arkivverdig materiale.

Retningslinjer for avhending

Hensikten med disse retningslinjene er å representere en veiledning for avhending av materiale som er samlet i ulike typer museer gjennom tidene. Dette er primært beregnet på eksempelvis bygdemuseer av ulikt slag, som kan ha svært mange gjenstander av samme type uten særlig forskningsmessig betydning, og hvor f.eks. salg av slike gjenstander kunne være aktuelt. Retningslinjene skal sikre at dette følger riktige og forsvarlige prosedyrer.
Det materialet som er samlet av museer som er tilknyttet ICOMs retningslinjer og som skal forske på sitt materiale må forvaltes utfra egne premisser, og det er ofte faglige begrunnelser for å beholde mange gjenstander av samme type, bl.a. for å kunne forske på utvikling, regionale ulikheter osv.

Men hele problemstillinga med avhending er ikke relevant for det samiske materialet som befinner seg ved RDM, de øvrige samiske museene, eller ved Norsk Folkemuseum. For RDM er det viktig å huske på at verdifullt materiale fra de samiske samlingene brant under krigen (sammen med dokumentasjon om dem), og at rekonstruerte protokoller brant på nytt i 1964. Det

er derfor viktig å ta vare på alt man har – også for å muliggjøre senere forskning på en sårbar gjenstands-samling.

Arbeidsmiljøloven
Relevant for denne utredninga vil være at loven skal ivareta et forsvarlig fysisk arbeidsmiljø for alle arbeidstakere i alle typer bedrifter. For RDM vil denne loven kunne innebære et særlig fokus på konserveringsverksteder og –atelierer. I dag er ikke alle krav oppfylt.

2.5 Konsekvenser av å drive videre som i dag

De viktigste politiske føringene for museene er å legge til rette for at museene følger opp de forpliktelser som ligger i ICOMs retningslinjer, og dermed følger opp de museumspolitiske mål som er satt i stortingets museumsmeldinger om å tilrettelegge for og å sikre «de fire F'er»: forvaltning, forskning, formidling og fornying. I dag kan ikke RDM oppfylle noen av disse museumspolitiske målene, hverken for kulturhistorie eller kunst. Dette utdypes i matrisen under.

Mål *De fire F'er*	*RDM – SVD / museum* *Kulturhistorie og kunsthåndverk*	*RDM – Samisk kunstmagasin* *Historisk kunst*
Forvaltning	Lagringsforholdene er i dag ikke tilfreds-stillende, og medfører at gjenstandene nedbrytes for raskt. Selv om det skulle være mulig å utbedre noen av de tekniske manglende innenfor et null-alternativ, vil det uansett være plassmangel. Uten mulighet for aktiv konservering av gjenstander vil problem med nedbrytning øke i et lengre tidsperspektiv, og deler av samlingen vil kunne forvitre.	Kunstmagasinet har tilfredsstillende lokaler for lagring. Uten mulighet for aktiv konservering vil ikke kunsten forvaltes forsvarlig hverken på kort eller lang sikt.
Forskning	En stor del av den forskningen som vil være aktuell for SVD, vil måtte ha tilgang til verksted/atelier, instrumentering osv., og arbeidsplass for stipendiater. Slike arealer vil ikke være mulig å etablere i dagens bygg uten tilbygg eller omdisponering ved å ta areal fra lagerkapasiteten, og det vil i så fall forutsette større investeringer i tekniske anlegg enn det som kan realiseres i et null-alternativ.	Det er mulig arbeidsplass for en forsker i kunstmagasinets lokaler, forutsatt at personen ikke har tekniske behov utover en kontorplass. Forskning er derfor bare mulig i begrenset grad.
Formidling	Dagens utstillingsarealer har både klimatiske utfordringer og så sterkt dagslys at de mest verdifulle og mest interessante gjenstandene ikke kan stilles ut fordi de brytes ned, og dette er synlig på dagens utstilte organiske gjenstander. De faste utstillingene tar i dag nesten hele utstillingsarealet, så det er heller ikke rom for temporære utstillinger i særlig grad – hverken for kunst eller andre tematiske utstillinger. Dette kunne nok bearbeides ved ny organisering av utstillingene (i begrenset grad), men utfordringene knyttet til nedbrytning av gjenstandene og manglende takhøyde blir likevel ikke løst, og det er samlet sett lite plass til slik reorganisering i et null-alternativ. Museet fremstår i dag som nedslitt.	Visning av kunsten i Karasjok er nesten ikke mulig i RDMs lokaler i et null-alternativ. Det er ikke mulig å stille ut kunsten ved magasinet, og svært begrenset mulighet i RDMs utstillings-lokaler. Kunsten må i så fall vises i SDGs lokaler. Kunsten er imidlertid etterspurt fra visningsarenaer i resten av landet og fra hele verden forøvrig, og RDM sender kunst på utlån så langt de har kapasitet. Pakking/ frakt er da en utfordring, ettersom pakkerom ikke er godt nok.
Fornying	Det er nesten ikke mulig å ta imot flere gjenstander, og det er vanskelig å kunne	Det er fysisk kapasitet til å kjøpe inn mer billedkunst. Men det er meget

	preparere dem for utstilling. Det er heller ikke plass for nye temaer uten en omfattende re-organisering, se over.	begrenset mulighet for å utvide samlingen til andre kunstarter.
Bååstede	RDM har ikke mulighet for å kunne ta imot og lagre 736 gjenstander fra Norsk Folkemuseum i et null-alternativ. Gjenstandene vil heller ikke kunne stille ut.	-

Mht. utviklingsarbeid og/eller reorganisering av utstillingene ville nok mer kunne gjøres innenfor dagens bygningsmasse enn det som faktisk gjøres i dag, fordi begrensningene også ligger i budsjettmessige/ressursmessige forhold, som er utenfor det Statsbygg ser på i denne rapporten.

Avtalen om tilbakeføring av samisk kulturarv iht. Bååstede-prosjektet innebærer at 736 gjenstander skal overføres fra Norsk Folkemuseum. RDM har ingen muligheter for å kunne ta imot disse gjenstandene uten vesentlige investeringer i museumsbygget, både for å sikre de klimatiske forholdene i magasinarealene og pga. plassmangel i dag.

De forpliktelsene som gjelder for museet gjelder også for RDMs ansvar for den samiske kunsten, og her er forpliktelsene til en viss grad enda sterkere fordi kunstmagasinet er en nasjonal oppgave og det eneste av sitt slag – i Norge og i hele Sapmi. RDM kan heller ikke oppfylle sine forpliktelse for kunstfeltet dersom virksomheten kun skal fortsette som i dag.

Sametinget har også ønsket at RDM kunne hatt bedre formidling om samisk historie, tradisjon, kunst og kultur. Utfra omtaler fra reiseliv m.m. ser det ikke ut til at museet i dag fremstår som attraktivt, og kommunen har ikke inkludert museet i sine ordninger som f.eks. Den kulturelle skolesekken. Bygget er i dag en vesentlig hindring for forbedringer. RDM har et stort potensiale som i dag ikke kan tas ut, og som ikke kan realiseres uten tilbygg.

For de fleste av forholdene som i dag begrenser RDMs muligheter til å kunne ivareta sitt samfunnsansvar på en god måte, er det derfor bygningsmassen som en den begrensende faktoren. Dette gjelder både lagerkapasitet, inneklima som øker nedbrytning av gjenstander, manglende fasiliteter for aktiv konservering og forskning, manglende pakkearealer, og begrensede muligheter for å kunne reorganisere/fornye utstillingene. Og ikke minst: kunst-samlinga kan ikke flyttes tilbake til SVD-bygget, og det er ikke utstillingsplass for hverken kunsten (der deler av denne vil forutsette større takhøyde), materialet fra Bååstede, eller store deler av de øvrige samiske samlinger (dvs. gjenstander som er samlet i et Sápmi-perspektiv).

2.6 Prosjektutløsende behov

Det prosjektutløsende behovet for å investere i lokaler for RDM er knyttet til at bygningsmassen i dag er en begrensende faktor for at RDM skal kunne ivareta sitt samfunnsansvar – både for De samiske samlinger (SVD) og for Samisk kunst.

Det prosjektutløsende behovet kan spesifiseres i følgende hovedpunkter:

1. *RDM kan idag ikke lagre alle sine gjenstander (inkl. kunst) på en forsvarlig måte.* Dette innebærer behov for etablering av magasinarealer med tilfredsstillende inneklima og tilstrekkelig plass for å kunne inndele samlingene på hensiktsmessig måte utfra gjenstandenes ulike klimatiske behov m.m., og at magasinene har plass for både de kulturhistoriske samlingene, kunstsamlingen, de gjenstandene som skal overføres fra Norsk Folkemuseum iht. Bååstede-avtalen, og mulig utvidelse av disse samlingene med nye gjenstander.

2. *RDM har store utfordringer med å ivareta forvaltning og forskning* via aktiv konservering, pga. mangler ved egne fasiliteter (verksted / laboratorium / ateliter), og de kan idag derfor ikke gjennomføre dette på en fullgod måte.

3. *RDM kan ikke ivareta formidling og fornying på tilfredsstillende måte.* RDM kan ikke stille ut samisk kunst fra Kunstmagasinet, større deler av SVD-samlingen eller materialet fra Bååstede-prosjektet, og utstillingsarealene har heller ikke plass for nye faste eller temporære utstillinger. Dette skyldes bl.a. mangel på rom med større takhøyde, generell liten plass, og manglende muligheter for bruk av nyere teknologiske virkemidler i formidlinga.

3 Mål

RDMs aktiviteter og samfunnsrolle vil ha avgjørende innflytelse på konsept og dimensjonering av «hensiktsmessige arealer». Vi har derfor sett på hva vi finner om RDMs samfunnsrolle i politiske føringer, og vi redegjør for hvilke visjoner RDM selv har. Statsbygg har også forsøkt å se de samiske institusjonene sammenholdt med tilsvarende nasjonale institusjoner.

Med utgangspunkt i behovsanalysen foran og betraktningene om RDMs samfunnsrolle i fremtiden, er det deretter definert samfunns- og effektmål. Samfunnsmål beskriver hvilken samfunnsutvikling prosjektet skal bygge opp under, og er derfor knyttet til prosjektets virkning på samfunnet. Effektmål er definert som mål for virkninger prosjektet har for brukerne.

3.1 Om RDMs mulige fremtidige samfunnsrolle

Om RDMs ansvar for samisk kulturhistorie og kunst

Da konsolideringa av de seks museene ble gjennomført og SVD mistet sin nasjonalstatus, fikk hvert av museene nå primært et avgrenset ansvar for å ivareta de samiske kulturene innenfor hvert sitt geografiske område. Ingen av museene har som sitt formelle ansvarsområde å dekke en sammenlignende fremstilling av alle de samiske kulturene (i Norge og i Sápmi), eller å gi en samlet fremstilling av det historiske samspillet / samhandlingen mellom det samiske og det norske samfunnet.

Ingen av landets kunstmuseer regnes som visningssteder spesielt for samisk kunst, hverken for historisk kunst, samtidskunst eller kunsthåndverk. Et samisk kunstmuseum mangler på nasjonalt nivå, og realisering av dette er derfor et samstemt ønske både fra landets visningssteder for kunst og utfra samepolitiske hensyn. Et slikt museum må knyttes opp mot Samisk Kunstmagasin, dvs. være et nasjonalt ansvar for RDM.

Sametingets museumspolitiske redegjørelse (2013) viser bl.a. til *Mål- og behovsanalysen (2011)*, som påpekte at «de samiske museene bør . . bli bedre koordinert innenfor en politisk agenda for samisk kulturarv, og for bedre anvendelse av knappe ressurser».

RDM ønsker et bredt ansvar for formidling av samisk kunst og kultur

Det kulturhistoriske museet i Karasjok (SVD-bygget) er det første offentlige samiske kulturbygg. Bygget, gjennom sin arkitektur, bygningsintegrerte kunstneriske utsmykning, men også gjennom utstillingsdesign - er også uttrykk for samhørighet mellom kunst og kultur i det samiske samfunnet. På grunnlag av dette har RDM jobbet for å samlokalisere det samiske kunstmuseet med dette kulturhistoriske museet.

I det samiske samfunnet har ikke kunst, kunsthåndverk og kultur vært adskilt, slik det ofte fremstår i det norske samfunnet. *Dáidda* (kunst), *dáiddaduodji* (kunsthåndverk) og *duodji* (håndverk) er sterkt knyttet til den *samiske kultur*, med materialkunnskap og tradisjoner.

De samiske samlingenes samfunnsrolle er sterkt knyttet opp mot museets historie. Som det første og lenge det eneste samiske museet i Norge, er samlingen et bilde av museets historie. Samlingen er representativ for alle samer i Norge, og også representativ i et Sápmi perspektiv, det vil si at samlingen går utover norske landegrenser og omfatter det samiske i Sverige, Finland og Russland i tillegg.

Samisk kunstmagasin ved RDM består også av en samling i et Sápmi perspektiv. Kunsten er kjøpt inn fra Norge, Sverige og Finland, og kunst fra russisk side er også representert. I tillegg har det blitt innkjøpt kunst som er referansekunst fra andre urfolk, og da spesielt arktiske urfolk.

RDM fremhever at både SVD, Samisk kunstmagasin og et eventuelt samisk kunstmuseum i fremtiden vil ha unike roller i den forstand at disse museene representerer samene i et Sápmi perspektiv, der man bevisst har jobbet for å ha samlinger som er representative og også har referanseverk i forhold til et urfolks-perspektiv. Det er ingen andre museer i Norge som jobber ut i fra et perspektiv som er nordisk og som inkluderer Russland, slik RDM gjør med de samiske kulturhistoriske samlinger og den samiske kunstsamlingen – den siste vil kunne vises i et eventuelt fremtidig samisk kunstmuseum ved RDM.

De to RDM-museene kan da gjennom sine respektive samlinger tilgjengeliggjøre materiale fra hele Sápmi, både til utstillinger, formidlingsprosjekter og forskning. Samtidig mener RDM det er viktig at museene får jobbe utfra både et samisk perspektiv og et urfolksperspektiv.

Dette innebærer at RDM i sin virksomhet jobber med samiske verdier, teknikker/metoder, materialkunnskap/tradisjonskunnskap, samisk språk mv. Slike arbeidsmetoder fordrer fasiliteter i bygget som gir muligheter for å utøve duodji, og også laboratorium for å utøve konservering, prosessuell konservering m.m. Det er ifølge RDM behov for magasiner som fungerer som klimaskjerm og ivaretar behovet for å redusere nedbrytningsfaktorer. I dag er dette ikke tilfelle med de lokalene man har til rådighet. Det er stort behov for å kunne få tilbakeført materiale, samt tilrettelegging for revitalisering. På grunn av pesticidproblematikk, vil dette fordre at man har arbeidsrom med god ventilasjonsavtrekk, og konserveringsfasiliteter som gjør at de ansatte har anledning til å redusere pesticidkonsentrasjon på de gjenstander som tilbakeføres til RDM blant annet gjennom Bååstede.

Gjennom SVD og Kunstmagasinet / et eventuelt fremtidig kunstmuseum mener RDM det vil bli anledning til å styrke samiske fagområder som museologi, duodji/dáiddaduodji og kuratering. Dette ikke bare i et samisk perspektiv, men også i et urfolksperspektiv.

RDM mener at det også vil kunne være mulig i fremtiden å skape nye arbeidsplasser gjennom disse to museene, basert på samenes egen tradisjon og kultur. På denne måten kan de samiske samfunnene videreutvikles, og tradisjonskunnskap kan løftes til å gi kompetansearbeidsplasser. RDM vil dermed kunne bidra til en positiv utvikling i de samiske områdene.

<u>Paralleller mellom samiske og nasjonale museer</u>
Matrisen under viser samiske museumsområder relatert til tilsvarende nasjonale institusjoner:

«Kulturområde»	*Nasjonal institusjon*	*Samisk institusjon*

Historie / kulturhistorie *Større overblikk*	**Kulturhistorisk Museum (KHM)**. - Norges historie/utvikling - Vikingtiden (eget bygg) - Arktiske urfolk, inkl. samer - Verdens kulturhistorie	RDM er ett av seks museer for samisk kulturhistorie. - Disse viser hver sin del av kulturen - Helheten ikke vist noe sted (?) - Samer vs. «storsamfunn» (?)
Kunsthistorie	Tidl.: Nasjonalgalleriet - Norsk kunsthistorie (magasiner + utstillinger)	RDM: Samisk kunstmagasin - Samisk kunsthistorie (bare magasiner)
Samtidskunst	Tidl.: Samtidskunstmuseet - eget museum, ikke galleri	SDG: Kun gallerivirksomhet for samisk samtidskunst (primært for salg?)
+ *Kunsthåndverk* *Arkitektur*	Nå: Både Nasjonalgalleriet og Samtidskunstmuseet inngår i det nye **Nasjonalmuseet,** sammen med det tidligere Kunstindustri-museet og Arkitekturmuseet.	Prosjekt *«Samisk kunstmuseum»* ble skrinlagt i 2012. Nytt forsøk nå?

Sammenslåinga av fire tidligere nasjonale museene for visuell kunst til det nye Nasjonalmuseet er bl.a. gjort for å sikre bedre sammenheng mellom både historie og samtid, og mellom de ulike fagfeltene innen visuell kunst. På nasjonalt nivå forsøker man i stadig større grad å vise helhet og sammenhenger mellom enkelt-elementer og en større kontekst, og dette gjelder både for det kulturhistoriske fagfeltet og for kunstområdet.

Stortinget er inne på tanken om en tilsvarende helhetlig tilnærming for det samiske samfunnet i sin *St.meld. 23 (2011-2012): Visuell kunst*, ved at de gjengir Sametingets innspill som bl.a. sier:

> ". . et Samisk kunstmuseum vil kunne bidra til å synliggjøre Norges urbefolkning og den flerkulturelle kompetansen. Det grenseoverskridende perspektivet et Samisk kunstmuseum vil representere, vil også være en betydelig styrke for utvikling av det visuelle kunstmiljøet i Norge".

Forhold til SDG kan sees sammen med RDMs mulige fremtidige samfunnsrolle

Iht. oppdragsbrevet skal Statsbygg i tillegg til å vurdere restaurering av SVDs museumsbygg opp mot nybygg også vurdere ulike samlokaliseringsalternativer for RDMs to enheter i Karasjok, og samarbeidsmuligheter med Samisk senter for samtidskunst (SDG). Mulige samlokaliserings-alternativer er knyttet til RDMs fremtidige samfunnsrolle, og dette vil kunne ha stor betydning for arealbehovet i et fremtidig nytt bygg.

Relasjonen mellom RDM og SDG skal vurderes iht. oppdragsbrevet, men dette tas ikke med i samfunnsmålet nedenfor, ettersom hovedoppdraget er hensiktsmessige lokaler for RDM.

3.2 Samfunnsmål

Kapitlet over viser at ambisjonsnivået for RDMs samfunnsrolle vil være avgjørende for prosjektets omfang. Samfunnsmålet settes derfor slik at det vil kunne omfavne aktuelle mulige fremtidige samfunnsroller for RDM (inkludert mulig samlokalisering med SDG). De ulike mulige konseptene i mulighetsstudien vil dermed kunne ha ulik grad av måloppnåelse i forhold til dette.

Prosjektets samfunnsmål er:

1. RDM skal forvalte, formidle, forske og fornye hele sin historisk viktige kunst- og kulturhistoriske samling i et Sápmi-perspektiv.

2. RDM skal være et museum som viser bredden av og nødvendige bånd mellom samisk kunst, duodji, kultur, tradisjon, språk og historie – i fortid, nåtid og framtid.

3. RDM har et særlig nasjonalt ansvar for samisk kunst, som må ivaretas.

Målgruppene for RDMs aktiviteter vil være tre-delt:

- Samer vil være den viktigste målgruppa, og hensikten vil være å styrke samenes historie, tilhørighet og identitet, og samenes status som urbefolkning.
- På nasjonalt nivå vil bred formidling for å skape forståelse for samisk kunst og kulturhistorie være viktig.
- For øvrige turister og besøkende vil hensikten være å gi et innblikk i samisk kunst og kultur.

3.3 Effektmål

Effektmål beskriver hvilke virkninger som søkes oppnådd for brukerne av tiltaket. Effektmålene skal være avledet av samfunnsmålet. Bygg og infrastruktur er ikke mål i seg selv, men virkemiddel for at institusjoner skal nå sine mål og løse sitt samfunnsoppdrag.

Med utgangspunkt i samfunnsmålet har vi utarbeidet effektmålene som er vist i matrisen under:

Tema		*Effektmål:*	*Beskrivelse*	*Mulige indikatorer*
E1	Forvaltning	Prosjektet skal sikre en forsvarlig og bærekraftig lagring av samlingene gjennom effektive og funksjonelle arealer.	• Tilstrekkelig store magasiner for alle samlingene, inkl. Bååstede og evt. nytt materiale • Mulighet for å regulere inneklimaet utfra gjenstandenes behov • Mulighet for aktiv konservering	• Alle gjenstander inkl. de som skal overføres fra Norsk Folkemuseum får plass, og med riktig inneklima iht. behov. • Verksteder /atelier osv. som tilfredsstiller forskriftskrav
E2	Forskning	Det skal være mulig å forske på alle gjenstandene i magasinene og utstillingene	• Verksteder / atelier osv. for konservering må også ha plass for utstyr som vil være aktuelt for forskning på gjenstandene • Det må være mulig å innpasse areal til stipendiater eller gjesteforskere, i tillegg til RDMs egen forskningsaktivitet	• Registrering og rapportering av all relevant forskningsaktivitet
E3	Formidling	RDM skal formidle helheten i samisk kunst og kulturhistoristorie på nasjonalt nivå	• Arealer for faste og temporære utstillinger • RDM ha tilstrekkelig fleksibilitet og størrelse på utstillingsarenaene • RDM må ha gode forhold for pakking og logistikk • RDM må ha muligheter for å ta i bruk nyere utstillingsteknologi	• Registrering og rapportering av all utstillingsaktivitet, av besøkstall, og av utlåns- og innlånsaktivitet

E4	Fornying	RDM skal kunne videreutvikle samlinger og utstillinger	• Det skal tilrettelegges for noe vekst av samlingene • Det skal tilrettelegges for å kunne ta i bruk ny teknologi, nye arbeidsformer, og nye virkemidler	• Det settes et måltall for årlig vekst av samlingene • Utstillingsarealene skal ha en fleksibilitet for mulige endringer og/eller temporære utstillinger

4 Mulighetsstudie

4.1 Rapportens håndtering av mulighetsrommet

Konseptuelt innhold er relatert til grad av måloppnåelse
For dette oppdraget er mulighetsrommet primært knyttet til RDMs samfunnsoppdrag og mulige fremtidige rolle i det samiske miljøet. Dette gjelder både for hvilke samarbeidskonstellasjoner det bør legges opp til lokalt i Karasjok, og hvor mange/hvilke aktiviteter bygget skal romme. Disse spørsmålene berører både mulige løsninger og størrelse på arealer.

Mulighetsstudiens hovedfokus vil på denne bakgrunnen være å se ulikt konseptuelt innhold relatert til flere varianter av måloppnåelse, ikke å se ulike fysiske løsninger for samme konseptuelle innhold. Ettersom at konseptvalgsnotatet er delt i to faser, vil man da kunne ta stilling til konseptuelle innhold før videreføring av mulige konsepter til en alternativanalyse.

Oppdraget har to hovedaspekter:
a) Ulike konsepter for samarbeid og samlokalisering i Karasjok / ulike ambisjonsnivåer
b) Vurdering om løsningene skal baseres på nybygg eller rehabilitering.

Alle nybygg-alternativene dreier seg i realiteten om ulike størrelser på et nybygg. Et nybygg vil utredes grundigere (dvs. kostnader, lokalisering, osv.) i fasen med alternativanalyse, dvs. at dette ikke utredes i denne mulighetsstudien. Vi har derfor valgt å drøfte problemstillinga nybygg vs. rehabilitering/tilbygg først – som en prinsippsak. Dette omfatter også vurderinger av mellomløsninger, som delvis riving med større tilbyggsdel.

Samarbeidskonstellasjoner og samlokalisering handler primært om samarbeid mellom RDM og Samisk senter for samtidskunst (SDG), men vi berører også samarbeid med Sapmi Park.

Mulige fysiske konsepter som følge av ulikt omfang av funksjoner blir deretter gjennomgått. Konseptuelt innhold utredes i en prinsipiell/forenklet form, og de samme konseptene vil om ønskelig enkelt kunne tilpasses nybygg på et senere tidspunkt dersom dette er aktuelt.

Arealdimensjonering følger i denne rapporten etter mulighetsstudien.

4.2 Rehabilitering eller nybygg?

Vurderinger om RDMs behov skal løses via rehabilitering av dagens museumsbygg med tilbygg eller via et nybygg vil være en vurdering uavhengig av hvilket konseptuelle innhold det samlede konsept skal få. Her gjør vi en forenklet vurdering av rehabilitering vs. nybygg, avgrenset til prinsipielle forhold.

4.2.1 Muligheter i eksisterende bygg

Verneverdivurdering av RDMs museumsbygg i Karasjok

Dette er det første formålsbygde samiske museet ikke bare i Norge, men i hele Sapmi. Museet og bygget representerte en gryende statlig oppvåkning og en anerkjennelse av samisk kultur og behov for samisk identitetsbygging, og ble et samlingssted, kulturelt senter for mange samiske aktivitete, og et viktig symbol og en inspirasjon for styrking av samiske rettigheter.

Bygget er tidstypisk for sen 1960- / tidlig 1970-talls-arkitektur, og museumsbygningen har gjennomgått relativt få endringer siden den ble oppført. Finnmark fylkeskommune samt Statsbyggs kulturminnefaglige rådgivere mener bygningen har vesentlige verneverdier – men bygningen har ikke noe formelt/juridisk vern.

Byggets eksteriør speiler ikke det samiske, men i byggets interiør trer samisk formspråk tydelig frem, spesielt takket være bidragene fra den samiske kunstneren Iver Jåks. Hans veggrelieff i vestibylen og detaljer i formspråket (dørvridere, rekkverk, museumsinnredning osv.) setter tydelig preg på bygget. Bygget fremstår imidlertid nå som sterkt nedslitt.

Tomta har også faste kulturminner: både et langt belte med 6000 år gamle fangstgroper for villrein som er fredet etter Kulturminnelovens §4, og en rekke bygninger som inngår i et friluftsmuseum med tilflyttede bygninger der de eldste er fra 1870-tallet.

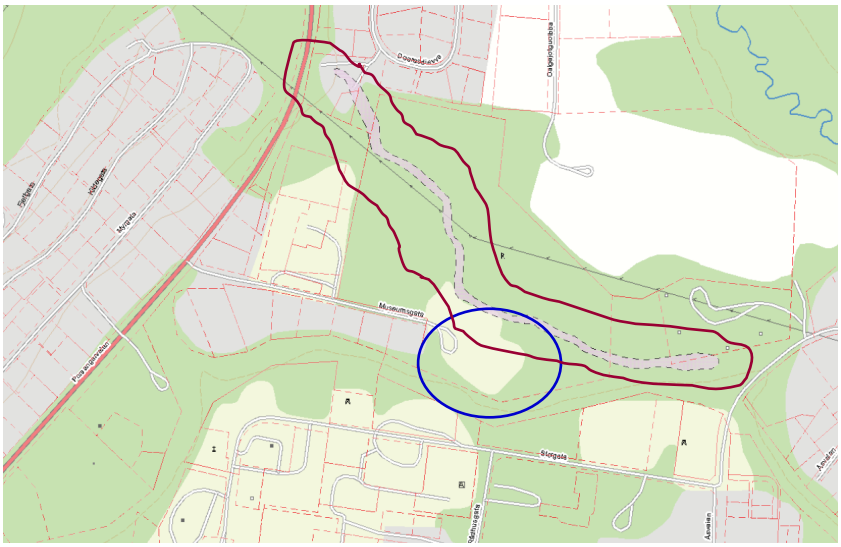

Den blå ringen angir plassering av museumsbygninger.

Området med rød-prikkete avgrensning viser beltet med de 66 automatisk fredete fangstgropene.

Statsbyggs verneverdivurdering konkluderer med at bygningen har vesentlige verneverdier, som bl.a. omfatter den tydstypiske arkitekturen, og samspillet med kunsten til Iver Jåks, som gir bygget kunstneriske og identitetsskapende verdier. Bakgrunnen for at bygningen ble oppført gir en vesentlig og symboltung historiefortellende verdi.

Arkitekten har allerede på originaltegningene angitt mulige tilbygg/utvidelser på bygget, se under. En mulig videreutvikling av bygget må gjøres i nært samarbeid med kulturminnemyndigheter.

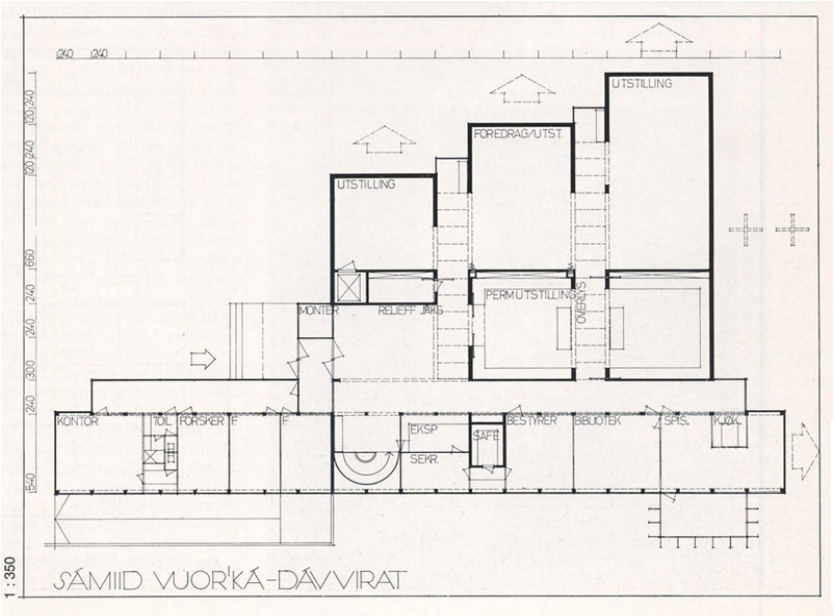

Originaltegning fra ca. 1971, Jessen og Jessen Arkitekter.

Tegningen angir mulige tilbygg i to retninger.

Bygningsteknisk vurdering av RDMs museumsbygg i Karasjok

Bygningen fremstår som svært nedslitt, og det er gjennomført tilstandsvurderinger av enten bygget, bygningsdeler og/eller gjenstandene i samlingene i 2002, 2003, 2010 og 2017.

De to siste tilstandsrapportene konkluderer med at bygget bærer preg av slit og elde, men at bygget tekniske standard er tilfredsstillende og at det ikke fremkommer spesifikke skader av alvorlig karakter. Tilstandsgraden (TG) er i hovedsak bra: bæresystem og grunn/fundamenter har TG 1 (som er bra), mens de synlige overflater, dører, vinduer og taktekking har TG 2. Det er bare pipa som har dårligst stand: TG 3. Deler av de tekniske installasjonene er imidlertid i dårlig stand / ikke forskriftsmessige, eller mangler helt, og det er tildels store utettheter i klimaskallet. Dette innebærer at de ansatte arbeidsmiljø ikke er i forskriftsmessig stand.

Statsbyggs byggetekniske vurdering er at bygget har kvaliteter som det bør tas vare på, men at det er behov for tiltak for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet, energitiltak for å redusere energibehovet, og utskifting av tekniske anlegg. Det anbefales å utarbeide ny tilstandsrapport, ettersom det virker som om den siste tilstandsrapporten (2017) ikke har innhentet vesentlig og nødvendig informasjon om alle forhold.

Regulering – tomteforhold

I forbindelse med Statsbyggs oppdrag i 2010/2011 for Sametinget om etablering av Samisk Kunstmuseum utarbeidet Statsbygg et Plan, miljø- og utviklingsnotat (PMU-notat) av 04.02.2010, med sikte på rehabilitering av eksisterende SVD-bygg (1800 m2 BTA) pluss et nybygg på samme tomt (1500 m2 BTA).

SVD-bygget ligger på umatrikulert grunn og er festet bort til «De samiske samlinger». Gjeldende reguleringsplan var fra 1984, og området var regulert til offentlig formål, men med en del detaljerte betingelser. Kommunen var den gang positive til utvidelse av SVD-anlegget.

Statsbygg konkluderte i 2010 med at detaljprosjektering av et tiltak ville være avgjørende for om det måtte igangsettes reguleringsarbeid eller ikke. Forøvrig ble tomta ansett å ha en særlig god beliggenhet for et museumsformål, og det ble anbefalt at museets plassbehov ble løst på tomta til eksisterende bygg. Det ble også påpekt at et utbygging måtte ta hensyn til kulturminner, høyspentlinje og et furubevokst skogbånd som er et viktig landskapselement mot skråninga ned mot sentrum. PMU-notatet av 2010 må oppdateres for et eventuelt nytt prosjekt nå.

4.2.2 Mulige konsepter relatert til rehabilitering/nybygg

De prinsipielle fysiske løsningene for å imøtekomme et øket arealbehov for RDM vil være:

a) rehabilitering av SVD-bygget og tilbygg til dette
b) delvis riving av eksisterende bygg, kombinert med et litt større tilbygg enn i a).
c) rehabilitering av SVD-bygget og et lite, frittstående nybygg på samme tomt
d) riving av SVD-bygget og etablere nybygg på samme tomt
e) nybygg på helt annen tomt

a) Rehabilitering av SVD-bygget og tilbygg til dette

Gjennomgangen av mulig renovering av dagens SVD-bygg og tilbygg til dette synliggjør et stort potensiale. Statsbyggs vurderinger av verneverdier og bygningsmessige status viser at det eksisterende museumsbygget både inneholder flere viktige verneverdier (i «antatt fredningsklasse» iht. vernekompetanse i Statsbygg og i Finnmark fylkeskommune), og bygget er i grunnleggende bedre teknisk tilstand enn antatt. Betydningen av dette bygget for det samiske miljøet kan også tillegges vekt utenfor vurderingene av de bygnings-messige forholdene, og styrke en evt. anbefaling om å bygge videre på dette bygget.

Gjennomgangen har også vist at det er utfordringer ved det eksisterende bygget som ikke lar seg løse på en enkel måte: overlyskuplene i utstillingsarealene fører til at det sterke lyset i sommerhalvåret gir unødig rask nedbrytning av det biologiske materialet i utstillingene, og takhøydene i kjelleretasjene er for lav for å etablere rasjonelle tekniske anlegg på enkel måte, og også for lav for deler av magasinbehovet. Kunsten har også behov for større takhøyden i utstillingsarealene. Det forutsettes at disse forhold kan løses ved at tilleggsarealet får større takhøyder i begge etasjer, at tilleggsareal for utstillinger ikke blir eksponert for dagslys på samme måte, og at både utstillinger og gjenstander i fremtiden organiseres slik at gjenstandene ivaretas på best mulig måte.

Det er fysisk mulig å bygge tilbygg til eksisterende bygg i forhold til byggets arkitektur og tekniske forutsetninger, og dette er til og med vist på de opprinnelige arkitekttegningene for bygget, med «utvidelsespiler og plusstegn» både mot øst og mot nord. Dette er også mulig i forhold til plass/areal på tomta, selv når tomtas automatisk fredete kulturminner og påstående øvrige bygninger / friluftsmuseum tas med i betraktningen. I alternativanalysen må imidlertid kontraktsmessige og reguleringsmessige forhold ved utvidet bruk av eksisterende tomt undersøkes nærmere ved at PMU-notatet fra 2010 oppdateres.

Det er imidlertid for tidlig å gi en spesifisert oversikt over de aktuelle konkrete tiltakene i bygget utover det som sies i kap. 4.2.1.2 om bygningstekniske forhold, bl.a. på grunn av sprik mellom tilstandsrapporter og faktiske forhold m.m. for enkelte elementer. Disse forhold må utredes nærmere i alternativanalysen i neste fase, og det bør vurderes å få utarbeidet en supplerende tilstandsrapport pga. mangler i den siste rapporten.

b) Delvis riving av eksisterende bygg, kombinert med med et litt større tilbygg enn i a).

De muligheter og begrensninger som er nevnt over, vil også kunne åpne for en løsning som innebærer at noe av den eksisterende bygningsmassen rives og at tilbygg-andelen øker, slik at det samlede anlegget får bedre funksjonalitet. Et tilbygg vil uansett berøre det eksisterende bygget der disse to bygningsvolumene kobles sammen, og den konkrete prosjekteringa vil derfor kunne føre til at dette grensesnittet berører større deler av det eksisterende bygget.

Konkrete løsninger tilligger senere faser i et prosjekt – mulighetsstudien inneholder ikke prosjektering av konkrete løsninger. Men utfra funksjonelle hensyn er det mest nærliggende at det er deler av «kontorfløya» som rives (lengt unna vestibylen), og erstattes av nye utstillings-

arealer med større takhøyde (uten overlys) og bedre publikumsfunksjoner m.m. Samtidig vil nye kjellerarealer under disse også kunne få større takhøyder for magasiner som har behov for det, og løsningen vil kunne åpne for bedre konserveringsfasiliteter, mer rasjonelle tekniske anlegg og annen organisering av kjelleren. Løsningen kan også kobles med et større tilbygg mot øst.

For utarbeiding av konkrete løsninger i en skisseprosjektfase må det også tas hensyn til at skogbeltet og skåninga ned mot Karasjok sentrum ivaretas på en god måte. Denne skråninga utgjør et viktig landskapselement i Karasjok. består forøvrig av løsmasser, og det må foreta grundige grunnundersøkelser dersom bygget utvides i retning av skråningen.

En evt. løsning med delvis riving må utvikles i nært samarbeid med kulturminnefaglige instanser.

c) Rehabilitering av SVD-bygget og et lite, frittstående nybygg på samme tomt
Behovet for å kunne flytte sårbare gjenstander mellom anleggets ulike funksjons-soner i et klima som i så fall vil måtte kreve beskyttelsestiltak vil fordyre/komplisere driften av anlegget og primærvirksomheten. Hensynet til en funksjonell og rasjonell drift av museet inkl. alle magasiner/samlinger og alle fasiliteter for gjenstandsbehandling tilsier derfor at det er lite ønskelig å løse behovet for tilleggsareal ved å etablere et separat bygg.

Dersom slik løsning likevel velges, må det som et minimum etableres gode innvendige forbindelser mellom ny og gammel bygningsmasse på begge plan. Dette alternativet ser imidlertid ut til å gi uheldig oppsplitting av både utstillingsarealer og magasinarealer, selv om det etablere slike innvendige gangforbindelser.

d) Riving av SVD-bygget og etablere nybygg på samme tomt
Mulig riving av hele dagens SVD-bygg og etablere hele det nye museet som nybygg på dagens tomt er ikke realitetsbehandlet her, selv om det er en fysisk mulighet. Dette skyldes primært at byggets verneverdier og byggets betydning for det samiske miljøet ikke tilsier at dette vil være noen enkel og/eller gjennomførbar løsning. Konkrete vurderingene av en slik løsning vil eventuelt kunne medtas i alternativanalysen i neste fase dersom det er et politisk ønske, og det må da også knyttes til kostnadsvurderinger. Løsning vil også måtte omfatte kostnader til midlertidige lokaler for RDMs virksomhet inkl. samlingene.

e) Nybygg på helt annen tomt
For eventuelt nybygg må det foretas tomtesøk, og konkrete muligheter og begrensninger vil være knyttet til ulike tomters konkrete kvaliteter. Funksjonelt vil også lokasjon være av betydning, bl.a. for mulig bruk av / kontakt med de automatisk fredete kulturminnene på eksisterende tomt, og de bygninger som er flyttet til denne tomta og som inngår i et friluftsmuseum der. Disse forhold favoriserer imidlertid bruk av dagens bygningsmasse med tilbygg framfor etablering av nybygg på annen tomt. Utover dette vil vurderinger av konseptuelt innhold bare påvirke størrelsen av et mulig nybygg.

Kostnader er ikke del av denne mulighetsstudien. Vi vil likevel påpeke at for et nybygg vil man i tillegg til kostnadene for et nybygg måtte påregne kostnader knyttet til mulige tomtekjøp og regulering av denne tomta, med risiko for å måtte opparbeide kommunalteknisk infrastruktur m.m. Det antas at samlede kostnader for et nybygg på en annen tomt ikke blir lavere enn rehabilitering/ tilbygg ved eksisterende bygg.

4.3 Mulige samarbeidsløsninger og samlokaliseringer

Oppdragsbrevet nevner at det også *«. . . ønskes også en vurdering av alternativer knyttet til samarbeids-løsninger/-muligheter med Samisk senter for Samtidskunst (SDG)».* Vi tar derfor med noen prinsipielle vurderinger også av dette. Mer konkrete vurderinger av aktuelle leieforhold og mulige endringer i disse må eventuelt gjøres i alternativanaløysen, dersom dette ønskes.

Dagens samarbeid, også mellom RDM og SDG, er beskrevet under *kap. 2.1.6: Samhandling mellom de ulike lokasjonene i Karasjok*. Her ser vi på mulighetene for å styrke dette samarbeidet. Dette gjøres enkelt her, bl.a. fordi de viktigste vurderingene bør foretas av institusjonene selv fordi de ikke handler om fysiske tiltak, men om identitet og roller m.m.

4.3.1 Samarbeid med SDG utenfor RDM-SVDs museumsbygg

Samisk kunstmuseum og Samisk senter for Samtidskunst har allerede i dag et samarbeid om utstillinger, kunstfaglig oppdatering m.m. Ettersom Samisk kunstmagasin ikke har visningsarealer for sin kunst, er det i enkelte situasjoner aktuelt å vise noe av kunsten i SDGs galleri i deres leide arealer tett ved Kunstskolen, bl.a. for å vise sammenhenger i kunsten før og nå. Det er der også et mer aktivt kunstnermiljø, og et samarbeid styrker begge parter. Transportutfordringene mellom disse to lokasjonene er imidlertid store, og er omtalt flere andre steder i rapporten.

Vi ser først på løsninger som ville kunne være aktuelle i et nullalternativ for RDM, dvs. at det ikke bygges tilbygg til SVDs museumsbygg. Det vil da ikke være mulig å samle kunstmiljøene i dette bygget, og et tettere samarbeid må løses andre steder.

Med utgangspunkt i dagens lokasjoner kunne følgende muligheter tenkes:
a) Kunstmiljøet samles ikke fysisk, men styrkes i andre deler av sitt samarbeid
b) Kunstmiljøet samles rundt dagens lokaler for Samisk kunstmagasin
c) Kunstmiljøet samles rundt dagens lokaler for SDG
d) Kunstmiljøet samles i andre leide lokaler i Karasjok enn dagens to lokasjoner

a) Kunstmiljøet samles ikke fysisk, men samarbeidet styrkes på andre måter
De to institusjonene har allerede i dag et tilsynelatende tett og godt samarbeid, og Statsbygg antar at det største potensiale for et samarbeid uten fysisk samlokalisering allerede er tatt ut. Dersom det skulle finnes et enda større potensiale her, må institusjonene selv finne dette.

b) Kunstmiljøet samles rundt dagens lokaler for Samisk kunstmagasin
De manglende muligheter for å kunne vise kunst i/tilknyttet de lokalene som i dag leies for Samisk kunstmagasin er ett av de elementene som har bidratt til å utløse denne utredningen. Det ansees som lite sannsynlig at det er mulig å utvide disse leiearealene for en samling av kunstmiljøet her – og dersom dette kontraktsmessig ville være mulig, ville det i så fall kreve så store bygningsmessige tilpasninger at heller ikke dette fremstår som realistisk.

Utover disse vesentlige innvendingene må det påpekes at ingen av de to institusjonene ville ønsket en slik løsning: For RDM ville løsningen fortsatt innebære at SVDs samlinger og den samiske historiske kunsten fortsatt ville være atskilt og dermed hindre RDMs muligheter for å gi det helhetlige bildet av samisk kultur som de ønsker å gi, og for SDG vil det innebære at de må flytte fra sine lokaler som idag faktisk har relativt brukbare galleri-lokaler, og i tillegg har nærhet til kunstskolen som også representerer et kunstfaglig miljø (selv om kontakten mot RDM ansees som viktigere for dem).

Vurderingene over tilsier at dette alternativet ikke fremstår som realistisk eller ønskelig på noen måte, og det utredes ikke videre.

c) Kunstmiljøet samles rundt dagens lokaler for SDG
SDG har i dag relativt brukbare utstillingsarealer for sin gallerivirksomhet i lokalene ved kunstskolen, og de to institusjonene samarbeider allerede godt innenfor de rammene de har.

En styrking av samarbeidet vil måtte innebære at det blir mulig å ha permanente / egne utstillinger av kunsten fra RDM / Samisk kunstmagasin, for ellers vil ikke RDM få løst sine viktigste behov for styrking av kunstfeltet. Dette må være et tillegg til SDGs arealer, for ellers vil dette svekke SDGs gallerivirksomhet. En utvidelse av utstillingsarealene ved SDG er ikke mulig i dag – og i fremtiden vil det antagelig kun være mulig dersom kunstskolen flytter ut, eller ved tilbygg. Kunstskolen bidrar i dag til at det er et «kunstmiljø», og fraflytting vil svekke dette. Et tilbygg her kan ikke være statlig finansiert, fordi staten ikke eier eller har noen inensjon om å eie disse lokalene – det er i så fall snakk om en leieavtale for RDMs arealer.

Dersom det ikke samtidig etableres arealer for selve magasinene, vil fortsatt transport til/fra utstillingsarealene være et stort hinder for at dette skal kunne bli en god løsning.

Selv om det mot all formodning skulle kunne være mulig å etablere slikt areal, vil dette ikke være noen god løsning for RDM, fordi det splitter RDMs to enheter: SVD og Samisk kunstmagasin, som nevnt over.

Vurderingene over tilsier at også dette alternativet fremstår som så lite realistisk eller lite ønskelig for RDM at det ikke utredes videre her.

d) Kunstmiljøet samles i andre leide lokaler i Karasjok enn dagens to lokasjoner
Dette er en mulighet som ikke er utredet her; det vil innebære en kartlegging av utleiemarkedet i Karasjok. Innvendingene som er nevnt under punkt b) over vil også gjelde for et slikt alternativ.

4.3.2 Samarbeid med SDG i RDM-SVDs lokaler

Dersom samarbeidet mellom RDM-Samisk kunstmagasin og Samisk senter for samtidskunst (SDG) skal styrkes i tilknytning til RDM-SVDs lokaler, må først Samisk kunstmagasin og SVD (dvs. RDMs to enheter i Karasjok) være samlet, for samling av RDMs to enheter vil uansett være RDMs førsteprioritet.

Samlokalisering av RDMs to enheter kan enten bety rehabilitering/tilbygg ved dagens SVD-bygg, eller et nybygg for de samme funksjonene – og dette ble drøftet i kap. 4.2. Samlokalisering også av RDM og SDGs funksjoner betyr da at det må bygges et større tilbygg til SVD-bygget (eller et større nybygg). Størrelse/innhold i ulike konsepter drøftes i neste kapittel (kap. 4.4.5 og 4.4.6).

SDGs direktør og RDMs direktør ser mulige synergieffekter av en samlokalisering, der det faglige miljøet kan styrkes og felles utfordringer knyttet til utstillinger både i Karasjok og andre steder i inn- og utland, samt konservering/atelier og praktisk drift kan samordnes.

Det er motforestillinger til en slik samlokalisering, selv om det samlet sett gir et sterkere samisk kunstmiljø. Samisk kunstnerforbund (SDS) og Samisk senter for samtidskunst (SDG) har både ved tidligere anledninger og i denne prosessen gitt uttrykk for at de ikke ønsker å «bli en del av et museum» eller oppfattes som om de blir det. SDS poengterer i en høringsuttalelse at de er opptatt av å beholde sin frie og uavhengige posisjon innenfor det samiske kunstmiljøet. En samlokalisering kan risikere å begrense den frihet de idag har, eller å begrense deres mulighet til å «markedsføre seg som selvstendig aktør».

SDG driver primært gallerivirksomhet (for salg), og dette er ikke et statlig ansvar, men SDG har offentlige oppgaver og delvis offentlig finansiering. De formelle og økonomiske sidene av dette bør derfor utredes nærmere i alternativanalysen, dersom samloaklisering av disse funksjonene er aktuelt.

4.3.3 Samarbeid med Sapmi Park

Sapmi Park er omtalt i interessentanalysen (*kap. 2.3.5: Næringsliv og turistinteresser i Karasjok).* De eies av Scandic hotell og ligger rett ved siden av dette, i gangavstand fra RDM-SVD-bygget. Sapmi Park tilbyr «samiske opplevelser» som et kommersielt produkt. RDMs besøktall sank klart da Sapmi Park ble gjenåpnet etter ny satsing i 2014, og de fremstår nå som konkurrenter.

RDM skal formidle faktabsert informasjon om samenes kulturhistorie, håndverk / kunst-håndverk og kunsthistorie – gjerne så inspirerende som mulig, og SDG skal formidle samtidskunst med en kommersiell tilnærming. Det burde være et potensiale for å se disse tre instansene som samarbeidende parter som samlet kan tilby både fastboende og tilreisende en større bredde av kunnskap og innsikt i samisk kultur – både via kunnskap og opplevelser, og at et slikt samarbeid ville kunne påvirke hverandre positivt og gi synergi til glede for alle parter.

Et eventuelt samarbeid med Sapmi Park vil ta utgangspunkt i at RDM fortsatt vil holde til i RDM-SVD-bygget, med sitt friluftsmuseum og øvrige attraksjoner i uteområdet. Utover dette vil et samarbeid kunne innledes uavhengig av øvrig valgte konsept for innhold. Partene må selv definere hva et samarbeid skal omfatte, men gjensidig henvisning til hverandres tilbud er en god start. Et samarbeid vil sannsynligvis ikke berøre fysisk utvikling av RDMs bygningsmasse, men kan kanskje påvirke bruken av uteområdene.

Tidligere har disse to partene heller ikke hatt noe samarbeid, og forsøk på å få dette til har heller ikke ført fram. Med nye ledelse begge steder vil det kunne åpnes for dette. Dette ligger imidlertid utenfor rammen av det Statsbygg nå utreder, og omtales ikke nærmere her.

4.4 Mulige konsepter for funksjonelt innhold

I figurene som illustrerer alle funksjonene som kan være aktuelle å ta med i konseptene. De funksjonene som dekkes i RDM-SVD-bygget markert med blå farge, og blå ring viser at det er en administrativ del av RDM. Rød ring markerer mulige samarbeidsparter innen kunstmiljøet.

4.4.1 Null-alternativet

Et nullalternativ innebærer at virksomheten fortsetter som i dag, uten tilbygg. Konsekvensen av å drive videre som i dag er utdypende beskrevet under kap. 2.5 foran.

For RDM betyr dette at virksomheten fortsatt må ha tilhold i to bygg: SVD vil fortsette sin virksomhet i eksisterende museumsbygg uten tilbygg, og Samisk Kunstmagasin fortsetter sitt leieforhold med annen utleier på annen lokasjon. Samisk senter for samtidskunst (SDG) fortsetter i leide lokaler som i dag, uavhengig av statlige byggetiltak.

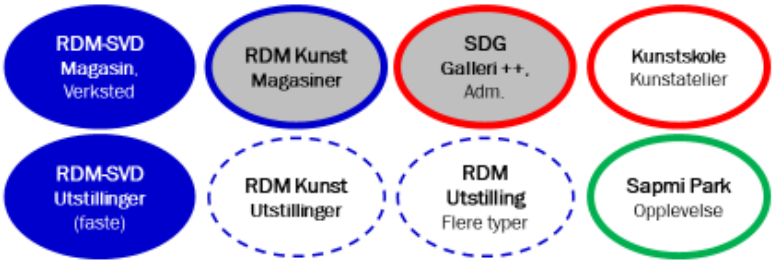

Eierforholdet til SVDs museumsbygg er imidlertid et forhold som nå kan endres, og som vil kunne gi ulike betingelser for null-alternativet. Behovet for å kunne stille ut samisk kunst og samle/styrke det samiske kunstmiljøet kan også løses på flere måter uten store statlige investeringer, så vi gjennomgår ulike alternativer for eierforhold til SVDs museumsbygg.

Variant 1: SVD eierstiftelse vil fortsatt eie SVD-bygget

Å drive videre som i dag vil primært innebære at alle de nevnte leieforholdene forlenges, og at renovering osv. dermed vil være de respektive byggeieres ansvar – og ikke et statlig ansvar. Avtalene mellom byggeierne og RDM innebærer at vedlikeholdsansvaret er overdratt til RDM.

Bakgrunnen for denne utredningen er imidlertid at RDM ikke har tilstrekkelige inntekter til å kunne vedlikeholde og/eller gjennomføre nødvendige bygningsmessige tiltak for SVD-bygget, og dette var den direkte foranledningen for tilbudet fra SVD eierstiftelse (i samråd med RDM) om at staten v/ Statsbygg skulle overta eierskapet til SVD-bygget.

Det er foreløpig ikke besluttet at staten skal akseptere tilbudet fra SVD eierstiftelse om å overdra bygget vederlagsfritt til Statsbygg, så fortsatt eierskap av SVD eierstiftelse er en reell mulighet.

Variant 2: SVD-bygget overdras til staten, uten medfølgende investeringsbevilgning

Denne løsningen er allerede avvist av Statsbygg i 2017 på tross av at det var tilbudt vederlagsfri overdragelse fra SVD eierstiftelse, fordi Statsbygg vurderte kostnadene ved nødvendig rehabilitering av bygget til å være høyere enn det som ville kunne dekkes via leieinntekter når disse beregnes iht. statens husleieordning for samiske kulturbygg i Statsbyggs eiendommer. Statsbygg har da iht. sin instruks ikke anledning til å overta bygget uten medfølgende investeringsbevilgning.

Statsbygg vil nok i større grad enn RDM ha økonomiske midler til å kunne foreta akutte strakstiltak, men nødvendige tiltak for utbedring av de viktigste feil/mangler vil ikke kunne rettes opp uten en statlig investeringsbevilgning. Uten slik bevilgning vil de viktigste konsekvensene for

RDM være som beskrevet i scenario 1, men sannsynligvis med noe mindre skader på gjenstandene i magasinene pga. litt større rom for akutte utbedringer.

Variant 3: SVD-bygget overdras til staten, og det bevilges midler til rehabilitering
Det forutsettes da kun investeringsmidler for rehabilitering av SVD-bygget, ikke tilbygg. Men selv dette omfanget vil være krevende og relativt kostbart. Det er derfor tvilsomt om det kan kalles et null-alternativ.

4.4.2 Minimumsalternativ for SVD (geografisk fokus) og kunst-MAGASIN

Hovedpoenget ved et slikt alternativ er kun å sørge for at samlingene kan ivaretas på forsvarlig måte for ettertiden, både de kulturhistoriske samlingene (SVD), Sametingets kunstsamling (Kunstmagasinet), og de gjenstander som RDM skal motta fra Norsk Folkemuseum og KHM i Oslo som oppfølging av Bååstede-avtalen. Ivaretakelse av samlingene omfatter også gjenstandsbehandling / konservering av gjenstandene og tiltrettelegging for mulig forskning på samlingene. Alternativet omfatter imidlertid ikke utvidelse av utstillingsarealene i SVD-bygget.

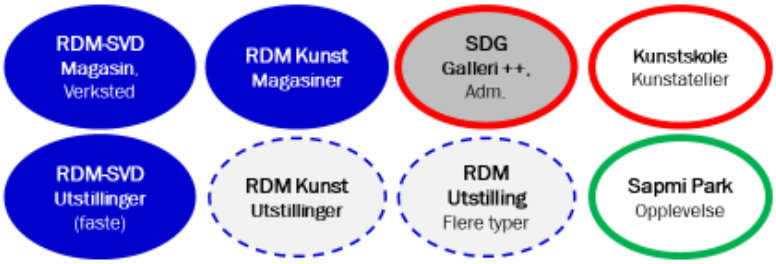

Dette alternativet vil dermed kunne gi tilstrekkelige og forskriftsmessige lagringsforhold for alle samlingene, og også kunne gi de ansatte mulighet for ivareta disse på en forsvarlig måte og at det også vil være mulig å forske på dette.

Utstillingsarealene økes ikke. Det vil derfor fortsatt ikke være mulig å stille ut kunsten, og heller ikke utarbeide nye utstillinger der materialet fra Bååstede vil kunne stilles ut.

Dagens utstillingsarealer har overlys som gir for sterkt dagslys på sommertid, noe som bryter ned det organiske materialet i samlingene. Ettersom utstillingsarealer ikke utvides, må noe av dette dagslyset blendes slik at også organisk materiale kan stilles ut. Selv om utstillingsarealene ikke økes, innebærer alternativet derfor en krevende ombygging av tak og utstillingsarealer – uten at RDM kan stille ut mer av sitt materiale.

Samisk senter for Samtidskunst (SDG) berøres ikke av dette konseptet.

Konseptet vil samle RDMs magasiner, og gir mulighet for å etablere verksteder og atelier for aktiv konservering av alle samlingene. Men uten økte utstillingsarealer vil ikke RDMs basisbehov være dekket – dette gjelder særlig behov for å vise den samiske kunsten og store deler av SVDs materiale (inkl. gjenstander overført til dem iht. Bååstede-avtalen).

Alternativet har ingen måloppnåelse. Alle de tre samfunnsmålene for prosjektet vektlegger betydningen av å kunne vise og formidle samisk kunst, fortrinnsvis i sammenheng med det kulturhistoriske materialet. Når det ikke er rom for formidling av kunsten, vil vesentlige deler av samfunnsmålet ikke være oppnådd.

4.4.3 MUSEUM for SVD (geografisk fokus) og samisk kunst

Hovedpoenget med dette alternativet er å kunne vise den samiske kunsten for et publikum, i tillegg til å ivareta alle samlingene på forsvarlig måte for ettertiden, som nevnt under pkt. 4.4.2.

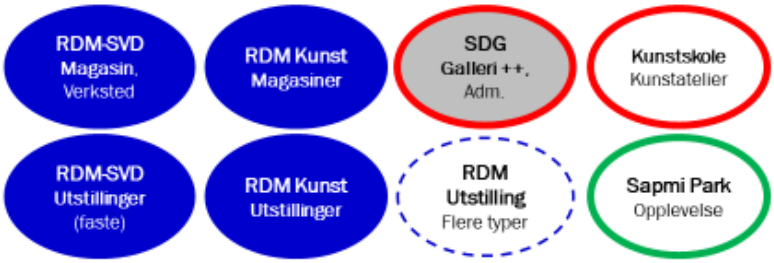

Alternativet omfatter utvidelser av magasinarealer for både SVD og Samisk kunstmagasin, og arealer for gjenstandsbehandling for alle samlingene, som nevnt i punktet over. I tillegg omfatter alternativet noe utvidelse av utstillingsarealene, med sikte på å kunne stille ut kunst og noe av det nye materialet fra Bååstede-avtalen. De kulturhistoriske utstillingene skal imidlertid fortsatt primært vise den samiske kulturen innenfor den geografiske avgrensningen for Vest-Finnmark.

Alternativet kan betraktes som en oppgradert utgave av byggeprogrammet av 2011. Alternativet vil kunne gi tilstrekkelige og forskriftsmessige lagringsforhold for alle samlingene, gi de ansatte mulighet for ivareta disse / forske på en forsvarlig måte, og kunsten kan stilles ut.

Samisk senter for Samtidskunst (SDG) berøres ikke av dette konseptet.

Dette alternativet har med en nøktern standard god måloppnåelse på samfunnsmålene om både generelle museale forpliktelser (mål 1) og et særlig ansvar for samisk kunst (mål 3). Måloppnåelsen er imidlertid svakere for målet om å vise RDMs samlede materiale i større bredde og i et samisk perspektiv, dvs. at nødvendige bånd mellom flere aspekter ivaretas (mål 2).

4.4.4 Museum for SVD (Sapmi-perspektiv) og Samisk kunst

Alternativet tar utgangspunkt i alternativet over (4.4.3), og i tillegg utvides utstillingsarealene med mer areal til utstillinger, gjerne for temporære utstillinger eller nye måter å vise materialet på.

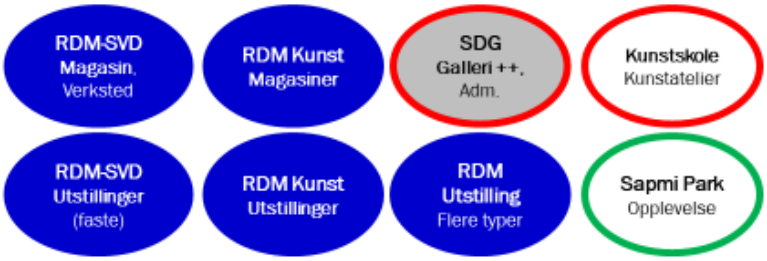

Alternativet vil kunne gjøre det mulig for RDM å stille ut mer av de samiske samlingene, og se dette i sammenheng med både Bååstede-materialet og den samiske kunstsamlingen. RDM vil få en mulighet for å vise samisk kulturhistorie, håndverk, kunsthåndverk, historisk kunst og nyinnkjøpt samtidskunst i en bred sammenheng, og i et Sapmi-perspektiv som går utenfor den geografiske avgrensninga (Vest-Finnmark). Både SVD, Samisk kunstmagasin og Bååstede har samlinger som er samlet inn i et Sapmi-perspektiv.

Dette alternativet har også utstillingsarealer som bør kunne gi rom for både faste og temporære utstillinger som kan ta i bruk moderne visningsformer, ha mulighet for å vise fremstillingsteknikker og å ha utstillinger målrettet for enkelte publikumsgrupper (spesielt for barn).

Samisk senter for samtidskunst (SDG) er ikke inkludert i dette alternativet.

Dette alternativet har høy måloppnåelse, men kontakt mot samtidskunst kan bli bedre.

4.4.5 Museum for SVD (geografisk fokus) og samisk kunst inkl. galleri for samtidskunst (SDG)

For RDMs aktivitet er dette alternativet det samme som beskrevet i pkt. 4.4.3 foran, med de nøkterne utstillingsarealene der RDM kun viser sitt materiale i et geografisk perspektiv med fokus på Vest-Finnmark. Men i tillegg omfattes arealer for Samisk senter for samtidskunst (SDG), med gallerivirksomhet, liten butikk og administrasjon.

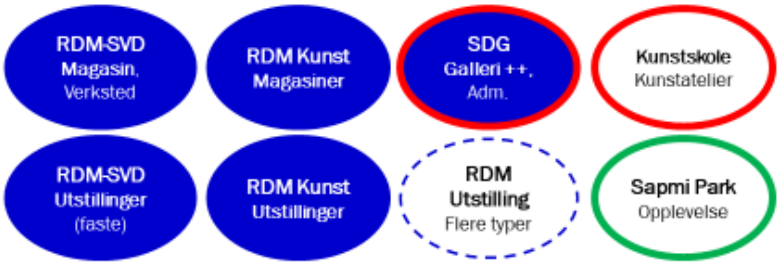

Bygningsmessig og arealmessig kan dette alternativet fremstå som relativt likt alternativ 4.4.4 foran, men innholdet er ulikt så det kan være noen justeringer. Betydningen for det samiske miljøet, for turistnæringa, og for det samiske kunstnermiljøet vil være ulik, så skillet mellom de to alternativene 4.4.4 og 4.4.5 er primært en samisk / kulturpolitisk avveining.

Kunstnerorganisasjonen (SDS) har imidlertid signalisert at det er vitkig for dem å behold en fri og uavhengig posisjon innenfor samisk kunstmiljø, og de viser til at de har gode gallerifasiliteter der de er i dag. De har signalisert en uro for å kunne miste sin frie posisjon ved en samlokalisering, så dette vil i så fall kreve spesiell oppmerksomhet.

I forhold til alternativ 4.4.4. har dette alternativet har svakere måloppnåelse for samfunsmål nr. 2 om kulturhistorie i et bredt samisk perspektiv, men bedre måloppnåelse for samfunnsmål nr. 3 om ansvar for samisk kunst, fordi museum for samisk kunst kan kobles tettere til et galleri for samisk samtidskunst ved at de samiske kunstmiljøene i Karasjok samles fysisk. Det kan imidlertid være ulike syn på hvorvidt et museum og et galleri faktisk bidrar til gjensidig styrking av begge parter.

Alternativet har samlet sett noe svakere måloppnåelse enn alternativ 4.4.4.

4.4.6 Samisk museum med stor og bred satsing på kunst og kulturhistorie

Alternativet omfatter den brede satsinga beskrevet i pkt. 4.4.4, der hele RDMs museumsaktivitet og alle RDMs samlinger kan vises som en helhet i et Sapmi-perspektiv, utover det særlige ansvaret for den geografiske regionen Vest-Finnmark. Bygget vil i tillegg gi rom for Samisk senter for samtidskunst (SDG), med sine aktiviteter beskrevet i pkt. 4.4.5 over.

Dette alternativet representerer dermed en stor og bred satsing på samisk kunst og kultur-historie som dekker de fleste nevnte behov, og kan vise samlingene i et perspektiv som viser hvordan de ulike elementene henger sammen, og hvordan de påvirker samtidskunsten i dag.

Dette alternativet har høyest måloppnåelse for RDM.

5 Dimensjonering av areal

5.1 Introduksjon

Det er ingen klare føringer for dimensjonering av formålsfunksjonene i et statlig museumsbygg. Generelle erfaringstall kan også være utfordrende å benytte fordi det er få museer som er direkte sammenlignbare. For enkeltfunksjoner vil imidlertid erfaringstall kunne være en god referanse, og for arealer til ansatte («kontordelen») er det en statlig arealnorm på 23 m2 BTA pr. ansatt [2].

For dimensjonering av samlede arealer for hensiktsmessige arealer for RDM, gjennomgår vi

- arealer i dagens bygg og fasiliteter
- arealer i byggeprogram av 2011
- funksjonelle endringer og føringer som er kommet til etter 2011
- dimensjoneringsgrunnlag
- konkrete vurderinger av behov, kalibrert mot mulige referansebygg for noen funksjoner.

Det presiseres at for arealer er nivået i en «mulighetsstudie» for RDM kun å lage et utkast til arealramme. Grundigere programmering med brukermedvirkning gjennomføres når byggeprogram skal utarbeides i en senere fase.

Dimensjonering av arealer for RDM må delvis baseres på konkrete vurderinger av et arealbehov, der erfaringer fra dagens situasjon og vurderinger foretatt i prosessene i 2011 vil være viktig for å kunne forstå begrunnelsene for arealbehovene – dvs. kunne relatere til mer kjente størrelser. Det er derfor nødvendig med å starte arealdimensjonering med å se på tidligere vurderinger m.m.

Dimensjonering av arealer for å kunne inkludere SDG vil kun være et løst anslag, dersom det velges et konsept der SDG inkluderes som et tilleggsareal til RDMs arealer. Det er ikke aktuelt for staten å bygge nye arealer for SDG som et eget byggeprosjekt, og det er ikke del av oppdraget.

5.2 Arealer for RDM i dagens bygg, og i tidligere prosjekt / referanser

Arealer og funksjoner i dagens bygningsmasse for RDM

Vi har ikke komplette målsatte tegninger eller oppdaterte arealoppsett for RDM-SVDs museumsbygg. Men vi har kopi av originaltegningene fra 1972 med angivelse av modulmål. Et arealoppsett utarbeidet av arkitektfirmaet Atelier2 fra 2007 oppgir både bruttoareal og program-areal i det eksisterende bygget, samt at vi har en oversikt over hvordan arealene brukes i dag. I tillegg har vi leiekontrakten for Samisk kunstmagasin.

RDM-SVDs museumsbygg har et bruttoareal på 1778 m2 BTA, dvs. ca. 1800 m2 BTA, fordelt på 1. etg og kjeller. Arealoppsettet fra Atelier2 i 2007 oppgir at dagens SVD-bygg har et programareal på 1321 m2. I dag kan deler av byggets programareal i kjelleren ikke brukes til de tiltenkte funksjonene pga. skader eller andre bygningsmessige forhold. Bruk av kjelleren er så forvirrende at vi tar med en oversikt som viser dette litt mer detaljert, i Vedlegg 3.

Arealer og funksjoner i tidligere prosjektplaner for økt areal ved RDM

I 2007 ble det utarbeidet et romprogram for et tilbygg til RDM av arkitektfirmaet Atelier2 AS. Statsbygg var ikke vært involvert i dette prosjektet. Romprogrammet av 2007 hadde en samlet arealramme på 3300 m2 BTA, fordelt på renovering av eksisterende bygg (1800 m2) og nybygg (1500 m2). Programarealet var oppført med 2428 m2 inkl. tekniske rom.

[2] Gitt i rundskriv H-2/16 fra KMD; forankret i Bygge- og leiesaksinstruken for statlig sivil sektor (rev. 2016).

STATSBYGG

Statsbygg fikk oppdragsbrev av Sametinget 25.02.2009, hvor Sametinget «slutter seg til intensjonen om at Samisk kunstmuseum realiseres i tilknytning til RDM». Statsbygg fikk da i oppdrag å planlegge nybygg samt nødvendig renovering og ombygging av eksisterende anlegg. «Romfunksjonsprogram» utarbeidet av Atelier2 AS i 2007 skulle legges til grunn for programmeringsarbeidet.

Statsbygg oversendte ferdig byggeprogram i brev til Sametinget av 10.10.2011, for prosjekt Samisk Kunstmuseum. Byggeprogrammet hadde en samlet arealramme på 6200 m2 BTA. Programarealet var da oppført med 3575 m2 inkl. tekniske rom. Det innebærer en betydelig arealøkning fra 2007 til 2011: bruttoarealet hadde økt med 87%, og programarealet hadde økt med nesten 50%. Programarealene var satt opp etter ulik systematikk i de to oppsettene. For å kunne identifisere hvilke funksjoner som hadde økt mest, har vi inndelt arealene i hoved-funksjoner med samme systematikk, og satt opp en matrise som viser arealfordelinga i de to oppsettene, sammenholdt med tilsvarende arealfordeling i dag.

For eksisterende bygg er det følgende fargekoder i matrisen under:

Blått: 1. etg. i SVD-bygg, Lilla: Kjeller i SVD-bygg, Oransje: Leid bygg for Kunstmagasinet
Funksjonsarealer for leid bygg er ganske omtrentlige, fordi planløsning er urasjonell og bruken upresis.
Arealer i kjeller SVD-bygg med * foran kan helt eller delvis ikke benyttes til tiltenkt funksjon.
Se ellers øvrig omtale av «eksisterende lokaler».

Arealgruppe, omfatter	*Eksist. (plan)*	*2007*	*2011*	*Diff. 2007-2011*		*Merknader (2007-2011)*
Publikumsfunksjoner - vestibyle m butikk - kafe inkl birom - formidling - publ.-gard/wc	ca 110 62	279	677	398	+ 143 %	Både vestibyle og kafe er øket vesentlig. Formidling er ny funksjon i 2011.
Utstillingsareal - kulturhistorisk - kunst - temporære utstill. - foto/film/andre medier	397 *64	865	1 110	245	+ 28 %	Foto/DVD-utstilling er ny funksjon i 2011. Økning i utstillingsareal er relativt sett beskjeden.
Magasiner - div. spes-magasiner - kulturhistorie - kunst - støtterom	*290 160	375	620	245	+ 65 %	Magasinene er tildels innrettet med flere spesialrom pga. ulike klimakrav (for pels, tekstil, jern, osv.)
Gjenstandsbehandling - mottak og pakkerom - div. konservering - kunstatelier - utstillingsprod. - støtteareal	140 30	329	505	176	+ 53 %	Nesten hele økningen fra 2007 til 2011 er på Mottaksfunksjonen inkl. fotografering av gjenstander. Det kan også være noe intern endring mellom funksjoner.
Arbeidspl. / pers.areal - kontorer - møterom - fagbibliotek - fjernarkiv - personalrom - støtteareal - pers.-gard/wc	220 50 70	244	367	123	+ 50 %	Fagbiblioteket på 35 m2 som er med i 2007-progr. er ikke nevnt i 2011 (men finnes i dagens bygg). Personalrom for driftspers i 2011 er slått sammen med øvrige personalarealer.
Driftsfunksjoner - renhold - avfallshåndtering - drift RDM - drift bygning - tekniske rom	10 120	316	296	- 20	- 6 %	Både 2007- og 2011-progr. har inkludert 123 m2 tekniske rom. (ca 60 i eksist). Tekniske rom inngikk den gang normalt i et påslag. Uansett er dette nå antageligvis underdimensjonert. Areal-reduksjonen er primært for renhold.

Anslått programareal for RDM i dagens bygg	737 726 260					Programareal i eksist SVD-bygg er her 1463, mens 2007-progr. oppgir at det er 1321 (dvs. at det her er ca 142m2 større). Dette skyldes primært at noen rom i kjeller nå oppgis å være lager, mens de iht logistikk burde vært/var korridor. Lagring i hovedkorridor er ikke med.
SUM programareal	**1723**	**2428**	**3575**	1147	+ 47 %	
SVD museumsbygg Leid Kunstmagasin BTA	900 900 370					
SUM oppgitt BTA (ca)	**2170**	**3300**	**6200**	2900	**+ 87 %**	BTA i 2011 er hentet fra ADL-sak i 2011 (for IG3): Eksisterende bygg er 1800, behov for nybygg: 4400.

Vi har forsøkt å nøste opp begrunnelsen for arealglidningen fra 2007 til 2011, men det er ikke godt dokumentert. Omtalen her baseres kun på samtaler med noen som kjente litt til saken i 2011 (men som ikke hadde prosjektansvar).

RDM-SVDs museumsbygg var i utgangspunktet preget av den nøkternheten som preget -60/70-tallet, og bygget var i 2007 både utdatert og for trangt. Utarbeidelse av romprogrammet for en utvidelse av RDM til også å romme et kunstmuseum var nok preget av den samme nøkternheten og engstelse for å legge frem et romprogram som var så stort at prosjektet ville blitt stoppet, samt at kunnskapen om aktuelle tekniske krav og faktiske arealbehov knyttet til bl.a. konserverings-teknikkene kanskje kan ha vært noe mangelfull.

Statsbygg gjennomførte ordinær brukermedvirkningsprosess i 2010/2011, og de sammenholdt den gang også behovene for enkeltfunksjonene med tilsvarende funksjoner ved andre museer (utarbeidelse av romprogram for Nasjonalmuseet ble bl.a. gjennomført i nesten samme tidsperiode). Dette var særlig viktig for kravene til gjenstandsbehandling (konservering og mottak), delvis også for magasinarealer hvor den nye programmeringa påviste behov for flere typer atskilte rom i magasinene pga. ulike krav til inneklima, takhøyde m.m. Publikums-funksjonene ble også vurdert til å være underestimerte i 2007.

Da prosjektet ble skrinlagt i 2012 skyldtes dette primært formelle forhold. Arealrammen ble ikke grundig behandlet med sikte på å få egen godkjenning av denne. Vi vil derfor gjennomgå hele dimensjoneringsgrunnlaget for et nytt prosjekt nå, både for å foreta enkelte justeringer i det programmet som ble utarbeidet i 2011, for å se på endringene i RDMs funksjonelle behov etter 2011, og for å vurdere om programmeringstekniske forhold (påslagsfaktor) bør justeres nå.

5.3 Dimensjoneringsgrunnlag og arealer for RDMs behov

Dimensjoneringsgrunnlaget gjennomgås og kommenteres for hver enkelt hovedfunksjon, med «drøfting» av arealkonsekvensen knyttet til dette – på hovedfunksjonsnivå. Detaljerte arealer for enkeltrom vil være del av senere programmeringsarbeid for et byggeprogram.

Det tas utgangspunkt i alternativet beskrevet i kap. 4.4.4, som er alternativet med nesten full måloppnåelse, men som er uten tilleggsareal for SDG.

Oppsettet omfatter hovedfunksjoner med begrunnelser for utkast til en arealramme for dette alternativet. For konkrete vurderinger er byggeprogrammet fra 2011 benyttet som grunnlag og behovet for endringer eller mulige justeringer i forhold til dette. I kap. 5.7 vises hvordan utkastet til arealramme kan justeres ned eller opp for de andre alternativene i kap. 4.

Publikumsfunksjoner

Formidlingsarealer mangler i dag, butikk er på et minimum, og «kafe» er idag begrenset til en kaffemaskin. I 2007 ble det medregnet formidlingsareal og en kafe. I 2011 ble alle funksjonene øket, bl.a. fordi god kafe og museumsbutikk ansees som nødvendige i moderne museer, og det ble forutsatt en betydelig økning i publikumstallene.

Publikumsfasilitetene ble dimensjonert for to samtidige busslaster med turister. Ved en opprusting og utvidelse av hele museet inkl. kunstmuseum må det forventes vesentlig større publikums-belastning enn i dag. Det bør likevel drøftes om det samlede grunnlaget for turistbesøk i Karasjok tilsier dimensjonering for to samtidige busslaster – og/eller om disse to busslastene kunne koordineres i en dialog mellom museet og en turoperatør slik at de ikke kommer samtidig. I tillegg til buss-turister må det imidlertid påregnes andre besøkende som ikke kan avtales på forhånd, fordi «individuelle» turister øker relativt sett mer.

Forutsetninger for kafedriften bør også drøftes, dvs. hva slags servering/mat det legges opp til. Dersom det kun forutsettes «tørrmat» / servering iht. enkleste nivå fra Mattilsynet vil arealet fra 2011 være romslig, men RDM ønsker at museet skal kunne tilby et utvalg av «samiske retter», og da må areal til kafe inkl. birom opprettholdes slik det er programmert i 2011.

Samlet sett kan det være mulig å redusere litt i areal til publikumsfunksjoner, ned til ca. 640 m2.

Utstillingsareal

Utstillingsarealet er idag på mindre enn 400 m2, ettersom areal for barnetilbud i kjelleren er stengt pga. byggets tilstand. Utstillingsarealene omfatter i dag 4 soner, hvorav 3 soner har faste utstillinger: to soner for samiske kulturhistorie (vidde og sjø innen geografisk sone Vest-Finnmark) og en sone har fast utstilling av samiske drakter fra et større geografisk område. I den siste lille sonen på mindre enn 50 m2 vises fotoutstillinger eller svært små temporære utstillinger.

Del av det prosjektutløsende behovet er å etablere et samisk kunstmuseum med sikte på å vise kunst fra Samisk kunstmagasin. Dette vil ha behov for to soner for samisk kunst, hvorav den ene sonen må ha større takhøyde enn dagens arealer.

Etter 2011 er Bååstede-avtalen inngått, med overføring av gjenstander fra Norsk Folkemuseum. En forutsetning for denne avtalen er at dette materialet kan vises for et publikum, og det vil også kreve mer utstillingsareal. Både den samiske kunsten og SVDs samlinger er samlet inn i et Sapmi-perspektiv som i dag ikke vises, og Bååstede-materialet vil også gi en mulighet for å kunne vise større deler av disse samlingene i en bredere sammenheng.

RDM har et stort behov for å vise den samiske kulturen i et samisk perspektiv, som bl.a. betyr at sammenhengene mellom ulike sider av kulturen er et hovedpoeng: dvs. sammenheng mellom kulturhistorie, håndverk, kunsthåndverk og kunst, og også teknikkene som er benyttet for å lage gjenstandene. Dette omfatter alt fra kjøretøy til smykker, ”hard duodji” og ”myk duodji”, tilgang på materialer og hvordan matrialet benyttes i den samiske kulturen, samspill med årstidene osv. Og det er et behov for å vise den tette koblingen mellom alle disse sidene av den samiske kulturen på flere måter, ved å ta i bruk moderne formidlingsmetoder inkludert digitale virkemidler. I tillegg bør det også være en sone for barn. Dagens museum har ikke muligheter for å kunne vise slike sammenhenger, noe som vil være viktig for å kunne bidra til et mer aktivt og levende museum.

Det er stor variasjon mht. hvor stor en ”utstillingssone” er eller bør være, og de viktigste hensynene er at det er tilstrekkelig størrelse på arealene til at fleksibilitet også kan oppnås – og at det er mulighet for å gi ulike soner ulik karakter ved å kontrollere lys og effekter. Nytt utstillingsareal må være uten dagslys.

Som en referanse nevnes at de ved nytt Tromsø museum (TMU) har regnet med at en temporær utstilling må ha ca. 200 m2, og at det det er behov for to slike soner: både å vise nye egenproduserte utstillinger som kan utveksles med andre museer, og at det skal kunne være mulig å ta i mot tilsvarende utstillinger fra andre museer – både norske og utenlandske, gjerne med urfolksperspektiv. RDM vil ha lavere publikumstall og vil i prinsippet kunne klare seg med kun en slik sone eller noe mindre areal til hver sone, men fleksibiliteten og sammenhengene mellom ulike deler at utstillingene vil være viktigere for RDM enn for TMU.

Det er trender også for museer. Ved mange nyere museer rundt i verden pågår en diskusjon om hvorvidt publikum skal kunne ha mulighet for å se deler av magasinene og gjenstandene der, og/eller om de skal kunne se hvordan gjenstandene bearbeides/konserveres. Dette omtales nærmere for de to funksjonene – men det har betydning også for utstillingsarealet, og for byggets logistikk generelt.

Samlet anslår vi at det er behov for å øke areal til utstillinger utover det som var medtatt i 2011, opp til ca. 1500 m2 – med utgangspunkt i alternativet omtalt i pkt. 4.4.4 foran.

Magasiner

SVD har idag en samling på ca. 5000 gjenstander, og Kunstsamlingen inneholder ca. 1.300 verk. For disse gjenstandene har RDM idag ca 450 m2 magasinarealer – minus noe areal som ikke kan benyttes etter hensikten, pluss en del lagring i korridorer. Anslaget er derfor at de i realiteten i dag disponerer ca. 500 m2 magasinareal (hvorav ca 300 m2 er for SVD). De burde imidlertid disponert mer allerede i dag (anslag 550 m2), pga. behovet for å dele magasinarealet i mindre rom med ulikt klima, ulik takhøyde, behov for klimaskap for enkeltobjekter, eller andre behov knyttet til type gjenstander.

Når RDM skal overta 736 Bååstede-gjenstander, representerer dette en økning på ca. 15%. Arealmessig betyr dette en økning på ca. 50 m2.

Både SVD-samlingene og kunstsamlingene øker. Sametinget bevilger et årlig beløp til innkjøp av mer kunst, og SVD representerer en ung samling der mye materiale fortsatt kan blir innlevert (bl.a. via arv, gaver m.m.), og det kan forventes at bedre lagringsforhold kan føre til økning i innlevering av gjenstander. Vekstraten kan imidlertid være usikker. Her legges til grunn samme vekstrate som er godkjent for nytt Tromsø Museum (TMU), og for nytt Kulturhistorisk museum (KHM) i Oslo: 1,5% årlig vekst. I de to nevnte prosjektene har tidshorisonten vært gjenstand for diskusjon: for KHM beregnes 50 år, og for TMU beregnes 30 år. For RDM regner vi her en tidshorisont på 30 år. Dersom vi regner utgangspunktet til å være 550-600 m2, vil årlig vekst på 1,5% over 30 år gi et økt arealbehov på ca. 260-330 m2 (til ca. 810-930 m2).

Dersom publikum skal kunne ha adgang til å se enkelte deler av samlingene via guidete turer til utvalgte magasiner, vil dette kreve at disse magasinene har romsligere interne trafikksoner enn de ellers ville ha behov for. Vi regner imidlertid ikke inn arealer for dette, men mulig fleksibilitet for dette kan være del av en argumentasjon for ikke å beregne det laveste arealalternativet.

Utfra nye forutsetninger og en samlet vurdering, vil behov for magasinarealer settes til 890 m2, Dette omfatter både kulturhistoriske samlinger (SVD), kunstmagasin og nødvendige støtterom.

Gjenstandsbehandling

Behovene knyttet til mottak/pakkerom, konserveringsverksteder av flere slag, kunstatelier og verksted for produksjon av utstillinger m.m. ble grundig gjennomgått i programmeringsprosessen i 2011, med bl.a. sjekking mot forskriftskrav til enkelte funksjoner som parallelt ble planlagt i nytt Nasjonalmuseum i Oslo. Disse behovene er i prinsippet ikke endret.

Det er imidlertid et større fokus på de helt spesielle teknikkene og materialene som er benyttet for både produksjon og konservering av det samiske gjenstandsmaterialet. RDM har et sterkt ønske om å kunne vise frem disse teknikkene for publikum, og de har tidligere også hatt små kurs for å lære bort enkelte teknikker som en del av ansvaret for å bygge opp igjen en samisk identitet. Dersom RDMs behov skal dekkes via renovering/nybygg nå, bør bygget kunne støtte opp under en slik videreutvikling av aktivitetene ved RDM. I mulighetsstudien kan vi ikke si nøyaktig hvordan dette skal løses, men publikum vil kreve noe plass, og det bør legges inn noe areal som vil kunne fordeles til de sonene der det vil være mest aktuelt å legge opp til dette (f.eks. skinnbehandling).

Arealer for gjenstandsbehandling foreslås økt litt, til 570 m2.

Arbeidsplasser / personalareal

For arbeidsplassareal / areal for ansatte er det fastsatt en arealnorm for statlig ansatte, gitt i *Rundskriv H-2/16 fra KMD* (februar 2016). Arealkravene skal iht. normen gjelder for «fremtidig statlige kontorlokaler og for kontordelen i bygg til virksomheter med arealkrevende formål», og arealramma på 23 m2 BTA pr. ansatt er å anse som en øvre grense.

Disse arealene omfatter både kontorarbeidsplasser, møterom, personalrom, arkiv og evt. bibliotek, garderober og toaletter for ansatte, og støttearealer for disse funksjonene. Arealnormen oppgir dette som bruttoareal («BTA»), og dette innebærer at andel korridorer, tekniske rom, konstruksjonsareal osv. også er medregnet i arealet.

Denne normen vil også gjelde for RDM, men erfaring med bruk av normen tilsier at dette kan være krevende ved arbeidsplasser med under 12-15 ansatte, fordi normen er basert på arealbehov fra større arbeidsplasser der fellesfunksjoner kan fordeles på flere personer.

Antall ansatte skal videre forstås som heltidsekvivalenter, dvs. at det skal foretas en omregning til hele årsverk. RDM oppgir at de har 7 fulltidsansatte i dag, pluss diverse ekstrahjelp: helgevakter, språkkonsulenter, sommerhjelper, midlertidig rombehov for forskere m.m. (som innebærer at det er ukes- og sesongsvingninger). Det er også to vakante stillinger (fotograf og objektkonservator). I tillegg vil det måtte tilsettes en kurator for kunst ved opprettelse av et kunstmuseum. Istedenfor omregning til årsverk må vi her se på en realistisk vurdering av samtidighet for ansatte. Ved en vurdering der også mulig vekst i antall ansatte ved økt aktivitetsnivå og skjønnsmessig vurdering av at arealbehovet kan ligge noe over normen når det er et lavt antall ansatte, kan vi sette dimensjonerende antall ansatte til maksimalt 13 ansatte.

Arealbehovet for disse vil da iht. arealnormen være ca 300 m2 BTA, og dette tilsvarer omtrent 210 m2 programareal – dvs. en betydelig relativ arealreduksjon i fht. programarealet i 2011. Ved beregning av samlet bruttoareal, må areal for ansatte først holdes utenfor programarealet som danner grunnlag for en påslagsfaktor, og deretter legges til som eget bruttoareal.

Driftsfunksjoner

Det settes stadig nye krav til driftsfunksjonene, og siden 2011 har særlig arealbehov knyttet til avfallsbehandling/kildesortering økt vesentlig. Renholdsfunksjoner og andre driftsfunksjoner er ikke økt tilsvarende, men de vil måtte dimensjoneres i fht. det totale anleggets størrelse, og dermed økes når BTA øker. Varemottak og driftslager vil også kunne få et behov for litt økte arealer når samlinger og aktiviteter øker.

Driftsfunksjonene har i tidligere oppsett omfattet tekniske rom, og disse ble anslått til 123 m2 både i 2007 og 2011. Ved bruk av erfaringsbaserte påslagsfaktorer er de tekniske rommene del av påslaget, samtidig som det av flere grunner nå er ønskelig med en angivelse av forventet areal til de tekniske rommene – men da må disse unntas fra grunnlaget for påslagsfaktoren. Se under. Ordinære driftsfunksjoner ekskl. tekniske rom var i 2011 på 173 m2 programareal.

De tekniske rommene er mest sannsynlig underdimensjonert i tidligere arealoppsett. For det første krever elektroinstallasjoner stadig mer arealkrevende installasjoner, særlig for svakstrøm (alarmsystemer, datarom osv.). I tillegg vil skjerpede krav til redusert klimabelastning fra statlige bygg medføre at det bør etableres bygningsintegrert, lokal og bærekraftig energiproduksjon på den måten som er mest egnet for det aktuelle prosjektet, og vi vet ikke nå hva dette er for RDM i Karasjok. Men uansett valg av den type teknologi, vil det forutsette større areal til tekniske rom.

Utfra en samlet vurdering vil vil anslå driftsfunksjoner (ekskl. tekniske rom) til ca. 220 m2.
I tillegg kommer areal til tekniske rom, foreløpig anslått til 150 m2 (vil inngå i påslaget, se under).

Påslagsfaktor
Tekniske rom inngikk i påslaget ved bruk av erfaringsbaserte påslagsfaktorer. Vi må derfor benytte programarealene uten tekniske rom som grunnlag for å benytte en erfaringsbasert påslagsfaktor. Deretter vil vi knyttet noen kommentarer til påslagsfaktoren (bruk log innhold) før vi stipulerer nytt bruttoareal.

I 2007 var programareal (uten tekniske rom) 2305 m2, og BTA 3300 m2 – dvs. et påslag på 1,43.
I 2011 var programareal (uten tekniske rom) 3452 m2, og BTA 6200 m2 – dvs. et påslag på 1,80.

Dagens SVD-bygg har til sammenligning et påslag på ca. 1,27 – som er svært lavt, men som kan tilskrives tre forhold: i hovedetasjen er trafikkarealet i stor grad integrert i utstillingsarealene (normalt for museumsbygg), og i kjelleren har omdisponeringer ført til «okkupasjon» av trafikkarealer (som gir kunstig lave trafikkarealer, og dermed kunstig lavt påslag). Tekniske rom og sjakter er også underdimensjonerte.

Vi vil anbefale at det benyttes differensiert påslagsfaktor for denne type museumsbygg, fordi de mest arealkrevende elementene i et påslag er interne trafikkarealer, og trafikkflyten er del av selve museumskonseptet – hensikten er å lede publikum rundt inne i programarealene. Vi anbefaler også at programmeringa i neste fase gjør konkrete analyser av behov for areal til tekniske rom slik at disse angis med et konkret areal innenfor påslagsarealet. Det gjøres ikke her.

Vi baserer dette oppsettet på rehabilitering av dagens RDM-SVD-bygg med tilbygg. Likevel regner vi med at samme arealramme og tilsvarende vurdering vil kunne benyttes dersom det velges å gp videre med et nybygg-alternativ.

I et fremtidig RDM-bygg vil fortsatt store deler av hovedetasjon være utstillingsareal og/eller publikumsfasiliteter som vestibyle, kafe og museumsbutikk. Denne type funksjoner har som nevnt over et integrert internt trafikkareal, og bør ha en lav påslagsfaktor. Vi foreslår ca. 1,4.

Programarealet for kjelleretasjon består imidlertid av mange små rom med dører (både for magasiner og for gjenstandsbehandling), og det må være et trafikkareal som har plass for transport av tildels store gjenstander i de interne trafikkarealene. Her må det derfor være en større påslagsfaktor, og vi foreslår 1,8.

Programarealet iht. oppsettene over vil være 3740 m2, ekskl. ansatt-areal og tekniske rom.
Ved en forenklet beregning fordeles dette likt på de to planene. Dette gir følgende bruttoareal:

- Publikum og utstillinger: 2140 x 1,4, avrundet	3000 m2		
- Magasiner, gjenstandsbehandling og drift: 1680 x 1,8	3030 m2		
- Ansatte-arealer iht. arealnorm	300 m2	SUM:	6330 m2

Forslag til arealramme for alternativet beskrevet i kap 4.4.4 blir med dette 6330 m2 BTA. Tekniske rom inngår her i påslaget, og bør vurderes i neste fase. Dersom arealbehovet for tekniske rom viser et stort avvik fra anslaget på 150 m2, bør arealramma justeres tilsvarende.

5.4 Mulig areal for RDMs hovedfunksjoner, med høy måloppnåelse.

Det er her tatt utgangspunkt i **alternativ 4.4.4**, som er det alternativet som har høy måloppnåelse, men ikke tilleggsarealer for SDG. Basert på tallene fra kap. 5.4 foran vil dette alternativet få et utkast til arealramme på **6330 m2 BTA**.

Dette er kun litt høyere enn bruttoarealet i oppsettet fra 2011. Men det omfatter en intern forskyvning av arealer som innebærer økning av areal til museets kjernefunksjoner (utstillinger, magasiner og gjenstandsbehandling), midre reduksjoner til publikumsfunksjoner og ansatte, og betydelig reduksjon som følge av annen tilnærming til arealpåslag for beregning av bruttoarealet.

Vi viser en matrise der arealer for alt. 4.4.4 er oppgitt med utgangspunkt i begrunnelsene iht. kap. 5.4 over. Matrisen viser disse arealene relatert til arealer i dag og i tidligere prosjekter. I kap. 5.7 vises et arealoppsett som tar utgangspunkt i alternativene i kap. 5.4 (mulige konsepter), og ser hvordan arealramma vil kunne justeres opp eller ned utfra valg om innhold i nytt museum.

Ettersom det i oppsettet for arealer nå er annen logikk for areal til både ansatte, tekniske rom og påslagsfaktor, blir et oppsett ikke direkte sammenligbart, så de siste radene inneholder derfor mer forklarende tekst enn direkte sammenlignbare tall.

Arealgruppe	*Eksisterende*	*Progr. 2007*	*Progr. 2011*	***Progr. 2019***
Publikumsfunksjoner	172	279	677	**640**
Utstillingsareal	461	865	1110	**1500**
Magasiner	450	375	620	**890**
Gjenstandsbehandling	170	329	505	**570**
Drift (eks. tekniske rom)	70	193	173	**220**
- Sammenlignbart programareal for museumsfunksjoner, eks. areal for ansatte, og eks. areal til tekniske rom	1323	2041	3085	**3820**
- Påslagsfaktorer - Påslagsareal	Progr. omfatter også leid bygg. SVD-bygg: 1,27	1,43 (samlet) Σ 1259	1,80 (samlet) Σ 3115	**Differensiert: 1,4 og 1,8** **Σ 2440**
- Areal for ansatte (ikke sammenlignbare tall)	340 (progr.a)	244 (progr.a)	367 (progr.a)	**300 BTA**
SUM BTA (inkl. tekn. rom)	2170	3300	6200	**6330**

5.5 Mulig tilleggsareal for eventuell samlokalisering med SDG

Sametinget har i sitt oppdragsbrev til Statsbygg tatt med at det også «. . . *ønskes en vurdering av alternativer knyttet til samarbeids-løsninger/-muligheter med Samisk senter for Samtidskunst (SDG).»* En samlokalisering mellom RDM og SDG er derfor tatt med som et av alternativene foran, og dette vil innebære et tilleggsareal utover RDMs arealbehov.

Dette tillegge vil i stor grad være basert på skjønn, og i mindre grad på en detaljert vurdering av hva de har i dag, hva de har behov for osv.

Vi har forenklet dette til å si at SDGs behov for gallerivirksomhet er knyttet til følgende funksjoner:

- En utstillingssal – tilsvarende en sal for temporære utstillinger iht. program for Tromsø museum (dvs. ca. 200 m2)
- Areal for butikk i vestibylen (driftsform må i så fall avklares med RDM og deres behov for en museumsbutikk i samme område), lager og andre birom (anslag 50 m2)
- Areal for 4 ansatte (som må følge statens arealnorm, på samme måte som RDM), men kan avrundes oppover på grunn av det lave antall ansatte
- Påslagsfaktor, som vil være lav fordi det primært er fumksjoner der internt trafikkareal er inkludert i programarealet – dvs. at påslaget beregnes som for hovedetasjen for RDM

Beregning av bruttoareal for et tillegg vil følge samme påslagsfaktorer som for RDMs arealer, med differensiert påslagsfaktor.

Forslag til et mulig tilleggsareal for å inkludere SDG i samme bygg som RDM, vil utfra dette kunne være **ca. 450 m2 BTA** (avrundet).

Det presiseres at dette arealtillegget vil måtte kvalitetssikres før en eventuell beslutning, da det ikke har vært gjennomført noen prosess med SDG for å legge frem dette estimatet.

5.6 Utkast til arealramme for alternativene i kap. 4.4

Vi viser her en matrise med alternativene i kap. 4.4 og tilhørende utkast til arealrammer. Programarealene er bare angitt for hovedfunksjonene.

For beregning av påslagsareal er det benyttet differensiert påslagsfaktor, som beskrevet under kap. 5.5. Dette innebærer at publikumsfunksjoner og utstillingsarealer har påslagsfaktor på 1,4. Magasiner, gjenstandsbehandling og driftsfunksjoner har påslagsfaktor 1,8. Areal for ansatte er gitt av arealnormen, som er oppgitt som er bruttoareal hvor påslaget allerede er innregnet.

Funksjoner & påslag	*4.4.1 Null-alt. = dagens areal*	*4.4.2 Minimum: Magasiner, Ikke kunst-museum,*	*4.4.3 Museum, Kunst+SVD, geografisk*	*4.4.4 Museum, Kunst+SVD, Sapmi*	*4.4.5 Museum, Kunst+SVD, geografisk, + SDG*	*4.4.6 Museum, Kunst+SVD, Sapmi, + SDG*
Publikums-funksj.	172	450	620	640	650	670
Utstillingsareal	461	800	1300	1500	1500	1700
Magasiner	450	890	890	890	910	910
Gjenstandsbehandl.	170	570	570	570	570	570
Drift, eks. tekn.rom	70	220	220	220	220	220
Programareal	1323	2930	3600	3820	3850	4070
Påslagsareal (sum) (faktorer 1,4 og 1,8)	NB! BTA inkluderer leiebygg	1850	2120	2210	2220	2310
Areal ansatte. BTA	progr.a 340	BTA: 300	BTA: 300	BTA: 300	BTA: 400	BTA: 400
Samlet BTA	**2170**	**5080**	**6020**	**6330**	**6470**	**6780**

6 Oppsummering og anbefaling for videreføring

6.1 Oppsummering og anbefalinger for videreføring i alternativanalyse

6.1.1 Oppsummering og sammenstilling av konseptene

Iht. oppdragsbrevet fra Sametinget er mandatet primært å lage en mulighetsstudie for å kunne gi RDM hensiktsmessige lokaler i Karasjok. I tillegg pekes på flere ulike problemstillinger som burde vurderes: nybygg eller ombygging/tilbygg, ulike samarbeidsrelasjoner i Karasjok, m.m. I studien har vi valgt å se på disse tilleggsaspektene først, og deretter se på ulike alternative konsepter.

Nybygg eller rehabilitering

Vurderinger av om RDMs behov best dekkes via nybygg eller baseres på dagens museumsbygg for SVD med ombygginger/tilbygg omfattet både en gjennomgang av det eksisterende byggets verneverdier, dets tekniske tilstand og mulige utbedringer, samt en omtale av tomtas potensiale. Dagens bygg har betydelige verneverdier iht. vurderinger fra kulturminnefaglige miljøer i Finnmark fylkeskommune og i Statsbygg, og bygget har uansett en stor symbolsk betydning i det samiske miljøet. I tillegg har tomta faste kulturminner som ikke kan flyttes og som inngår i museets friluftsutstillinger.

SVD-byggets tekniske tilstand er noe bedre enn først antatt: det fremstår idag som et relativt nedslitt bygg med utdaterte/manglende tekniske anlegg, men bærende konstruksjoner, fundamenter og byggets øvrige hovedelementer er i relativt god stand. Takflatene må imidlertid legges om, overlysene må få en bedre teknisk løsning, bygget må tettes og isoleres bedre, alle overflater må pusses opp, og bygget må få nye tekniske installasjoner. Og som del av prosjektet i 2011 utarbeidet Statsbygg et Plan-, miljø- og utviklingsnotat (PMU-notat), som konkluderte med at det både var tomtepotensiale og teknisk mulig å bygge tilbygg på tomta. Kostnader er ikke utredet; dette vil inngå i en alternativanalyse. Men ettersom nybygg også vil kunne få kostnader til teknisk infrastruktur i tillegg til byggekostnader, er det lite sannsynlig at et nybygg vil få lavere kostnader enn rehabilitering og tilbygg for samme bruttoareal.

Utfra en samlet vurdering anbefaler Statsbygg at konsepter som inkluderer bruk av eksisterende museumsbygg (med tilbygg) tas videre til en grundigere vurdering i en alternativanalyse, inkludert kostnadsestimering. Senere faser vil kunne utdype hvorvidt mindre deler av det eksisterende bygget kan rives for å oppnå et bedre helhetlig konsept, men alle slike vurderinger må gjøres i nært samarbeid med kulturminnemyndigheter.

Mulige samarbeidsløsninger i Karasjok

Hensikten med mulighetsstudien er bl.a. å samle RDMs aktiviteter, og samarbeid mellom De samiske samlinger (SVD) og Samisk kunstmagasin er dermed en forutsetning som ikke problematiseres. Med samarbeidsløsninger i Karasjok har vi primært fokusert på RDMs samarbeid med Samisk senter for samtidskunst (SDG).

Det er særlig de to kunstmiljøene som har tett samarbeid, og SDG er i tillegg samlokalisert med Kunstskolen i dag. Vi vurderer et forsterket samarbeid mellom kunstmiljøene knyttet til dagens lokaler for SDG, men finner at en eventuell flytting av Samisk kunstmagasin opp til SDGs lokaler vil splitte RDMs ulike avdelinger slik at RDM ikke kan oppfylle sitt samfunnsmål om å vise et helhetlig samisk perspektiv der kunsten og kulturhistorien sees i sammenheng.

Dersom samarbeid mellom de to kunstmiljøene innebærer samlokalisering, kunne dette best realiseres ved at RDMs lokaler ble utvidet med areal også for SDG, og arealtillegg for dette blir utredet i kap. 5 om dimensjonering av areal. SDG er ikke en statlig institusjon, og samlokalisering av RDM og SDG vil kunne ha noen formelle/økonomiske sider som ikke er utredet her. En samlokalisering av et kunstmuseum og et kunstgalleri (som omfatter salg) kan også innebære

noen utfordringer knyttet til identitet og andre hensyn som heller ikke er grundig utdypet. SDS har også signalisert et sterkt behov for å beholde er fri og uavhengig posisjon for sin gallerivirksomhet innenfor det samiske kunstmiljøet, uten å være koblet til et museum.

Statsbygg gir ikke noen klar anbefaling mht. disse samarbeidsløsningene.

Mulige konsepter for funksjonelt innhold, med arealanslag
De ulike alternativene i mulighetsstudien er sammenstillet i matrisen under, med både ulikt funksjonelt innhold og ulik arealramme. Arealramma vil kunne gjelde både for rehabilitering med tilbygg eller for nybygg dersom dette velges.

	4.4.1 Null-alt. = dagens areal	*4.4.2 Minimum: Magasiner, Ikke kunst-museum,*	*4.4.3 Museum, Kunst+SVD, geografisk*	*4.4.4 Museum, Kunst+SVD, Sapmi*	*4.4.5 Museum, Kunst+SVD, geografisk, + SDG*	*4.4.6 Museum, Kunst+SVD, Sapmi, + SDG*
Illustrasjon		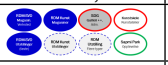	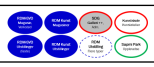	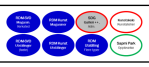	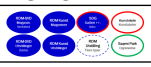	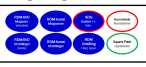
Innhold	Løsning i dag, to lokasjoner. Kunst kan ikke vises, og nytt materiale kan ikke mottas. Mangelfull konservering.	RDM samles. Magasiner og konservering oppgraderes, men kunst kan ikke vises.	RDM samles. Magasiner og konservering oppgraderes. Kunst kan vises, men ikke fra SVD / Bååstede i Sapmi-persp.	RDM samles. Magasiner og konservering oppgraderes. Kunst kan vises, pluss flere temaer fra SVD og Bååstede.	RDM og SDG samles. Tilsvarer alt. 4.4.3 + SDG.	RDM og SDG samles. Tilsvarer alt. 4.4.4 + SDG.
Σ BTA	**2170**	**5080**	**6020**	**6330**	**6470**	**6780**
	SVD-bygget: 1800 m² BTA	Behov for tilbygg: 3280 m² BTA	Behov for tilbygg: 4220 m² BTA	Behov for tilbygg: 4530 m² BTA	Behov for tilbygg: 4670 m² BTA	Behov for tilbygg: 4980 m² BTA

Alternativet 4.4.4 representerer høy måloppnåelse iht. samfunnsmålene oppsummert i pkt. 3.2 foran, fordi det både ivaretar alle fire museumsfaglige mål, og formidling av samisk kunst og kulturhistorie i et helhetlig og samisk perspektiv. Samtidskunsten vil imidlertid kunne få et noe begrenset fokus, ettersom SDG er lokalisert annet sted.

Ingen av alternativene 4.4.1 og 4.4.2 innebærer at den samiske kunsten kan vises, og de har dermed vesentlige svakheter i forhold til måloppnåelsen på alle prosjektets tre samfunnsmål.

Alternativ 4.4.3 innebærer at kunsten kan vises, men utstillingsarealene er ikke dimensjonert for at de delene av SVD / Bååstede-materialet som ikke er knyttet til den geografiske regionen Vest-Finnmark kan stilles ut (dvs. de delene av samlingene som har et Sapmi-perspektiv), og det er heller ikke tatt særlig høyde for andre / nye virkemidler mht. utstillingene. Bred og helhetlig fremstilling av samisk kulturhistorie vil dermed bli krevende. Dette alternativet har dermed svak måloppnåelse på samfunnsmål 2 om kulturhistorien i et helhetlig samisk perspektiv, og ettersom SDG ikke er samlokalisert har alternativet også noen begrensninger i måloppnåelse av samfunnsmål 3 om ansvar for samisk kunst.

Alternativene 4.4.5 og 4.4.6 omfatter både RDM og SDG, og vi synliggjør her mulige alternativer for å inkludere SDG som tillegg til hhv. alternativene 4.4.3 og 4.4.4. Anslaget for arealtillegg for SDG er ikke drøftet med SDG, så det må tas forbehold om justeringer av dette arealet dersom noen av disse løsningene skal velges. Måloppnåelsen for 4.4.5 vil være som for alternativ 4.4.3, men noe bedre på samfunnsmål nr. 3 om ansvar for samisk kunst.

Alternativ 4.4.6 representerer bred satsing på samisk kunst og kultur, og har høyest måloppnåelse.

6.1.2 Statsbyggs anbefaling av konsepter for videreføring til alternativanalysen

Hensikten med at dette konseptvalgsnotatet bare skal føres frem til mulighetsstudien, er at det er et ønske fra både Sametinget og Kulturdepartementet (KUD) å drøfte mulighetene før videreføring til alternativanalysen, hvor også kostnader skal utredes.

Alternativ 4.4.1 representerer null-alternativet. Vi gjør oppmerksom på at de reelle forskjellene mellom alternativene 4.4.2, 4.4.3 og 4.4.4 primært er omfang/ambisjonsnivå for utstillings-arealene. Av disse er alternativ 4.4.2 i utgangspunktet ikke tilrettelagt for visning av kunst. Forskjellen mellom disse tre alternativer og de to siste, er at de to siste (4.4.5 og 4.4.6) også omfatter arealer for Senter for samisk samtidskunst (SDG), (som tillegg til hhv. 4.4.3 og 4.4.4).

Statsbygg vil anbefale at den videre utredningen tar med alternativer der det eksisterende SVD-bygget renoveres.

Statsbygg vil også anbefale at Alternativ 4.4.4 blir ett av konseptene som tas med i videre utredninger, og at relasjon mellom tilbygg og eksisterende bygg utredes i (minst) to varianter: en variant der hele arealøkningen dekkes i et tilbygg, og en variant der også deler av eksisterende bygg (gjerne deler av kontorfløyen, med varemottaket i kjelleren) erstattes av nybygd areal.

Utover dette, må nullalternativet medtas, og gjerne 1-2 av de øvrige alternativene over.

6.2 Formelle forutsetninger for å realisere et prosjekt

Eierforhold
SVD-bygget eies idag av SVD eierstiftelse, og det vil være en forutsetning for alle alternativer utover dagens situasjon at staten overtar eiendomsmassen, iht. tilbudet fra SVD eierstiftelse og/eller forhandlinger om slik overdragelse.

Tomteforhold
Tomta er festet, og det må avklares både med grunneier (Fefo) og med reguleringsmyndigheter om formelle forhold knyttet til bruk av tomta.

Prosedyrer for samiske kulturbygg
Denne saken må følge vedtatte retningslinjer for realisering av samiske kulturbygg. Dette innebærer at Sametinget må prioritere tiltaket før godkjenning i Kulturdepartementet (KUD).

Som hovedregel skal samiske kulturbygg realiseres via en statlig bevilgning over Kultur-departementets budsjett, og husleia dekkes gjennom ordningen for husleiefinansiering i staten, over Sametingets budsjetter. Sametinget vil kunne ta opp spørsmål om økt tilskudd til delfinansiering av husleie og økte driftsutgifter med Kulturdepartementet.

Før Sametinget igangsetter nye prosjekter som vil kreve økt statstilskudd, må rammer for innhold, omfang og økonomi for det enkelte prosjekt og finansiering av framtidig husleie og drift avklares med Kulturdepartementet i henhold til avtalte prosedyrer for ordningen. Eventuelt økt tilskudd må bevilges av Stortinget til Sametinget innenfor de årlige bevilgninger på statsbudsjettet. Dersom prosjektet gjennomføres som et statlig byggeprosjekt i Statsbyggs regi, vil i tillegg utgifter til prosjektering og bygging bli bevilget på kap. 2445 Statsbygg.

STATSBYGG

Vedlegg 1: Historikk – en oppsummering

Oversikten under tar for seg viktige hendelser i RDMs historie, og også de politiske føringene som har ført til de endringer som har skjedd, for å se disse i sammenheng.

De samiske samlinger (SVD):

- 1939: Museumsforeningen startet sitt arbeid med å etablere eget samisk museum i Karasjok. De startet innsamling av gjenstander, og fikk også samlet inn en startkapital for å kunne kjøpe gjenstander.
- 1940-45: Som følge av krigen og nedbrenninga av Finnmark gikk alle de 430 innsamlede gjenstandene tapt, inkl. protokoller over innsamlet materiale.
- 1947: Arbeidet med innsamling ble gjenopptatt, og protokoller forsøkt rekonstruert etter hukommelsen. Gjenstandene ble oppbevart på Den samiske ungdomsskolen, men ved en brann på skolen i 1964 gikk protokollene tapt på nytt, mens gjenstandene overlevde brannen og ble stilt ut i sommerutstillinger hvert år frem til åpning av museumsbygg.
- 1958-72: Arbeid med eget museumsbygg pågikk, og staten (den gang v/ KUD) ga oppstartbevilgning i 1968 først etter at det ble vedtatt at dette *ikke* skulle være et lokalt museum for Karasjok og Tana, men et «spesialmuseum for samenes eget område».
- 1972: Museumsbygget ble formelt åpnet. Bygget hadde statlig byggebevilgning.
- 1977: SVD kom inn under KDs budsjett som et «samisk særmuseum».
- 1996: Museet ble endret til å bli en privat stiftelse (SVD) med Museumsforeningen som stifter. Stiftelsen hadde ansvar for eierskap og drift av bygningsmassen, og den eide også hoved-delen av samlingene. SVD fikk status som *samisk nasjonalmuseum*. Frem til da hadde Museumsforeningen stått som eier av museet, som hadde hatt status som et halvoffentlig, samisk særmuseum.
- 2002: Sametinget overtar forvaltningsansvaret for de samiske museene, samtidig som den nasjonale museumsreformen ble igangsatt som en oppfølging av *St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving*. Et hovedmål i denne meldinga var en omlegging til færre enheter og fokus på økt faglighet.
- 2002: Det ble etablert nasjonale museumsnettverk. Ett av disse var *Samisk museums-nettverk*, og SVDs administrasjon fikk ansvar som koordinator for dette.
- 2004: *Sametingsrådets melding om samiske museer* fulgte opp St.meld. 22 (1999-2000) ved å legge opp til en samling av mange mindre museer til 6 likestilte samiske museer med ansvar for å vise samisk kulturhistorie fra hvert sitt geografiske område innenfor den norske delen av Sapmi.
- 2006: Nordvestsamisk museumssiida ble opprettet som driftsstiftelse i tråd med Sametings-rådets melding av 2004. Driftsstiftelsen endret navn til RiddoDuottarMuseat (RDM) i 2007. Stiftelsen SVD (av 1996) ble endret til SVD eierstiftelse da driftsstiftelsen RDM ble opprettet.
- I 2006 ble også Det samiske museet i Karasjok (SVD) slått sammen med tre andre mindre museer i regionen (Kautokeino bygdetun, Porsanger museum og Kokelv sjøsamiske museum), til ett museum: RidduDuottarMuseat (RDM) i Karasjok. Dette var nå ett av de seks likestilte samiske museene, og mistet samtidig sin status som samisk nasjonalmuseum.

Samisk Kunstmagasin

- 1974: Innkjøpsordning for samisk kunst ble opprettet av Norsk kulturråd, som også administrerte denne frem til 1993. Den innkjøpte kunsten ble oppbevart sammen med De samiske samlinger (SVD).
- 1992: SDS initierte en sak om etablering av Samisk kunstmuseum, og Boym-utvalget ble opprettet.

- 1993: Samisk kulturråd/Sametinget overtok ansvaret for kunstsamlingen, og opprettet en innkjøpsordning for innkjøp av samisk kunst og kunsthåndverk (dáiddaduodji), og Sametinget har etter dette bevilget et årlig beløp for dette formål, med innkjøpskonsulenter etter forslag fra Samisk kunstnerforbund (SDS).
- 2002: SVD får en kunstkonservatorstilling til forvaltning av Sametingets og egen kunstsamling. Samtidig blir en egen kunstavdeling etablert, likeverdig med den kulturhistoriske avdelingen.
- 2006: Samisk Kunstmagasin inngår i RDM ved opprettelsen av dette museet. Sametinget opprettholdt å gi årlig bevilgning til innkjøpsordningen, men beløpet har variert over tid.

RiddoDuottarMuseat (RDM):

- 2006: RDM ble etablert som en oppfølging av den samiske museumsmeldingen fra 2004, se over. RDM skulle ha ansvar for formidling av samisk kulturhistorie i Vest-Finnmark. RDM har driftsansvar for alle de fire museene som ble slått sammen.
- 2006: RDM har også ansvar for Samisk kunstmagasin, som er det eneste samiske kunstmagasinet og dermed utgjør et nasjonalt ansvar for samisk kunst.
- 2014: RDM får svekkede rammevilkår, av flere årsaker. Porsanger kommune vedtok å si opp avtalen om årlige tilskudd til stiftelsen, men vedtaket ble ikke effektuert. SVD eierstiftelse sa opp driftsavtalen med RDM, men Sametingets tilskudd skulle fortsatt gå direkte til RDM for museumsvirksomhet.
- 2015: Driftsavtalen med SVD Eierstiftelse ble re-etablert.
- 2017: KUDs (dengang KDs) innkjøprordning for samisk kunst og kunsthåndverk ble avviklet.

St.meld. nr. 49 (2008-2009) Framtidas museum gjør opp en slags status etter gjennomføring av museumsreformen. Den setter ytterligere fokus på den faglige dimensjonen gjennom å fokusere på de fire innsatsområdene (fire F'er): forvaltning, forskning, formidling og fornying. RDM har i dag store utfordringer knyttet til alle disse innsatsområdene, og bygningsmessige forhold er den viktigste begrensninga for dem, i tillegg til økonomiske rammer.

I 2011 ble det utarbeidet en Mål- og behovsanalyse for samiske museer, som påpeker at de samiske museene er relativt små og har lite ressurser, men at de er unge og bygget opp av lokale initiativ som fortsatt bidrar til at de får relativt mye ut av små ressurser.

I 2011 utarbeidet Statsbygg også et byggeprogram for rehabilitering av SVDs museums-bygning som hadde store tekniske mangler, og med et tilbygg for Samisk Kunstmuseum. Prosjektet ble skrinlagt i 2012, primært av formelle årsaker.

I 2012 kom rapporten *Bååstede – tilbakeføring av samisk kulturarv*. Iht. føringene i denne rapporten skulle ca. 1.000 gjenstander overføres fra Norsk Folkemuseum i Oslo til RDM. Men rapporten slår samtidig fast at RDMs bygningsmasse ikke er i tilfredsstillende stand for å kunne ta imot gjenstandene uten at disse da forringes. Den fysiske overføringen er derfor foreløpig utsatt.

I *Sametingets museumspolitiske redegjørelse 2013* slås det fast at Sametinget vil prioritere at intensjonene i tidligere føringer for de samiske museene følges opp og forsterkes.

Vedlegg 2: Statsbyggs faglige analyser

Verneverdivurdering av RDMs museumsbygg i Karasjok

Beskrivelse av bygget og verneverdiene

Innledning
Bygningen sto ferdig i 1972 og ble finansiert av den norske stat. Dette er det første formålsbygde samiske museet ikke bare i Norge, men i hele Sapmi. Da museet ble bygd representerte dette en gryende statlig oppvåkning og en anerkjennelse av samisk kultur og behov for samisk identitets-bygging. Det var en sterk politisk oppvåkning blant samene på denne tiden, og tidligere samepresident Ole Henrik Magga karakteriserte bygningen som det første stedet samene ikke trengte å «bukke og skrape». At samlingene var under tak var viktig, men bygningen ble raskt også et samlingssted og et kulturelt senter for mange samiske aktiviteter. Den ble et viktig symbol og en inspirasjon for styrking av samiske rettigheter.

Museet ble tegnet av de Tromsø-baserte arkitektene Magda Eide Jessen og Vidar Corn Jessen (Jessen og Jessen), i nært samarbeid med den anerkjente og høyt respekterte samiske kunstneren Iver Jåks, som var fra Karasjok.

Museumsbygningen har gjennomgått relativt få endringer siden den ble oppført. Finnmark fylkes-kommune vurderer bygningen til å ha høy verneverdi. Sametinget har foreløpig ikke hatt kapasitet til å vurdere nyere arkitektur. Statsbyggs kulturminnefaglige rådgivere mener den er i frednings-klasse, men bygningen har foreløpig ikke noe juridisk vern. Verneverdiene belyses under.

Eksteriør
Byggets eksteriør speiler ikke det samiske – slik senere offentlig samisk byggeri ofte har gjort. Det er imidlertid et arkitektonisk stedsnøytralt, tidstypisk bygg i funksjonell og moderne brutalisme, karakteristisk for sen 1960- / tidlig 1970-talls-arkitektur. Hovedkonstruksjonen er i rå betong med synlig forskalingsmønster. Bygningsmodulen – her 240 cm – er markert visuelt både i eksteriør og interiør. I publikumsarealene er det strategisk plassert generøse vinduer i aksene, et velkjent arkitektonisk grep for å skape sammenheng mellom ute og inne og lette orienteringen. Funksjonsdelingen mellom publikumsarealet og administrasjon er tydelig adskilt med en korridor i den logiske planen. Funksjonsdelingen forklares også i eksteriøret ved ulik materialbruk. Administrasjonsdelen har mørkbeiset trekledning, mens utstillingsdelen er i betong, med karakteristiske utstikkende rør for lufting av takkonstruksjon og utstikkende taknedløp. Flere vindusomramninger er rødmalte, noe som bidrar til byggets karakter. Overlyskuplene er originale og verdifulle, også mye brukt i datidens moderne bygg. Pipe i eksponert tegl.

Interiør
Interiørene er også elegante og typiske for sin tid, med sin bruk av enkle og bestandige naturmaterialer; ubehandlet tre, skifer og sisal, med innslag av rødt og grønt – en «samisk» koloritt. Belysning og teknikk er godt planlagt og integrert. Gitterverket i tre under overlysene og øvrige himlinger i tre, med skyggefuger mellom bordene, er karakteristisk for stilen. Bygningen bærer preg av å være prosjektert i en tid da arkitektene teget og hadde kontroll på alle detaljer, farger og materialbruk. Selv om bygningen nå fremstår som slitt, må det ved oppussing og vedlikehold være ønskelig å opprettholde original material- og fargebruk videre.

I byggets interiør trer det samiske tydelig frem, også takket være Iver Jåks deltagelse i planleggingen. Han har fått lage stedstilpasset, integrert kunst – relieffer og dørhåndtak som speiler samisk kultur og historie. Hans formspråk er også tidstypisk og moderne, og spiller på lag med arkitekturen på en utmerket måte. Det er lett å trekke paralleller til Picasso, Matisse og Henry Moore. Både relieffer og dørhåndtak vekker til live tradisjonelt religiøst og erotisk tankesett

som i stor grad var blitt fortrengt og tabubelagt gjennom kristen misjon og «fornorsking». Det store relieffet «Gudenes Dans» (3x7 meter), regnes som et av Jåks hovedverk, og er integrert i betongen i vestibylen med ilagt treverk. Messing-dørhåndtakenes form gjenfinnes i relieffene. Trappen – eller i det minste rekkverket i messing – er også utformet av Jåks.

Museumsinnredning
På arkitektens tegninger ser vi at to av rommene har plassbygde montre, som trolig var ferdig samtidig med bygningen. Tidlig på 1980-tallet ble disse supplert med montre og frittstående utstillingskonstruksjoner av Iver Jåks. Disse ble bygget I samarbeid med duodji-håndverker Jon Ole Andersen. Bygning og utstillingsinventar danner en helhet.
Opprinnelig var det ekspedisjon med luke til publikum. Dette er endret.

Kulturminner utomhus
Det ligger et langt belte med 6000 år gamle fangstgroper for villrein – blant de eldste i Nord-Europa – like ved museet. Disse er automatisk fredet etter Kulturminnelovens §4.
Selve museet omfatter også et friluftsmuseum med flere tilflyttede bygninger, deriblant en elvesamegård fra 1870-tallet, gammer, stabbur og en av statens fjellstuer fra 1870. Samiske kulturminner generelt er automatisk fredet når de er eldre enn fra 1917.

Den logiske og gjennomtenkte moderne arkitekturen og samspillet med Jåks kunst gir oss en bygning med meget høy arkitektonisk, kunstnerisk og identitetsskapende verdi. Bakgrunnen for at bygningen ble oppført gir en vesentlig og symboltung historiefortellende verdi.

Statsbyggs verneverdivurdering:

Fremtidig bruk:
Bygningens verdier videreføres best ved fortsatt bruk som samisk museum og gjennom pietetsfull oppgradering. Arkitektene har i sin løsning lagt til rette for planlagte utvidelser i to retninger. Dette vises med piler og plusstegn på original plantegning, og indikerer at det er lett å utvide bygget nennsomt og samtidig beholde byggets karakter.

Dersom det skulle være nødvendig å tenke alternativt rundt utstillingene i bygningen – eller at det av tekniske/klimatiske grunner er behov for endring, bør det likevel tas vare på eksempler på de gamle montrene – helst in situ. Det bør vurderes nøye om det gamle kan gjenbrukes og eventuelt oppgraderes. Det må gjøres vurderinger av hva som kan stilles ut hvor – etter hvor sårbare gjenstandene er. Det som eventuelt fjernes av utstillingsmontre, bør merkes og lagres. Utforming av nye utstillinger bør så langt det er mulig inspireres av det gamle i utforming og farge- og materialbruk, slik at harmonien og helheten opprettholdes. Dette bør inngå som premiss for alle tiltak/endringer i bygningen.
Teknisk oppgradering må planlegges godt slik at opprinnelige kvaliteter ikke forringes. Dette kan først planlegges/prosjekteres etter en grundig gjennomgang av bygningen.

Kulturminnene utomhus må hensyntas ved eventuelt nybygg på eiendommen, men kan ikke sees å være til hinder for tilbygg/nybygg. Arkitektens angivelser av mulige nye volumer er vist under, og angir løsninger som ikke berører faste kulturminnene. Andre løsninger kan også være mulig.

Myndighet
Selv om museumsbygningen i dag ikke har formelt vern, er det klokt å orientere kulturminne-myndighetene om eventuelle tiltak som går ut over vanlig vedlikehold, pga. byggets antatt høye verneverdi. For planlegging av tiltak på eiendommen for øvrig, må også kulturminne-myndighetene trekkes inn tidligst mulig for å bistå med å klarlegge muligheter og begrensninger

relatert til fangstgroper og de gamle bygningene. Iht. regionreformen vil kulturminnemyndigheten for Karasjok overføres til Finnmark fylkeskommune og Sametinget fra 01.01 2020.

Bygningsteknisk vurdering av RDMs museumsbygg i Karasjok

Beskrivelse av byggets bygningstekniske status

Bygningsbeskrivelse
Bygningen er oppført i 1972. Hovedbæresystemet (grunnmur, dekker, søyler, dragere og veggskiver) er utført i betong. Bygningen er 2-delt hvor utstillingsdelen har mye betong. Konstruksjonen mot yttertak har et isolasjonslag av Leca over betongen. Kontordelen har mer bruk av tre i konstruksjonen, blant annet ser det ut til at taket er i trekonstruksjon. Mellom de ulike volumene er bygget sammenføyd med et gangareal med overlys.

Yttervegger er utført på to måter. Veggene med vinduer er trekonstruksjoner med utvendig trekledning, 100 – 150 mm isolasjon, og vinduene er fra byggeåret. Veggene uten vinduer er utført som veggskiver av eksponert betong med innvendig isolering.
Yttertaket er flatt og utført i trekonstruksjon med en kombinasjon av innvendig og utvendig nedløp. Taket er luftet og det er isolert med 200 mm isolasjon i kontordelen.

Opplysninger og dokumentasjon
Det er gjennomført følgende tilstandsvurderinger:
2002: UiT / Universitetets Kulturhistoriske Museer. SVD; Utfordringer i bevaringssammenheng.
2003: ABM-Utvikling *). Tilstandsregistrering av Museumssamlinger – Samiske museer; SVD.
2010: Rambøll. Tilstandsvurdering (av SVD-bygget)
2017: OPAK. Tilstandsvurdering (av SVD-bygget)
2017: IR Kontroll. Termografiundersøkelse (av SVD-bygget)

** Statens senter for arkiv, blibliotek og museum.*

Oversendte bilder viser skjolder og misfarget trevirke som skyldes fukt. Bilder tatt fra Statsbyggs befaring i 2010 viser stedvise fuktskader i kjeller, men gir inntrykk av at skadene i kjeller ikke er omfattende. Det er nevnt av bruker at bygget er trekkfullt og at det har vært/er lekkasjer fra overlysvinduer. Det opplyses også om lekkasje fra innvendige taknedløp, og at dette kan ha noe med avløpets kapasitet å gjøre.

I tilstandsrapporten fra Rambøll (2010) fremgår det at deler av kjelleren er gravet ut i ettertid, at taket ble tekket om med Sarnafil i 1987, og at bygget bærer preg av slit og elde.

OPAK (2017) skriver at byggets tekniske standard er tilfredsstillende, men at bygningen fremstår med gammel standard og er preget av slit og elde. Det fremkommer ikke spesifikke skader av alvorlig karakter. Tilstandsgraden (TG) varierer mellom 1 og 2 (som er bra), med unntak av pipen som har TG 3 (dårligst). Bæresystemet og grunn og fundamenter har TG 1. Vinduer, dører, innvendige overflater og taktekking er de viktigste bygningsdelene som har fått TG 2.

Termografiundersøkelsen fra IR Kontroll (2017) avdekket omfattende utettheter i klimaskallet. Høyeste oppnådd undertrykk var 10 – 12 Pa.

Vurdering av bygningstekniske forhold

Det fremkommer av samtlige tilstandsrapporter fra 2010 til 2017 at bygget bærer preg av gammel standard, og av slit og elde. Imidlertid er det ikke beskrivelser som tyder på at det er alvorlige konstruktive svakheter ved bygget. Den gamle standarden gjør seg blant annet gjeldende i forhold til energiaspektet. Bygget er langt dårligere isolert og dårligere tettet enn bygg som er bygget etter dagens TEK. Når det gjelder tettheten i bygget har nok den blitt forverret gjennom årenes løp ettersom normale bevegelser vil føre til sprekker. For å redusere energibruken må det

utredes hensiktsmessige tiltak i forhold til fysiske forutsetninger, kostnadseffektivitet, og tiltak som ivaretar vern/estetikk. Tiltakene kan være å øke isolasjonstykkelser i klimaskallet, bedre u-verdien på vinduer, sørge for å øke tettheten ved fuging, og ventilasjonstekniske løsninger.

Problemer med taket nevnes flere steder samt at bilder avslører isdannelser. Tekkingen er over 30 år gammel, som tilsier at den er moden for utskifting. I tillegg til å skifte tekkingen bør også muligheten for å bygge om taket med nytt fall vurderes slik at alt takvannet samles i innvendige nedløp. Dette er en bedre teknisk løsning for flate tak. I tillegg kan dette gi mulighet for å øke isolasjonstykkelsen vesentlig. Videre vil det være nødvendig å finne gode løsninger for overlysene.

Vinduer og dører er i dårlig stand og anbefales renovert. Sannsynligvis kan vinduer moderniseres med glass med bedre u-verdi i tillegg til at treverket pusses opp.
Innvendig slitasje vil i all hovedsak gå på å renovere vegger, skifte gulvbelegg/tepper, utbedre skader i himling og eventuelt skifte dører.

Tekniske anlegg som ventilasjon og el er ikke vurdert her. Brannforhold er heller ikke vurdert.
Vi er imidlertid kjent med at de tekniske anleggene må påregnes å skiftes ut, ettersom de ikke tilfredsstiller dagens krav – og tildels mangler.

Statsbyggs byggetekniske vurdering:

- Inntrykket er at bygget har kvaliteter som bør tas vare på, men at det må gjøres tiltak for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet. Tiltakene gjelder ikke bæresystem og andre strukturelle bygningsdeler som kan være svært kostbare å utbedre. Tiltakene går mer på overflateslitasje samt å sikre mot lekkasjer.
- Det er behov for energitiltak for å redusere energibehovet og å bedre inneklimaet.
- Det må påregnes utskifting av de tekniske anleggene.
- Det anbefales å utarbeide ny tilstandsrapport da det virker som om OPAK ikke har innhentet vesentlig og nødvendig informasjon om alle forhold (rapporten av 2017).

Regulering – tomteforhold

I forbindelse med Statsbyggs oppdrag i 2010/2011 for Sametinget om Samisk Kunstmuseum utarbeidet Statsbygg et Plan, miljø- og utviklingsnotat (PMU-notat) av 04.02.2010 *(Vedlegg 3)*.
PMU-notatet inneholdt en gjennomgang av tomte- og reguleringsmessige forhold for den tomta SVD-bygget ligger på i dag, og som den gang også ble utredet for tilbygg / tilleggsareal i nybygg på samme tomt. Vi oppsummerer her de viktigste konklusjonene fra dette PMU-notatet:

Omfang i 2010/2011
PMU-notatet utredet mulighetene for rehabilitering av eksisterende bygg (1800 m2 BTA) pluss et nybygg på samme tomt (1500 m2 BTA).

Tiltakets/eiendommens plassering
Adresse: Mari Boine Geaignu 17, 9730 Karasjok.
G.nr. 9 / br.nr. 1, festenr. 86.
Eiendommen ligger på umatrikulert grunn og er festet bort til ”De samiske samlinger”.

Eksisterende planstatus, føringer, pågående planarbeid (2010) m.m.
Det var ingen nasjonale planer e.l. som berørte eiendommen.
Kommunen hadde ingen arealdel til kommuneplanen, men tiltaket var i tråd med formuleringer om formål, og kommunen var positiv til tiltaket.
Gjeldende reguleringsplan var fra 1984, og området var regulert til offentlig formål. Det var tillatt å etablere bygg i 1 etasje (max 4,9 m), og dersom høyder og planområde overholdes ville ikke ny

reguleringsplan være nødvendig. Dersom tiltaket går utover dette må det igangsettes en reguleringsplan (tar ca 9 mnd.), men denne vil kunne gå delvis parallelt med en byggesøknad. Det ville ikke være nødvendig med konsekvensutredning (KU), og pågående reguleringsarbeid med gang/sykkelvei langs E6 ville ikke berøre museumstomta.

Forhold på eiendommen / i omgivelsene som kan påvirke utvikling av tiltaket
Det er automatisk fredete kulturminner på tomta (66 fangstgroper), og et byggetiltak må løses utenom disse. Det er mulig at ikke hele området er undersøkt, og at det kan bli stillet krav om arkeologiske undersøkelser ved en eventuell regulering – dette avgjøres av Sametinget.

Eiendommen ligger på en terrasseflate med bratt og furubevokst skråning ned mot sentrum, og skogbåndet er et viktig landskapselement som må bevares.
Det må tas hensyn til en høyspentlinje som krysser eiendommen, inkl. faresoner rundt denne.

Tomta har atkomst fra Museumsveien, og nødvendige P-plasser må opparbeides. Kommunale planmyndigheter har også signalisert et ønske om at det etableres en gangatkomst/trapp/større sti fra museet ned til sentrum, gjennom den skogbevokste skråningen (friområdet).

Statsbyggs anbefalinger i PMU-notatet av 2010
Detaljprosjektering av et tiltak vil være avgjørende for om det må igangsettes reguleringsarbeid eller ikke. Forøvrig ansees tomta å ha en særlig god beliggenhet i forhold til et museumsformål, og det ble anbefalt at museets plassbehov ble løst på tomta til eksisterende bygg.

PMU-notatet av 04.02.2010 må oppdateres i alternativanalysen for et eventuelt nytt prosjekt nå.

STATSBYGG

Vedlegg 3: Arealer for RDM i dagens bygg

Arealer og funksjoner i dagens bygningsmasse for RDM

Vi har ikke komplette målsatte tegninger eller oppdaterte arealoppsett for RDM-SVDs museumsbygg. Men vi har kopi av originaltegningene fra 1972 med angivelse av modulmål. Et arealoppsett utarbeidet av arkitektfirmaet Atelier2 fra 2007 oppgir både bruttoareal og program-areal i det eksisterende bygget, samt at vi har en oversikt over hvordan arealene brukes i dag. I tillegg har vi leiekontrakten for Samisk kunstmagasin.

RDM-SVDs museumsbygg har et bruttoareal på 1778 m2 BTA, dvs. ca. 1800 m2 BTA, fordelt på 1. etg og kjeller. Arealoppsettet fra Atelier2 i 2007 oppgir at dagens SVD-bygg har et programareal på 1321 m2, og tillegg for «trafikkareal, vegger og sjakter» på 457 m2. Fordeling på hovedfunksjoner er vist i en matrise lenger bak, der arealbruk i dag og arealutvikling i tidligere romprogram er vist samlet.

I dag kan deler av byggets programareal i kjelleren ikke brukes til de tiltenkte funksjonene pga. skader eller andre bygningsmessige forhold. De øvrige rommene i kjeller har enten mangler iht. byggetekniske forskrifter, eller de er overfylte fordi det er for mange andre rom som ikke kan benyttes, og det er også en del trafikkareal som benyttes som magasinareal (både areal i hovedkorridoren, og en mellomkorridor som er «okkupert» som lager).

Bruk av kjelleren er så forvirrende at vi tar med en oversikt som viser dette litt mer detaljert. Det er 13 rom som ikke er disponert til tekniske rom, renholdsfunksjoner, hygienesom eller trafikkareal, og vi oppgir både tiltenkt bruk og faktisk bruk i dag.

Areal ca m2 (modulmål)	*Tiltenkt funksjon*	*Dagens bruk*	*Merknad*
26	Arkiv (papir)	Fjernarkiv (papir)	
38	Konservering	Delvis stengt. Nå: brukes som lager	Mangler forskriftsmessig luft ++
65	«Barnerom»	Stengt. Nå: «rot & lager»; i en mellomfase brukt til zoologisk materiale	Rommet lukter mugg etter tidligere fuktskader.
20	Tekstilmagasin	Tekstilmagasin	
32	Lager	Lager	
26	Pakkerom	Pakkerom	
38	Kunstmagasin SVD	Kunstmagasin SVD	Ikke forskriftsmessig; har vannrør gjennom rommet.
94	Stormagasin	Stormagasin	Overfylt pga. for lav utnyttelse på andre magasiner
13	Pelslager	Pelslager (kjølig)	
82	Korridor/lager	Nå: Lager med mye gjennomgangstrafikk	Diverse ombygginger har gitt urasjonell planløsning. Rommet er delvis korridor.
6	Lager	Lager, uregistrerte gjenstander	
50	Lager	Magasin, kjøretøy	
110	Verksted	Verksted	For dårlig inneklima m.m. Atkomst direkte ut.
Σ ca. 600			

I tillegg har kjelleren renholdsrom og personalfunksjoner (52 m2) og tekniske rom (40 m2). Øvrige korridorarealene benyttes også som lager, antageligvis ikke iht. brannforskrifter. Programarealet i kjelleren blir oppsummert mer enn halvparten av byggets totale programareal, bl.a. fordi noe tiltenkt trafikkareal nå delvis er oppført som «lager».

STATSBYGG

Vedlegg 4: Om byggeprogram 2011

Prosjektet fra 2011:

Forrige prosjekt: arkivkode: 11667/1009801

Statsbygg har tidligere utredet et nybygg for RDM. Prosjektets hovedformål var den gang et nybygg for Samisk kunstmuseum tilknyttet bygget for RDM, samtidig som de også skulle renovere og bygge om eksisterende anlegg. Oppdragsbrevet av 25.02.2009 til Statsbygg fra Sametinget, beskrev bl.a. bakgrunn og formål slik:

> **Bakgrunn**
> Sametinget slutter seg til intensjonen om at Samisk kunstmuseum realiseres i tilknytning til RiddoDuottarMuseat, og ønsker om utvidelse av museets anlegg i Karasjok. Sametinget gir med dette Statsbygg i oppdrag å forestå planleggingen av nybygget samt nødvendig renovering og ombygging av eksisterende anlegg. Det vises for øvrig til tidligere korrespondanse om saken og gjennomgangen i møter med Statsbygg 20.10.08 og 20.01.09.
> Sametinget finner det naturlig å legge Statsbyggs prosjektmodell til grunn for gjennomføringen av arbeidet. Oppdraget vil foreløpig være begrenset til å gjennomføre programmeringsarbeidet (programfasen), men Sametinget har som intensjon at Statsbygg skal stå som ansvarlig for en videreføring av arbeidene frem til ferdig nybygg og senere drift av nybygget. Sametinget har også som intensjon at Statsbygg skal forestå driften av eksisterende anlegg etter at nybygget er fullført. Dette avhenger av at Sametinget og Kultur-og kirkedepartementet kommer til enighet om at prosjektet inngår og finansieres over husleiefinansierings-ordningen.
>
> **Formål**
> Samisk kunstmuseum skal synliggjøre, formidle og bevare den samiske arven for allmennheten og for kommende generasjoner. Museet skal bevare, forske på og formidle samiske tradisjoner, kunnskap, historie, kultur og kunst, i nær dialog med det samiske samfunn. Samisk kunstmuseum skal være tilgjengelig, åpent og utadvendt og i løpende dialog med det omkringliggende samfunn, og skal på en fleksibel og uttrykksfull måte synliggjøre mangfoldet og det beste i både samisk kunst og andre urfolks kunst.
> Med et nytt bygg vil Samisk kunstmuseum kunne nå sine mål om å bli en institusjon med både nasjonale og internasjonale oppgaver innen innsamling, bevaring, formidling av og forskning på samisk kunst. Kunstsamlingen vil i større grad kunne gjøres tilgjengelig for publikum, og derigjennom synliggjøre og tilrettelegge for forståelse og opplevelse.
>
> ... og videre i dokumentet:
>
> Som grunnlag for programmeringsarbeidet legges "Romfunksjonsprogram" utarbeidet av Atelier 2 AS, revidert 24.04.07, samt "Presentasjon av romfunksjonsprogram for Samisk kunstmuseum" utarbeidet av Nordvestsamisk museumssiida, Karasjok april 2007.
>
> **Mål for arbeidet**
> Det foreløpige oppdraget skal avsluttes med at det foreligger ferdig byggeprogram og kostnadsestimat og fremdriftsplan.
> I tillegg bes Statsbygg om å gjennomføre en tilstandsvurdering av det eksisterende anlegget, samt å gjennomføre avklaringer angående eierskap og ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av eksisterende anlegg etter ferdigstillelse.

Statsbygg oversendte ferdig byggeprogram i mail av 10.10.2011. Som del av utredningene ble det både utarbeidet en tilstandsrapport for eksisterende bygg, og en Plan- og miljø-utredning (PMU-notat) for tomta tilknyttet eksisterende museumsbygg. Byggeprogrammet var datert 21.12.2011, og hadde prosjekt nr. 11667 / arkivnr. 200902132-5 i Statsbygg, og tittelen: «RiddoDuottarMuseat – samisk kunstmuseum».

STATSBYGG

Vedlegg 5: Noen illustrasjoner / bilder

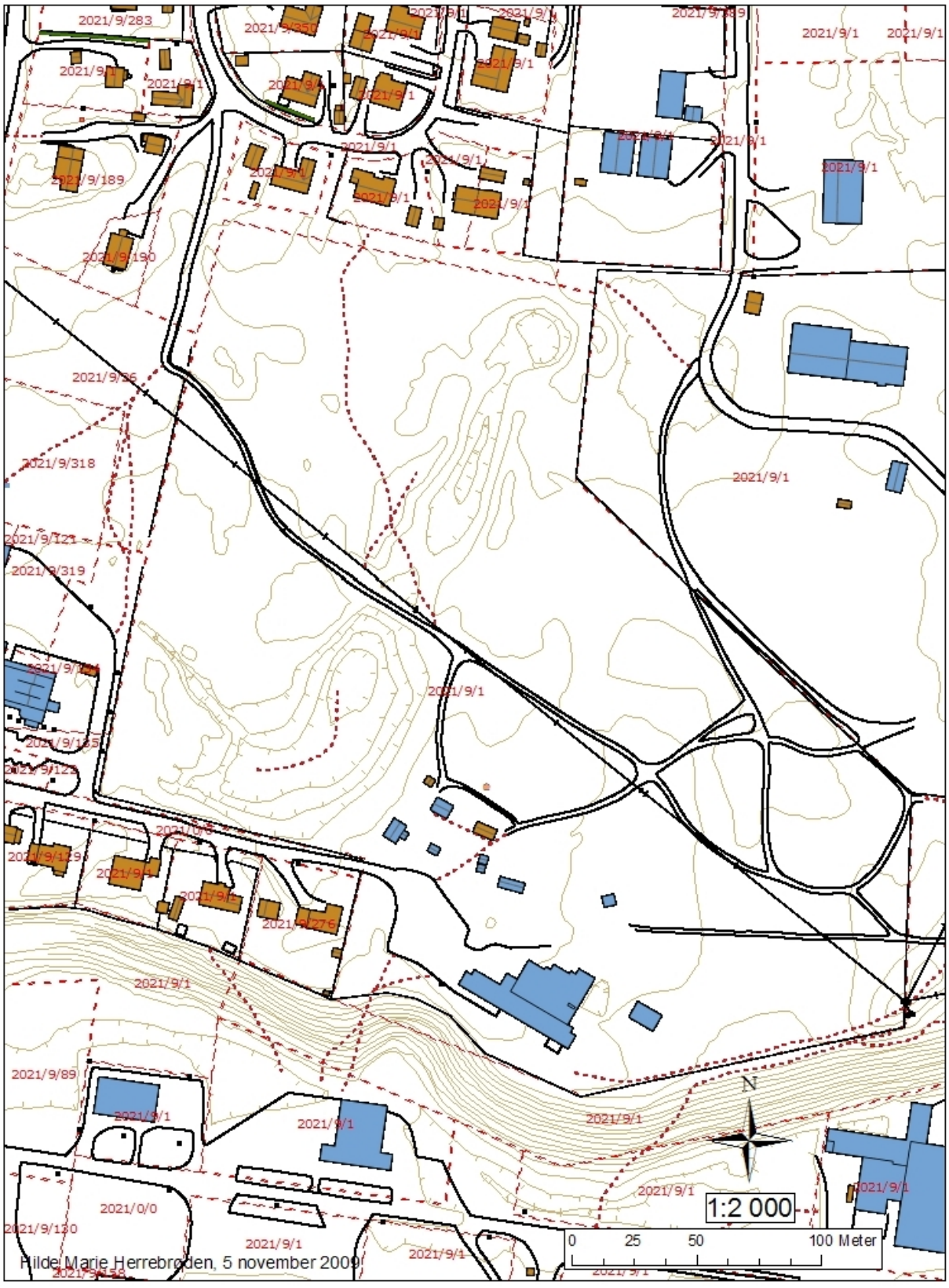

Satellitt

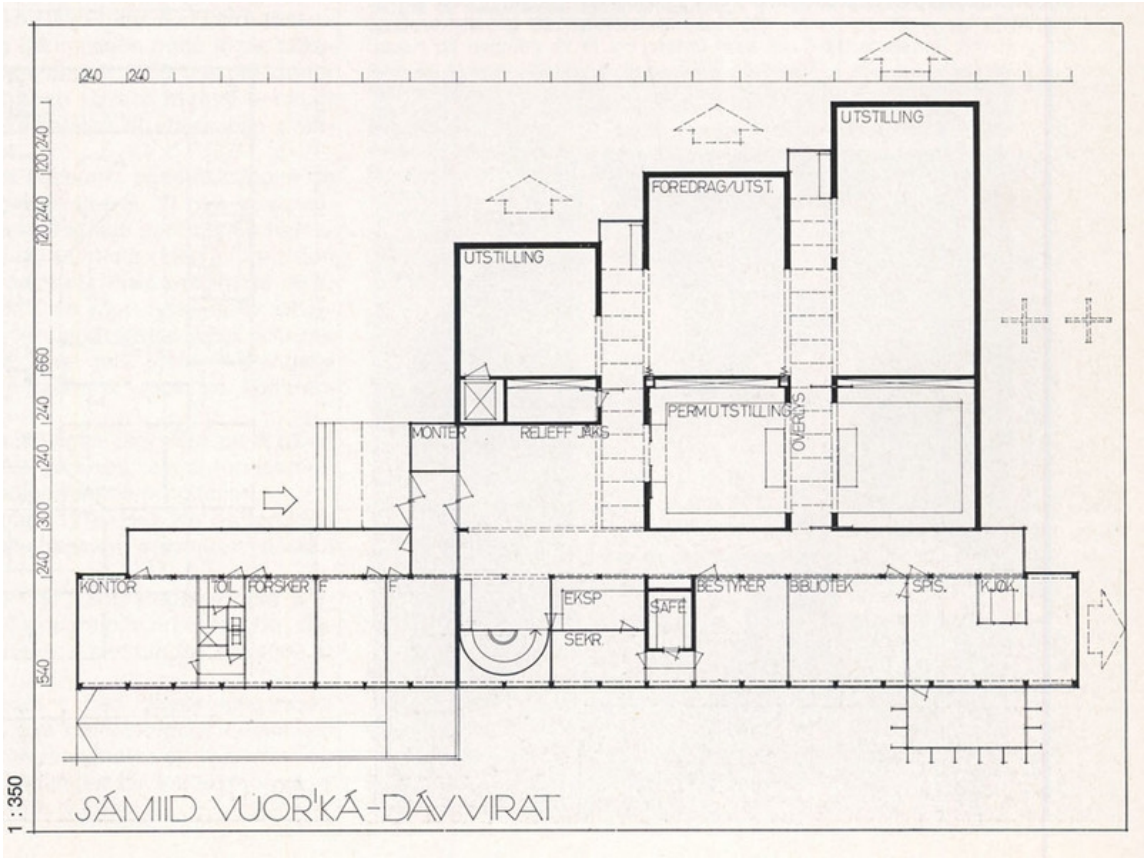
240 240
UTSTILLING
FOREDRAG/UTST.
UTSTILLING
PERMUTSTILLING
OVERLYS
MONTER
RELIEFF JAKS
KONTOR
TOIL
FORSKER
F
F
EKSP
SEKR.
SAFE
BESTYRER
BIBLIOTEK
SPIS.
KJØK.
1:350
SÁMIID VUORKÁ-DÁVVIRAT